

แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

นางสาวมณฑา พานนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Extension Guideline of Vegetable Production According to Good Agricultural
Practices of Farmer in Sao Hai District, Saraburi Province**

Miss Muntana Panna

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาให้
จังหวัดสระบุรี

ผู้วิจัย นางสาวมณฑา พานนา รหัสนักศึกษา 2629000577

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมศักดิ์ ตุ่มเหรียญ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไป สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตผัก 3) ความรู้และการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและ 5) การได้รับความรู้และความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกผัก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวน 2 กลุ่ม 1) เกษตรกรผู้ปลูกผักที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดสระบุรี จำนวน 13 อำเภอ สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ได้ตัวอย่างคือเกษตรกรอำเภอเสนาให้ จำนวน 30 ราย และ 2) เกษตรกรผู้ปลูกผักทั่วไปจำนวน 300 ราย โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 172 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีส่วนมาก เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.27 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับการศึกษาประถมศึกษา กลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 54.77 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาประถมศึกษา 2) เกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนมากซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียนและร้านค้าในชุมชน เตรียมดินโดยไถพรวน 1 ครั้ง และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกด้วยเมล็ด ให้น้ำด้วยสปริงเกอร์ ป้องกันกำจัด โรคและแมลงด้วยสารเคมีโดยใช้ตามคำแนะนำ เก็บเกี่ยวตามอายุ มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวคือ การขนย้ายผลผลิตด้วยพาหนะมีการตัดแต่งและคัดเกรดแหล่งรับซื้อผลผลิตคือตลาดชุมชนและพ่อค้าคนกลาง 3) เกษตรกรกลุ่มที่ได้รับการรับรองมีคะแนนความรู้สูงกว่ากลุ่มไม่ได้รับการรับรองทั้ง 8 ประเด็น และ พบว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีประเด็นที่ปฏิบัติแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ 4) ปัญหาพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรอง มีปัญหาด้านขาดแคลนแหล่งน้ำ ส่วนกลุ่มไม่ผ่านการรับรองมีปัญหาด้านอุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ และขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต 5) เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความต้องการความรู้สูงกว่าระดับการได้รับความรู้ในเรื่องระบบการให้น้ำ การใส่ปุ๋ยอย่างถูกวิธีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแนวทางการส่งเสริม ได้แก่ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ให้ความรู้ตามความต้องการของเกษตรกร ผ่านสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากภาครัฐ และภาคเอกชน ใช้วิธีการส่งเสริมแบบผสมผสาน ได้แก่ ฝึกปฏิบัติ ทัศนศึกษา สาธิต และบรรยาย

คำสำคัญ การส่งเสริม การผลิตผัก การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

Thesis title: Extension Guideline of Vegetable Production According to Good Agricultural Practices of Farmer in Sao Hai District, Saraburi Province

Researcher: Miss Muntana Panna; **ID:** 2629000577;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Chalerm Sak Toomhirun, Associate Professor;

(2) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general, social, and economic conditions of farmers 2) vegetable production conditions 3) knowledge and vegetable production according to good agricultural practice 4) problems in vegetable production according to good agricultural practice 5) knowledge receiving and needs for extension of vegetable production according to good agricultural practice of farmers.

The population of this study was 2 groups of vegetable production farmers who had registered with the department of agricultural extension in the 2019: 1) vegetable production farmers who have passed the good agricultural practice certification in Saraburi province from 13 districts. The sample size of 30 farmers was determined by using group sampling method from Sao Hai district and 2) 300 general vegetable production farmers. The sample size of 172 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Data were analyzed by using descriptive statistics, T-test, and content analysis.

The results of the research found out that 1) most of the farmers who received good agricultural practice certification were male with the average age of 56.27 years old, married, and completed primary school education level. The group of farmers that did not pass the certification was mostly female with the average age of 54.77 years old, married, and completed primary school education. 2) Both of the farmer groups mostly bought factors of production from registered stores and shops in the community, prepared the soil by ploughing 1 time, and applied organic fertilizer. They grew the plant with seeds, used sprinkler for watering, controlled disease and pest by using chemicals according to the suggestions, harvested per the plant age, applied the post-harvest practice of transferring the product with the vehicles, and had the cutting and grading of the products. The product buying sources were community market and middlemen. 3) The certified group of farmers earned high knowledge scores than the uncertified group in all 8 aspects and found out that both of the farmer groups had the different in practice at the confidence level of 0.05 in data recording and testing. 4) The level of importance of the problem revealed that the certified group of farmers faced with the problem in the lack of water resources while the uncertified group of farmers faced with the problems regarding insufficient equipments about personal hygiene for the practitioners and lack of knowledge and understanding about post harvest product management and the contamination protection into products. 5) Both groups of farmers had the level of needs in knowledge more than the level of knowledge in watering system, the correct and safety way of applying fertilizer and chemicals, and post harvest management about standard of good agricultural practice. Extension guidelines were such as the integration between departments, the knowledge giving according to the needs of farmers through personal media who were agricultural extension officers from government sector and private sector by using mixed method extension such as practice, field trip, demonstration, and lecture.

Keywords: Extension, Vegetable production, Good agricultural practice

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผักเป็นอาหารประจำวันของมนุษย์ อุดมไปด้วยวิตามินและแร่ธาตุที่มีคุณค่าทางอาหาร อีกทั้งยังมีเส้นใยช่วยให้ระบบย่อยอาหารและระบบขับถ่ายทำงานปกติ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติและองค์การอนามัยโลก (FAO/WHO) แนะนำให้บริโภคผักและผลไม้อย่างน้อยวันละ 5 ส่วนหรือ 400 กรัมต่อวัน จากการสำรวจสถานการณ์การกินผักและผลไม้ในประเทศไทย ปี 2561 – 2562 พบว่าคนไทยมีแนวโน้มกินผักและผลไม้เพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่แนะนำโดยในปี 2562 พบว่าคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป กินผักและผลไม้ไม่เพียงพอร้อยละ 62.5 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562) ทำให้มีการร่วมมือกันระหว่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายส่งเสริมการผลิตผักผลไม้ปลอดภัย และกำหนดให้ปี 2564 เป็น “ปีแห่งผักและผลไม้สากล” (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2564) โดยใช้เกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีซึ่งเป็นแนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด ในการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน การผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

สถานการณ์ผลิตพืชอาหารของประเทศไทยในปัจจุบัน ตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตพืชอาหารปลอดภัยสำหรับการบริโภคในประเทศและการส่งออก เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพที่เพิ่มสูงขึ้น และข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับการส่งผลิตผลทางการเกษตรไปจำหน่ายยังประเทศต่างๆมีข้อบังคับว่าด้วยสินค้าทางการเกษตรที่จะนำเข้าสู่ประเทศนั้นๆต้องผ่านมาตรฐานการรับรองที่เป็นสากล ทำให้การผลิตพืชอาหารต้องมีการยกระดับคุณภาพมาตรฐานเพื่อปรับตัวตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภค โดยมูลค่าการส่งออกผักและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในปี 2560 2561 และ 2562 คือ 28,531 ล้านบาท 29,053 ล้านบาท และ 26,860

ล้านล้านบาท ตามลำดับ(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2562.น.15)โดยประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และไต้หวัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2562.น.51) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยวางกรอบแนวคิด และทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตร เรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อควบคุมการส่งออก นำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาให้ทั่วถึง ทั้งด้านองค์ความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อยืดอายุของสินค้าเกษตร จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนที่จะช่วยบริหารจัดการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นสากลทั้งในและนอกประเทศ สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้งผลักดันให้ประเทศผู้ผลิตอื่นตระหนักถึงความสำคัญของระบบการผลิตที่ดีตลอดโซ่อุปทาน ได้แก่ GAP GMP HACCP รวมทั้งมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการตรวจสอบย้อนกลับเพื่อป้องกันความผิดพลาดในทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อเป็นการการันตีว่าสินค้าที่ผลิตจาก กระบวนการผลิตที่ดีจะเป็นสินค้าที่ดีมีคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย พัฒนามาตรฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประเทศคู่ค้ามีการรักษาสิ่งแวดล้อม และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเกษตรกร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,2560.น.49)

จังหวัดสระบุรีรวบรวมข้อมูลปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญ เพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการของประเทศไทย ปี 2562/2563 ไร่ ว่า พื้นที่ผลิตผักเพื่อการค้ามีประมาณ 2,985 ไร่ ผลผลิต ประมาณ 3,500 ตัน มูลค่าจากการผลิตผักในภาพรวม ประมาณ 90,000,000 บาท มีเกษตรกร จำนวน 282 ราย พื้นที่ 2,453.23 ไร่ ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี,2563) จังหวัดสระบุรีผลิตผัก ได้แก่ ผักหวานป่า ผักชี กะเพรา ชะอม ผักบุ้งจีน แตงกวา บวบ มะเขือเปราะ พริก มะเขือเทศ แมงลัก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2563) ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกผักอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี กับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 พบว่า มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 300 ราย พื้นที่ 800 ไร่ ได้แก่ มะเขือ ชะอม กะเพรา ถั่วฝักยาว พริก แตงกวา ตะไคร้ บวบ โหระพา กระชาย ผักบุ้ง พริกแพง ข่า แมงลัก พักทอง และอื่นๆ (กรมส่งเสริมการเกษตร,2563) จากการดำเนินงานโครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2562 สำนักงานเกษตรอำเภอเสาไห้บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด กับบริษัท เอก-ชัย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด โดยเกษตรกรสามารถขาย

สินค้าเกษตรของตนเองให้กับบริษัทได้โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และมีเงื่อนไขด้านสินค้าเกษตร ต้องได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทำให้เกษตรกรที่ยังไม่ผ่านการรับรอง มาตรฐานมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้ผ่านการ รับรองมาตรฐาน ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาเปรียบเทียบเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง และ เกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรอง ถึงสภาพทั่วไป สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สภาพการผลิตฝัก ระดับความรู้ ระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาข้อเสนอแนะ ความต้องการรูปแบบและ วิธีการส่งเสริมของเกษตรกร รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีของเกษตรกร เพื่อให้ได้แนวทางการส่งเสริมที่เป็นประโยชน์กับเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม ต่อเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ และต่อผู้ที่สนใจต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

จากประเด็นปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาการผลิตฝักของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาระดับความรู้และระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 2.4 เพื่อศึกษาระดับปัญหาและข้อเสนอแนะตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 2.5 เพื่อศึกษาระดับการได้รับและความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมา กำหนดประเด็นในการศึกษาได้ จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจ 2) สภาพการผลิตฝัก 3) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาการปฏิบัติทางการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 5) การได้รับและความต้องการรับการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ ดี และ 6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยแสดงในกรอบแนวคิด การวิจัยได้ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย

3.1.1 **สภาพทั่วไป** ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสิทธิภาพการปลูกผัก

3.1.2 **สภาพทางสังคม** ได้แก่ ตำแหน่งในชุมชน การเป็นสมาชิกองค์กรการเกษตร

3.1.3 **สภาพทางเศรษฐกิจ** ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง ประเภทแรงงานในการทำการเกษตร พื้นที่ถือครอง พื้นที่ปลูกผัก รายได้ของครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว หนี้สินรวมของครอบครัว แหล่งเงินทุน เครื่องจักรกล แหล่งและการได้รับข่าวสาร

3.2 สภาพการผลิตผัก ได้แก่ แหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิต การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันกำจัดโรคและศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช การใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิต การขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต

3.3 ความรู้และระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร ด้าน น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบ ทรัพยากรทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้าน น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบ ทรัพยากรทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

3.5 การได้รับความรู้และความต้องการรับการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ การได้รับความรู้ ความรู้ที่ต้องการ ช่องทางในการส่งเสริม วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้

4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านการได้รับความรู้ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัจจัยด้านจำนวนครั้งในการอบรมด้านการเกษตร ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านรายจ่าย ปัจจัยด้านระดับการได้รับและระดับความต้องการความรู้ มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี มีขอบเขตการวิจัย จำนวน.....ข้อ ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไว้ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ข้อมูลสภาพทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ข้อมูลสภาพการผลิตผักของเกษตรกร 3) ความรู้และระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ 5) การได้รับความรู้และความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.2 ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตประชากรเป็นเกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2563 จากระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 13 อำเภอ ในจังหวัดสระบุรี และเกษตรกรที่ยังไม่ผ่านการรับรอง จำนวน 300 ราย ในอำเภอเสาไห้

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่ทำการวิจัย เป็น พื้นที่อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

5.4 ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการวิจัยครอบคลุม ระยะเวลาเตรียมการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัย และระยะสรุป รายงานผลการวิจัย ตั้งแต่เดือนกันยายน 2563 ถึง เดือนสิงหาคม 2564 รวมระยะเวลา 12 เดือน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี มีนิยามศัพท์เฉพาะงานวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

6.1 เกษตรกรผู้ผลิตผัก หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

6.2 การผลิตผัก หมายถึง การปฏิบัติตั้งแต่ การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การจำหน่ายและต้นทุนการผลิต

6.3 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง แนวทางการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน การผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม มีจำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบตรงทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6.4 การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การให้บริการหรือระบบที่ช่วยเหลือเกษตรกร โดยการให้ความรู้ เพื่อปรับปรุงวิธีการและเทคนิคทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ด้วยรูปแบบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม เพื่อเป็นประโยชน์กับเกษตรกร

6.5 แนวทางการส่งเสริม หมายถึง วิธีการนำเอาวิทยาการความรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สนับสนุน ถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือ แนะนำ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จะทำให้ทราบถึงแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งมีประโยชน์ที่จะได้รับใน 4 ด้าน ดังนี้

7.1 ด้านผู้วิจัย

เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจได้ใช้ต่อไป

7.2 ด้านประชากรเป้าหมาย

เพื่อเป็นประโยชน์แก่ เกษตรกรในการเป็นแนวทางการผลิตผัก เพื่อให้ผ่านการรับรองมาตรฐาน เพิ่มช่องทางการตลาด และปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

7.3 ด้านหน่วยงาน

เพื่อเป็นประโยชน์แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอเสนาให้และหน่วยงานที่สนใจในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ รวมถึงแก้ปัญหาที่เกษตรกรเสนอแนะในงานวิจัย

7.3 ด้านวิชาการ

เพื่อเป็นประโยชน์แก่ ผู้ที่สนใจในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 4 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพทั่วไป สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ
2. การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพทั่วไป สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ

การทบทวนวรรณกรรมในประเด็นนี้ เพื่อใช้กำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ตัวแปรคือ สภาพทั่วไป สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สภาพทั่วไป ขนาดพื้นที่และเขตการปกครองของอำเภอเสาไห้ มีขนาดพื้นที่ประมาณ 69,881.25 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ การปกครองส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 12 ตำบล 103 หมู่บ้าน และ การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลตำบล 6 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง จากฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2558 ได้จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ 4 ประเภท ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่เมือง และชุมชน พื้นที่อุตสาหกรรม และพื้นที่กิจกรรมอื่น ๆ เช่น พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่แหล่งน้ำ เป็นต้น โดยจำแนกตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน ภาพรวมพบว่าอำเภอเสาไห้เป็นเมืองเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมมีมากถึง 57,517.32 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.31 ของพื้นที่อำเภอ รองลงมาเป็นพื้นที่เพื่อการเป็นเมืองและชุมชนมีพื้นที่ 6,295.01 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.01 ของพื้นที่อำเภอ

พื้นที่เพื่อกิจกรรมอื่น ๆ มีพื้นที่ 4,591.10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.57 ของพื้นที่อำเภอ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่แหล่งน้ำ มีพื้นที่ 2,885.20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.13 ของพื้นที่อำเภอ พื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรม มีพื้นที่ 1,477.83 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.11 ของพื้นที่อำเภอ กรมโยธาธิการและผังเมือง (2563.น.3-58)

ตารางที่ 2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2558

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ตร.กม.	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่เกษตรกรรม	92.03	57,517.32	82.31
พื้นที่เมืองและชุมชน	10.07	6,295.01	9.01
พื้นที่อุตสาหกรรม	2.36	1,477.83	2.11
พื้นที่กิจกรรมอื่น ๆ	7.35	4,591.10	6.57
- พื้นที่ป่าไม้	0.18	113.89	0.16
- พื้นที่แหล่งน้ำ	4.62	2,885.20	4.13
- พื้นที่อื่น ๆ	2.55	1,592.01	2.28
รวม	111.81	69,881.25	100.00

ที่มา กรมโยธาธิการ (2563.น.3-62)

เกษตรกรรมของอำเภอเสนาห์ มีความโดดเด่นทางด้านเกษตรสมัยใหม่และการผสมผสานกับการท่องเที่ยวได้อย่างกลมกลืน โดยใช้ศักยภาพทางด้านภูมิประเทศและภูมิอากาศ โดยเทศบาลตำบลหัวปลวก มีพื้นที่และสัดส่วนการเกษตรมากที่สุดในอำเภอ มีพื้นที่ 11,756.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.44 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด อบต.ช้างไทยงามมีพื้นที่และสัดส่วนการเกษตรรองลงมา มีพื้นที่ 10,568.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.37 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด และอบต.บ้านยาง มีพื้นที่ 7,281.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.66 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด ทั้งนี้การทำนาข้าวเป็นเศรษฐกิจการเกษตรที่สำคัญที่สุดของอำเภอ มีพื้นที่ 48,337.5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 84.04 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด โดยพื้นที่ปลูกข้าวที่สำคัญอยู่ในอบต.ช้างไทยงาม อบต.บ้านยาง เทศบาลตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลต้นตาล - พระยาทศ และเทศบาลตำบลหัวปลวก พืชที่มีความสำคัญรองจากข้าว คือ พืชไร่ มีพื้นที่ 5,287.5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.19 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ที่เทศบาลตำบลหัวปลวก เทศบาลตำบลต้นตาล - พระยาทศ และอบต.ช้างไทยงาม ส่วนไม้ผลมีมากในอบต.ช้างไทยงาม เทศบาลตำบลหัวปลวก อบต.บ้านยาง และเทศบาลตำบลเมืองเก่า มีพื้นที่ 3,187.5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.54 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด ด้าน ไม้ยืนต้นมีมากใน

เทศบาลตำบลหัวปลวก อบต.บ้านยาง เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ และอบต.ช้างไทยงาม มีพื้นที่รวม 475 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด

1.2 สภาพสังคม ในปี พ.ศ. 2553 พบว่า อำเภอเสนาให้ มีประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 5,551 คน วัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) 21,391 คน และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) 4,8692 คน สำหรับปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประชากรวัยเด็กมีจำนวน (อายุ 0-14 ปี) 5,397 คน วัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) 22,188 คน และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) 5,906 คน สำหรับอัตราส่วนพึ่งพิงทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 50.94 แบ่งเป็นอัตราส่วนพึ่งพิงวัยเด็กร้อยละ 24.32 และอัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายुर้อยละ 26.62 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของอำเภอเสนาให้ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2548-2558) พบว่า สัดส่วนประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-4 ปี) มีสัดส่วนลดลง ส่วนประชากรวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) และประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 70 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างประชากรของอำเภอเสนาให้ จำแนกตามหมวดอายุและเพศ พ.ศ. 2548 พ.ศ.

2553 และ พ.ศ. 2558

หน่วย : คน

กลุ่มอายุ (ปี)	2548			2553			2558		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
0-4	903	803	1,706	895	829	1,724	915	853	1,768
5-9	1,015	962	1,977	920	792	1,712	919	828	1,747
10-14	1,081	1,044	2,125	1,075	1,040	2,115	992	890	1,882
15-19	1,069	976	2,045	1,135	1,106	2,241	1,112	1,079	2,191
20-24	1,004	1,050	2,054	1,036	1,025	2,061	1,087	1,127	2,214
25-29	1,125	1,210	2,335	1,078	1,130	2,208	1,121	1,123	2,244
30-34	1,255	1,335	2,590	1,183	1,256	2,439	1,137	1,190	2,327
35-39	1,293	1,403	2,696	1,305	1,404	2,709	1,200	1,343	2,543
40-44	1,294	1,415	2,709	1,311	1,442	2,753	1,343	1,407	2,750
45-49	1,105	1,316	2,421	1,302	1,457	2,759	1,317	1,497	2,814
50-54	867	970	1,837	1,092	1,304	2,396	1,251	1,484	2,735
55-59	641	779	1,420	823	1,002	1,825	1,071	1,299	2,370
60-64	505	629	1,134	623	775	1,398	799	1,001	1,800
65-69	438	610	1,048	463	609	1,072	609	749	1,358
70-74	358	480	838	384	545	929	393	564	957
75-79	254	387	641	285	412	697	323	494	817
80-84	112	232	344	178	313	491	203	347	550
85 ปี ขึ้นไป	92	153	245	92	190	282	129	295	424
รวม	14,411	15,754	30,165	15,180	16,631	31,811	15,921	17,570	33,491

ที่มา สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2559)

หมายเหตุ : ประชากรจำแนกตามรายได้ ประกอบด้วย 1.ประชากรเฉพาะผู้มีสัญชาติไทย 2.มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ตารางที่ 3 อัตราส่วนการเป็นภาระของประชากรในอำเภอเสนาให้ ปี พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2558

กลุ่มอายุ (ปี)	2548						2558					
	ประชากร (คน)				อัตราส่วนการเป็น		ประชากร (คน)				อัตราส่วนการเป็น	
	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ	วัยเด็ก	วัยสูงอายุ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ	วัยเด็ก	วัยสูงอายุ
0 - 14	2,99	2,809	5,808	19.25	28.89	21.14	2,826	2,571	5,397	16.11	24.32	26.62
15-59	9,65	10,454	20,107	66.66			10,639	11,549	22,188	66.25		
60 ปีขึ้นไป	1,75	2,491	4,250	14.09			2,456	3,450	5,906	17.63		
รวม	14,41	15,754	30,165	100.00	50.02	15,921	17,570	33,491	100.00	50.94		

ที่มา สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2559)

1.3 สภาพเศรษฐกิจ อำเภอเสนาให้ มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 9 ของจังหวัดสระบุรี โดยมูลค่าทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากมีโรงงานการลงทุนเพิ่มในอุตสาหกรรมจำนวนมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยในปีพ.ศ. 2558 จากการประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอำเภอเสนาให้ พบว่ามีมูลค่าเศรษฐกิจโดยรวมไม่น้อยกว่า 3,407 ล้านบาท เป็นมูลค่าในภาคเกษตรประมาณ 279 ล้านบาท (ร้อยละ 8.2) มูลค่าในภาคอุตสาหกรรม 1,870 ล้านบาท (ร้อยละ 46.1) และมูลค่าในภาคบริการ 1,558 ล้านบาท (ร้อยละ 45.7) ทั้งนี้ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของอำเภอเสนาให้ มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.7 ต่อปี โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นภาคธุรกิจหลักของอำเภอที่มีการขยายตัวสูงที่สุด เฉลี่ยถึงร้อยละ 11.3 ต่อปี ซึ่งถือเป็นอำเภอที่มีอัตราการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมสูงสุดเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดสระบุรี

1.4

ตารางที่ 4.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมอำเภอเสนาให้ สัดส่วน และอัตราการขยายตัวในช่วง

ปี 2548 – 255 จำแนกตามภาคเศรษฐกิจหลัก

ภาคเศรษฐกิจ	มูลค่า (ล้านบาท)		สัดส่วน (ร้อยละ)		อัตราขยายตัวเฉลี่ย (ร้อยละ) 2548 - 2558
	2548	2558	2548	2558	
ภาคเกษตรกรรม	253	279	12.9	8.2	1.0
ภาคอุตสาหกรรม	537	1,570	27.4	46.1	11.3
ภาคบริการ	1,170	1,558	59.7	45.7	2.9
รวม	1,960	3,407	100	100	5.7

ที่มา กรมโยธาธิการ (2563.น.3-129)

สรุปได้ว่า อำเภอเสนาให้ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มวัยทำงาน มีอายุ 15-59 ปี มูลค่าทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม

2. การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การทบทวนวรรณกรรมในประเด็นนี้ เพื่อใช้กำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ตัวแปรคือ แหล่งปัจจัยการผลิต การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันกำจัด โรค ศัตรูผัก และวัชพืช การใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา ผลผลิต การขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การผลิตผักอำเภอเสนาให้ จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกผักอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี กับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 พบว่า มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 300 ราย พื้นที่ 800 ไร่ ได้แก่ มะเขือ มีพื้นที่ปลูก 102.98 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.87 ของพื้นที่ปลูกผักชะอม มีพื้นที่ปลูก 90.96 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.37 ของพื้นที่ปลูกผัก กะเพรา มีพื้นที่ปลูก 76.07 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.51 ของพื้นที่ปลูกผัก ถั่วฝักยาว มีพื้นที่ปลูก 70.00 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.75 ของพื้นที่ปลูกผัก พริก มีพื้นที่ปลูก 58.89 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.36 ของพื้นที่ปลูกผัก แตงกวา มีพื้นที่ปลูก 46.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.81 ของพื้นที่ปลูกผัก ตะไคร้ มีพื้นที่ปลูก 42.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.31 ของพื้นที่ปลูกผัก บวบ มีพื้นที่ปลูก 37.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.72 ของพื้นที่ปลูกผัก โหระพา มีพื้นที่ปลูก 36.57 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.37 ของพื้นที่ปลูกผัก 4.57 ของพื้นที่ปลูกผัก กระชาย มีพื้นที่ปลูก 31.47 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.93 ของพื้นที่ปลูกผัก ผักบุ้ง มีพื้นที่ปลูก 31.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.91 ของพื้นที่ปลูกผัก พักแพง มีพื้นที่ปลูก 16.5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.06 ของพื้นที่ปลูกผัก ข่า มีพื้นที่ปลูก 16.00 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.00 ของพื้นที่ปลูกผัก แมงลัก มีพื้นที่ปลูก 14.82 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.85 ของพื้นที่ปลูกผัก พักทอง มีพื้นที่ปลูก 11.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.41 ของพื้นที่ปลูกผัก และอื่นๆ มีพื้นที่ปลูก 116.45 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.56 ของพื้นที่ปลูกผัก และมีเกษตรกรผู้ปลูกผักจำนวน 30 ราย ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (กรมส่งเสริมการเกษตร ,2563) ตลาดขายสินค้าที่สำคัญคือ ตลาดนัดในชุมชน ตลาดวงษ์ทอง ตลาดสุวพันธ์ ตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง มีทั้ง ไปขายเองและมีพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิต

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลการปลูกผักอำเภอเสนาให้ จากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร
ปี 2563

ลำดับ	ชนิด	พื้นที่ ไร่	ร้อยละ	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่	ราคาเฉลี่ย/กก. บาท	มูลค่า บาท
1	มะเขือ	102.98	12.87	800	30	2,471,520
2	ชะอม	90.96	11.37	750	80	5,457,600
3	กะเพรา	76.07	9.51	800	30	1,825,680
4	ถั่วฝักยาว	70.00	8.75	1,000	62	4,340,000
5	พริก	58.89	7.36	900	40	2,120,040
6	แตงกวา	46.50	5.81	1,200	20	1,116,000
7	ตะไคร้	42.50	5.31	1,500	20	1,275,000
8	บวบ	37.75	4.72	1,200	20	906,000
9	โหระพา	36.57	4.57	800	30	877,680
10	กระชาย	31.47	3.93	1,000	45	1,416,150
11	ผักนึ่ง	31.25	3.91	1,000	32	1,000,000
12	พริก/เผง	16.50	2.06	1,500	10	247,500
13	ข่า	16.00	2.00	1,000	60	960,000
14	แมงลัก	14.82	1.85	800	30	355,680
15	ผักทอง	11.25	1.41	900	18	182,250
16	ผักอื่นๆ	116.45	14.56	850	25	2,474,563
รวม		800.00	100.00	-	-	27,025,663

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเสนาให้ (2563)

สรุปได้ว่า อำเภอเสนาให้มีพื้นที่ปลูกผักจำนวน 800 ไร่ ผักที่ปลูกได้แก่ มะเขือ ชะอม กะเพรา ถั่วฝักยาว พริก แตงกวา ตะไคร้ บวบ โหระพา กระชาย ผักนึ่ง พริก/เผง ข่า แมงลัก ผักทอง และผักอื่นๆ ตลาดรับซื้อผลผลิตคือ ตลาดนัดในชุมชน ตลาดวงษ์ทอง ตลาดสุวพันธ์ ตลาดไท และ ตลาดสี่มุมเมือง มีทั้ง ไปขายเองและมีพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิต

2.2 การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม พื้นที่ปลูกไม่เป็นที่สะสมของโรคแมลง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

2.3 การเลือกพันธุ์ผัก เลือกใช้พันธุ์ผักที่ต้านทานและปลอดจากเชื้อโรค เนื่องจากพันธุ์ผักแต่ละพันธุ์มีลักษณะแตกต่างกันอันเป็นผลจากการควบคุมโดยหน่วยพันธุกรรมในพืชนั้น ๆ ที่จะแสดงผลออกมาในด้านปริมาณและคุณภาพผลผลิต ความต้านทานต่อศัตรูพืช ความทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ การใช้พันธุ์พืชต้านทานศัตรูพืชนับว่าเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีอื่น ๆ นักปรับปรุงพันธุ์จะปรับปรุงให้มีลักษณะต้านทานโรคและแมลงที่สำคัญแตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องศึกษาและทราบข้อมูลนั้น ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อพันธุ์พืชไปใช้ กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

2.4 การเตรียมดิน การเตรียมดินที่ถูกต้องนอกจากจะช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตโดยสมบูรณ์แล้วยังเป็นการลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดขึ้นในช่วงการผลิตผัก วิธีการเตรียมพื้นที่และการเตรียมดินปลูก คือ ปรับระดับพื้นที่ให้ราบเรียบไม่เป็นแอ่งขังน้ำ จัดทำคูระบายน้ำ พื้นที่ที่เป็นแหล่งหลบอาศัยของหนูและสัตว์ศัตรูพืชต่างๆ ก็ควรขุดปรับทำลายแหล่งอาศัยให้หมด กำจัดวัชพืชที่ขึ้นอยู่เดิมไม่ให้แข่งขันกับพืชที่จะปลูกรวมทั้งขุดถอนตอไม้ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมดินและการดูแลแปลงปลูก ไถเตรียมดินด้วยการ ไถตะลิก 1 ครั้ง แล้วตากดินไว้ 7 วันขึ้นไป ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ ดักแด้และตัวอ่อนของแมลงรวมทั้งไส้เดือนฝอยจะถูกแดดเผาทำลาย เชื้อโรคพืชที่สะสมในดินจะถูกแสงแดดทำลายให้น้อยลง เมื่อดักวัชพืชที่เคยฝังอยู่ในดินจะพลิกขึ้นมาถูกอากาศและรับแสงแดดแล้วอกเป็นต้นอ่อนขึ้นมาง่ายต่อการกำจัด วัชพืชที่เคยขึ้นอยู่ตามผิวดินจะถูกพลิกกลับลงในดินและย่อยสลายให้ธาตุอาหารแก่พืชหลักต่อไป โครงสร้างของดินที่แน่นทึบจะถูกไถพรวนให้เป็นก้อน ดินจะโปร่ง ระบายน้ำและอากาศได้ดีขึ้น ไถพรวนดินอีก 1 ครั้ง หลังจากไถตะลิกแล้วตากไว้ 7 วัน ซึ่งการไถพรวนครั้งนี้จะทำให้ดินมีเนื้อละเอียดร่วนซุย เหมาะแก่การปลูกผัก และผลไม้นอกจากนี้หากมีต้นอ่อนวัชพืชที่งอกก็จะถูกไถกลบทำลายไปในบางพื้นที่ ที่มีปัญหาวัชพืชและศัตรูพืชเคาะอย่างรุนแรงมาก่อนควรจะตากดินทิ้งไว้อีก 7 วัน แล้วไถพรวนอีกครั้งหนึ่งก็จะลดปัญหาได้มาก การปรับสภาพดินที่เป็นกรดด้วยปูนขาว ปูนมาร์ล ปูนโดโลไมท์ให้มีสภาพเป็นกลาง โดยทั่วไปควรใส่ประมาณไร่ละ 100 กิโลกรัม ทุก ๆ ปี หรือเลือกชนิดพืชที่ทนดินเปรี้ยว ดินเค็ม การปรับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน พืชผักจะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ และโรคผักบางชนิดระบาดรุนแรงในสภาพดินที่เสื่อมโทรม การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน กระทำได้โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสด อัตรา 1,000-2,000 กิโลกรัม/พื้นที่ปลูก 1 ไร่ การปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน โดยทั่วไปสภาพดินมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการใส่ปุ๋ยเคมีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานหลายปี เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของดิน เช่น ดินจับกันแข็งเป็นก้อน ซึ่งเกิดจากการตรึงธาตุอาหารบาง

ชนิดที่จำเป็นต่อพืช การไถพรวนดินที่ผิดวิธีก่อให้เกิดการชะล้างของผิวดิน การปลูกพืชชนิดเดียวกันติดต่อกันหลายปีทำให้เนื้อดินเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วย วิธีการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินกระทำได้โดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ลหรือปูนโคโลไมท์ อัตรา 200-300 กิโลกรัม/ไร่ และต้องรดน้ำหลังจากหว่านหรือใส่ปูน กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

2.5 การปลูก แบ่งเป็น 3 วิธี ได้แก่ วิธีการปลูกด้วยส่วนเจริญของพืช การปลูกด้วยเมล็ด และการเพาะกล้า วิธีการปลูกผักสามารถปลูกจากส่วนต่าง ๆ ของต้นพืช ประกอบด้วย ราก ลำต้น ใบ โดยการปักชำ การตอนกิ่ง การโน้มกิ่ง การแยกหน่อหรือหัว วิธีการปลูกด้วยเมล็ดได้แก่ การหว่านเมล็ด เป็นวิธีการที่ใช้กับผักที่ใช้ใบเป็นอาหาร มีอายุเก็บเกี่ยวสั้น โตเร็ว มีระยะการปลูกถี่ ลำต้นตั้งตรงเรียวยาว และเจริญเติบโตได้ดีในสภาพแออัด เมล็ดหาได้ง่ายและมีราคาถูก บางชนิดมีเมล็ดขนาดใหญ่สะดวกในการหว่านลงในแปลงปลูกได้เป็นอย่างดี ก่อนนำเมล็ดไปปลูกควรมีเมล็ดแช่น้ำไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง เพื่อให้เปลือกหุ้มเมล็ดอ่อนตัวแล้วจึงลมน้ำให้สะเด็ดน้ำก่อนนำไปหว่าน เมล็ดจะงอกเร็วขึ้น การปลูกด้วยการหยอดเป็นหลุม นิยมใช้กับผักที่มีขนาดใหญ่ เมล็ดใหญ่ ต้นกล้าแข็งแรง และมีการเจริญเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อม ปกติการเตรียมหลุมปลูกต้องมีระยะการปลูกตามความอุดมสมบูรณ์ของดิน หลังพืชผักงอกแล้วต้องถอนต้นที่ไม่แข็งแรงออกเหลือไว้หลุมละ 2-3 ต้น วิธีการปลูกด้วยการย้ายกล้า ประกอบด้วยขั้นตอน 2 ขั้นตอนที่สำคัญคือการเตรียมกล้าและการย้ายปลูก การเตรียมกล้าเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะเป็นการทำให้ต้นกล้าแข็งแรงเมื่อย้ายปลูกไปในแปลงปลูกและทนทานต่อสภาพแวดล้อมได้ดี มีการเจริญเติบโตต่อไปได้อย่างรวดเร็ว การเตรียมกล้าจำเป็นต้องเพาะเมล็ดก่อน การเพาะโดยวิธีนี้ใช้กระบะขนาดกว้าง 30 เซนติเมตร ยาว 50 เซนติเมตร สูงประมาณ 7 เซนติเมตร สำหรับขนาดของกระบะขึ้นกับความสะดวกในการขนย้าย ที่ก้นกระบะต้องมีช่องระบายน้ำ วัสดุที่ใช้เพาะควรเป็นส่วนผสมของทรายหยาบ ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมักเก่า ในอัตราส่วน 1:1:1 และต้องฆ่าเชื้อก่อนที่จะนำไปเพาะกล้า การเพาะกล้าในกระบะเพาะนี้มักจะโรยเมล็ดเป็นแถวให้ช่วงแถวห่างกันประมาณ 5 เซนติเมตร และกลบผิวดินบาง ๆ นอกจากการเพาะในกระบะนี้แล้วอาจเพาะในถ้วยกระดาษหรือกระตังก็ได้ วิธีนี้จะทำให้รากของต้นกล้าไม่กระทบกระเทือนเวลาย้ายลงปลูกในแปลงปลูก การเตรียมต้นกล้าก่อนการย้ายปลูก เป็นสิ่งจำเป็นทั้งนี้เพราะหลังจากเมล็ดเริ่มงอกขึ้นมาแล้วต้องมีการดูแลรักษาอย่างดี ต้องมีการรดน้ำให้พอเหมาะ โดยพิจารณาจากความชื้นของดินในแปลงเพาะ เพราะถ้ารดน้ำมากเกินไปจะทำให้เกิดโรคได้ง่าย เมื่อต้นกล้าโตได้ขนาดแล้ว ก่อนที่จะย้ายปลูกต้องทำให้ต้นกล้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะย้ายปลูก ซึ่งเรียกว่าการทำ ให้ต้นกล้าแข็งแรง (hardening) ควรทำในระยะ 7-10 วันก่อนการย้ายปลูก โดยรดน้ำให้น้อยลงและให้ต้นกล้าได้รับแสงแดดเต็มที่ การย้ายปลูก โดยขนย้ายกล้ามายังแปลงปลูก สำหรับต้นกล้าที่ถอนจากแปลงเพาะพยายามอย่าให้ต้นกล้ากระทบกระเทือนมาก

จากนั้นนำกล้าลงปลูกตามหลุมที่ได้เตรียมไว้ในแถวปลูก การปลูกเราจะใช้ช้อนปลูกขุดหลุมให้ลึกพอควร แล้วนำต้นกล้าลงปลูกไม่ควรให้ต้นกล้าอยู่ลึกหรือตื้นเกินไป จากนั้นเอาดินกลบโคนต้นกล้าใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางสอดไประหว่างโคนต้นกล้าแล้วกดดินที่โคนต้นกล้าให้แน่น แล้วรดน้ำให้ชุ่มพอควร ปกติการย้ายปลูกต้นกล้าควรทำในตอนเย็นเพื่อลดปัญหาแสงแดดจัดในเวลากลางวัน และต้นกล้าจะตั้งตัวได้ในวันรุ่งขึ้น หากต้นกล้ายังเหี่ยวอยู่ควรหาวัสดุคลุมกันแสงแดดเพื่อช่วยให้ต้นกล้าตั้งตัวได้เร็วขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตร (2558)

2.6 การใส่ปุ๋ย การให้ปุ๋ยหลังปลูกพืช เนื่องจากธาตุอาหารส่วนใหญ่จะมีอยู่ในดินแล้วเมื่อปลูกพืชจึงยังคงเหลือธาตุไนโตรเจนและโปแตสเซียม ซึ่งจะถูกล้างได้ง่าย ดังนั้นจะต้องให้ปุ๋ยทั้งสองในระหว่างที่พืชเจริญเติบโต ซึ่งการให้ปุ๋ยอาจทำได้โดยการให้พร้อมกับการให้น้ำ (fertigation) ในต่างประเทศมักให้ปุ๋ยในโตรเจนและโปแตสเซียม ในความเข้มข้น 200 ส่วนในล้านส่วน ซึ่งเป็นอัตราที่เจือจางและใช้ได้ผลกับพืชหลายชนิดสำหรับในเกษตรกรทั่วๆ ไปให้ใช้ปุ๋ยสูตรที่มีขายในท้องตลาด เช่น 15-15-15 หรือ 13-13-21 แบ่งใส่ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกหลังปลูกผักไปแล้ว 3 สัปดาห์ และครั้งที่สองหลังจากครั้งแรก 2-3 สัปดาห์ หรือเมื่อผักเริ่มออกดอกติดผล วิธีการใช้โดยโรยรอบๆ ต้นหรือ โรยบางๆ ระหว่างแถว ระวังอย่าให้ชิดโคนต้น เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วให้พรวนดินกลบและรดน้ำตาม กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

2.7 การให้น้ำ การให้น้ำแบ่งออกได้ เป็น ๓ วิธี คือ การให้น้ำทางผิวดิน การให้น้ำโดยซึมจากใต้ดิน และการให้น้ำแบบพ่นเหนือดิน การให้น้ำทางผิวดิน แบ่งออกเป็น การปล่อยท่วมแปลง อาจปล่อยจากคลองโดยตรง หรือปล่อยจากคูย่อย ปล่อยไปตามร่องคู เป็นการปล่อยน้ำจากท่อใหญ่ให้ไหลไปตามร่องคูที่ทำไว้ระหว่างแถวพืช จำนวนร่องจะมีมากน้อยแล้วแต่ระยะระหว่างแถว ถ้าแถวห่างก็อาจทำร่องหลายๆ ร่อง โดยทั่วไปนิยมใช้ท่ออะลูมิเนียมที่มีรูปิดเปิด แบบโยกย้ายได้ เพราะสะดวกในการขนย้าย การให้น้ำแบบหยด เป็นการให้น้ำโดยผ่านทางท่อขนาดเล็ก (เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๐๓๕ นิ้ว) หลักการก็มีอยู่ว่า น้ำจะถูกปล่อยออกจากถังซึ่งสามารถควบคุมระดับให้คงที่ได้ น้ำจะผ่านไปตามท่อกลาง แล้วแยกเข้าท่อที่มีขนาดเล็กลง และไปออกที่ท่อขนาดเล็ก วิธีการให้น้ำแบบนี้ ประหยัดน้ำได้มาก และเป็นการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์เต็มที่ เพราะท่อขนาดเล็กจะอยู่บนผิวดินใกล้ๆ โคนต้นไม้ เวลาให้น้ำไหลหยดลงมาก็เปียกเฉพาะบริเวณรากเท่านั้น ต้นหนึ่งอาจใช้ท่อขนาดเล็ก ๒ ท่อ ข้อเสียของการให้น้ำโดยวิธีนี้ก็คือ จะต้องมีการกรองน้ำที่มีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นแล้วท่อขนาดเล็ก จะอุดตัน การให้น้ำโดยซึมจากใต้ดิน เป็นการให้น้ำในระดับใดระดับหนึ่งที่เรากำหนดให้ ซึ่งน้ำจะซึมสู่รากพืชได้สะดวก ในการให้น้ำแบบนี้ ดินสวนควรมีเนื้อดินสม่ำเสมอ น้ำซึมผ่านง่าย พื้นที่ใกล้เคียงควรได้ระดับ การให้น้ำแบบพ่นเหนือดิน การให้น้ำเหนือดินอาจทำได้หลายอย่างด้วยกัน เช่น ใช้น้ำรดน้ำ แครง แต่ที่สำคัญ คือ การให้น้ำแบบพ่นเทียม (sprinkling) คือ ฉีดเป็นฝอยคล้ายฝน คลุมเนื้อที่เป็นแห้งๆ ไป การให้น้ำแบบพ่นเทียมมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ หัวพ่นน้ำ (sprinkler) ซึ่งเป็นตัวจ่ายน้ำ แบ่งออกได้เป็น ๓ แบบด้วยกัน คือ

แบบที่มีหัวฉีดติดตายอยู่กับท่อน้ำ หมุนไม่ได้ การติดหัวฉีดแบบนี้จึงควรเลือกขนาดที่พอดี และติดไว้ตามระยะต่างๆ ที่ต้องการ แบบนี้นิยมใช้กันมากในสถานเพาะชำ แบบที่มีรูพ่นน้ำตามด้านข้าง น้ำก็จะถูกฉีดออกตามรูพ่นเหล่านี้ แบบที่มีหัวหมุนได้รอบตัว และอาจตั้งให้ทำมุมเท่าใดก็ได้ นิยมใช้กันในสวนผลไม้ เพราะมีหลายขนาดสามารถเลือกได้ตามต้องการ สารานุกรมไทย (2542)

2.8 การป้องกันกำจัดโรค ศัตรูผัก และการควบคุมวัชพืชแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 4 วิธี ได้แก่ การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล การป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ การป้องกันกำจัดโดยใช้พืชสมุนไพร และการใช้สารเคมี การป้องกันกำจัดด้วยวิธีกล เช่น การวางกับดักกาวเหนียวในแปลงปลูกผัก ควรวางให้อยู่ในระดับเหนือยอดผักที่ปลูกประมาณ 1 ฟุต ในฤดูหนาวซึ่งมีการระบาดของแมลงน้อยอาจวางกับดัก 15-20 กับดัก/ไร่ แต่ในฤดูร้อนและฤดูฝนซึ่งมีการระบาดของแมลงวันศัตรูพืชควรวางกับดัก 60-80 กับดัก/ไร่ หรือวางกับดัก 4x4 เมตร การใช้กับดักแสงไฟ กับดักแสงไฟจะสามารถดักจับผีเสื้อกลางคืน เช่น ผีเสื้อหนอนกระทู้หอม หนอนกระทู้ผัก หนอนกึ่งกะหล่ำ แสงไฟที่เหมาะสมในการล่อแมลงควรใช้หลอดไฟแสงสีม่วงหรือแสงสีน้ำทะเล อย่างไรก็ตามเกษตรกรสามารถใช้แสงไฟจากหลอดนีออนแทนได้เช่นกัน ในการวางกับดักแสงไฟควรวางห่างจากพื้นดินประมาณ 150 เซนติเมตร มีภาชนะใส่น้ำรับรองอยู่ข้างใต้ห่างจากหลอดไฟประมาณ 30 เซนติเมตร ควรปิดส่วนอื่น ๆ ที่จะทำให้แสงสว่างส่องไปเป็นบริเวณกว้าง เพื่อป้องกันไม่ให้แสงไฟกระจายเป็นบริเวณกว้าง ๆ เกินไป อัตราที่ใช้ 2 กับดัก / ไร่ ใช้พลาสติกสีเทา – เงิน คลุมแปลงปลูก เหมาะกับพืชผักที่มีระยะปลูกที่แน่นอน ซึ่งจะเป็นการช่วยรักษาความชื้นในดิน ควบคุมวัชพืช และยังช่วยลดการระบาดของแมลง พวกปากดูด เช่น เพลี้ยอ่อนและไรวัสดุที่ใช้คลุมนี้อาจจะเป็นพลาสติกเทา – ดำ หรือโพลีเอทิลีนเทา – ดำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการหาวัสดุ และราคาอาจแตกต่างกันบ้าง ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งาน การใช้มุ้งตาข่าย หรือกางมุ้งในล่อนในแปลงผัก พื้นที่ที่มีการปลูกผักเพื่อการค้าอย่างกว้างขวาง มีการปลูกหลายรุ่นติดต่อกันตลอดปี จะมีปัญหาในการผลิตที่รุ่นแรก คือ การระบาดของแมลง หนอน ตลอดจนศัตรูพืชหลายชนิดที่มีความต้านทานต่อสารเคมีทำให้เกษตรกรต้องมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก วิธีป้องกันที่ควรเลือกใช้ในพื้นที่ดังกล่าว คือ การกางมุ้งตาข่าย หรือปลูกผักในมุ้งตาข่าย แต่ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการลงทุน วิธีป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ เป็นการควบคุมศัตรูพืชผักโดยใช้สิ่งมีชีวิตได้แก่ เชื้อไวรัส เช่น Nuclear Polyhedrosis Virus (NPV) เชื้อแบคทีเรีย เช่น *Bacillus thuringiensis* (BT) ไล่เดือนฝอย เช่น *Steinernma carpocapsae* Weiser เชื้อรา เช่น *Trichoderma* spp หรือ ใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น แมลงตัวห้ำ ตัวเบียน เป็นต้น วิธีป้องกันกำจัดโดยใช้พืชสมุนไพร พืชสมุนไพรไทยหลายชนิดสามารถนำมาใช้ป้องกันและนำมาใช้ป้องกันและฆ่าแมลง ทดแทนสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชในท้องถิ่น ไทยปลูกงาหาได้โดยทั่วไป จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำมาใช้ป้องกัน

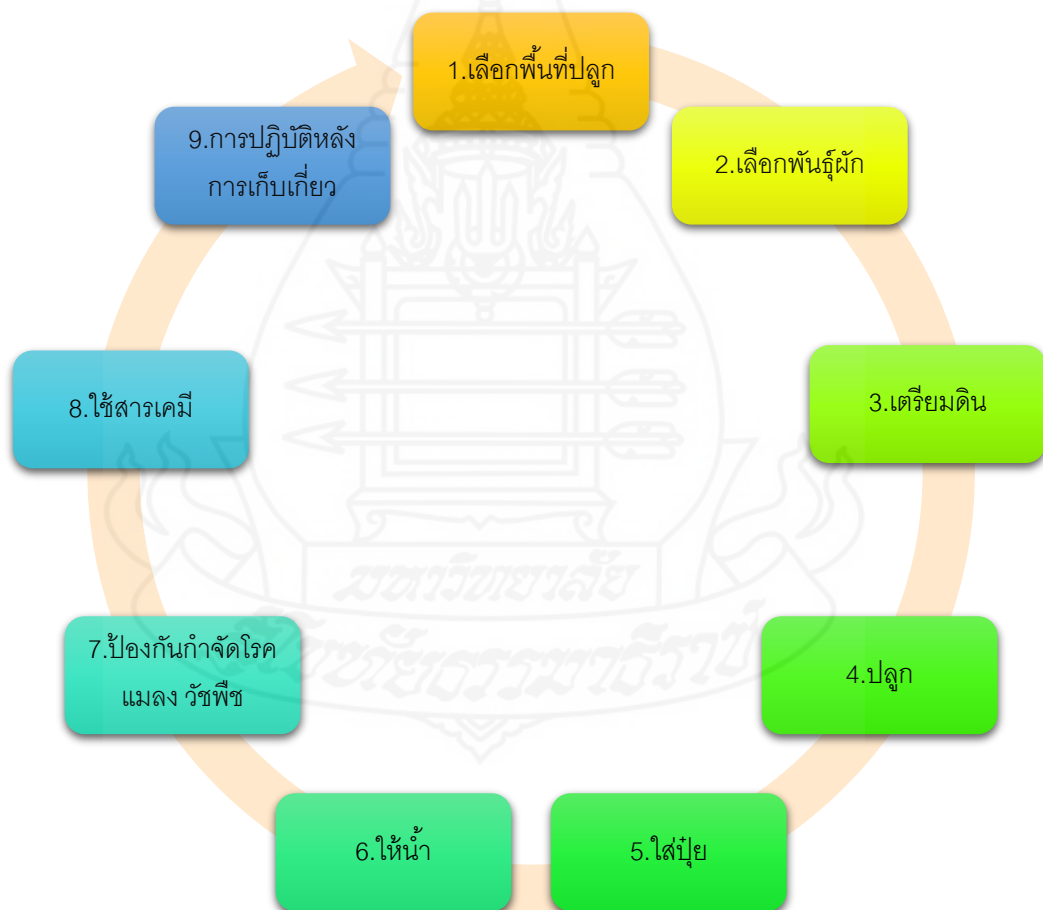
กำจัดแมลงศัตรูพืชผักหากได้มีการศึกษาและผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ในอนาคตน่าจะ สามารถนำมาทดแทนสารเคมีที่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศแน่นอน กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

2.9 การใช้สารเคมี ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกวิธี ได้แก่ เลือกใช้สาร ป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกกับชนิดของศัตรูพืช ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว เพราะจะทำให้ สารพิษเปียกเปื้อนเสื้อผ้า และร่างกายของผู้พ่น ต้องสวมเสื้อผ้าและรองเท้าให้มิดชิด อ่านฉลากคำแนะนำ คุณสมบัติ และการใช้ก่อนทุกครั้ง ควรใช้พ่นในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลงสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดด จจัดหรือลมแรง และผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ใช้หมดในคราวเดียว ภาชนะบรรจุป้องกันกำจัดศัตรูพืชควรปิดให้สนิทเมื่อเสร็จงาน และเก็บไว้ในที่มิดชิด ห่างจากสถานที่ปรุง อาหาร แห้งน้ำ และโรงเก็บต้องถือความปลอดภัยตลอดเวลา ภายหลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่เปื้อนสารเคมีต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง ไม่เก็บ เกี่ยวผลผลิตก่อนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัยโดยดูจากตารางคำแนะนำการ ใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

2.10 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ การล้างทำความสะอาด การตัดแต่ง การคัด ขนาดและคุณภาพ การบรรจุ การขนย้ายและการเก็บรักษา การล้างทำความสะอาด ผักกินใบ ผักกินรากและ หัวบางชนิด ควรล้างผลผลิตก่อนนำส่งตลาดเพื่อล้างเอาส่วนของดินที่ติดมากับรากและใบออก ทำให้ดู สะอาด ได้ราคาดีขึ้น และช่วยทำให้ผักอยู่ในสภาพสดและชื้น เพราะผักกินใบจะเหี่ยวอย่างรวดเร็ว หลังจาก ที่ถูกแสงแดดแม้เพียงเล็กน้อยหลังเก็บเกี่ยวน้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำสะอาด น้ำไหลหรือมิฉะนั้นควรเปลี่ยนน้ำ บ่อย ๆ ขณะล้าง เพื่อป้องกันการติดเชื้อจุลินทรีย์ทำลายคุณภาพของผัก อย่างไรก็ตามผักบางชนิดไม่ จำเป็นต้องล้าง เช่น ผักตระกูลกะหล่ำ – ผักกาด และพวกผักสลัด ซึ่งช่วยลดระยะเวลาที่ต้องใช้ก่อนนำสู่ ตลาดไป นอกจากนี้สำหรับผักสลัดยังช่วยลดการเน่าที่รอยตัดเพราะเชื้อจุลินทรีย์จากน้ำสามารถทำให้แผล สดเน่าง่ายมาก ก่อนการล้างมักจะมีการตัดแต่งแยกส่วนที่ไม่ดีเน่าเสียออก บางครั้งการตัดแต่งส่วนออกไปก็ เป็นการช่วยในการล้าง ทำให้ลักษณะที่มองเห็นดีขึ้นด้วย ในการตัดแต่งนี้จะแยกส่วนที่เสีย ไม่ต้องการออก ห้มมากที่สุด ใบที่ติดมากับผลจะต้องเอาออกก้านก็จะให้เหลือน้อยที่สุด ในบางครั้งการคัดและจัดขนาดและ การแบ่งระดับชั้น อาจทำก่อนการล้างสำหรับพืชบางชนิด อย่างไรก็ตามลักษณะการล้างทำความสะอาด อาจจะ ทำได้ 3 วิธี คือ การแช่ คือการนำผลผลิตไปแช่ในน้ำหรือน้ำที่มีสารประกอบอื่นที่ช่วยในการทำความสะอาด หรือช่วยฆ่าเชื้อ การแช่เฉย ๆ ประสิทธิภาพของการทำความสะอาดต่ำ การแช่ในน้ำไหลจะช่วยชะ ล้างให้สะอาดได้ยิ่งขึ้น การแช่เป็นการทำให้เศษดินและสิ่งสกปรกที่ติดในผลผลิตฟองตัวออกและหลุดไป ในที่สุด การแกว่ง คือการล้างโดยมีการเคลื่อนไหวของผลผลิตในน้ำหรือมีการไหลของน้ำ สำหรับการ เคลื่อนไหวของผลผลิตอาจทำได้หลายรูปแบบ อย่างเช่น ผลผลิตวางอยู่บนสายพานเลื่อนผ่านลงไปลงในน้ำ รวมทั้งมีการเคลื่อนไหวของผลผลิต หรืออาจมีการบรรจุผลผลิตลงไปในตะแกรงที่มีรูรอบหมุนลงไปลงในน้ำ

เหล่านี้เป็นต้น การแกว่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการชำระล้างสิ่งสกปรกให้หลุดออกไป การฉีด หรือ พ่นด้วยน้ำที่มีความแรงลงไปบนผลผลิต ความแรงที่ใช้จะขึ้นอยู่กับชนิดของผลผลิต การตัดแต่ง ผักบางชนิด เช่น ต้นหอม กะหล่ำปลี ผักกินรากต่าง ๆ เป็นต้น ควรได้รับการตัดแต่งส่วนที่เน่าเสีย ส่วนที่ผิดปกติ ในขณะที่เก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีลักษณะน่าดูขึ้น และเป็นการตรวจสอบคุณภาพก่อนการบรรจุ การคัดส่วนที่ไม่ดีทิ้ง ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งและการขนย้าย ลดการเสียหายที่จะขยายเพิ่มขึ้นจากส่วนที่เน่าเสียอยู่เดิมก่อนขนส่ง โดยเฉพาะการขนส่งระยะทางไกล ๆ การคัดขนาดและคุณภาพหรือคัดเกรด ผักทุกชนิดได้รับการเลือกขนาดและคุณภาพทันทีขณะเก็บเกี่ยว หรือหลังการเก็บเกี่ยว ผักที่อยู่ในเกรดคุณภาพที่ดีย่อมได้ราคาสูง ส่วนคุณภาพรองลงมาแม้จะได้ราคาต่ำกว่าก็ตาม แต่จะดูน่าซื้อถ้าได้แยกขนาดไว้เป็นพวก ๆ เพราะผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อตามจุดมุ่งหมายในการปรุงอาหารของตนได้ คุณภาพที่ดั่งขึ้นมักถือตามลักษณะ ขนาด และคุณภาพ เช่น สี รูปร่าง ความสม่ำเสมอ ความสุกแก่ของผักและส่วนที่เป็นรอย โดยปกติผักแต่ละชนิดจะแบ่งคุณภาพไว้ประมาณ 3 – 5 เกรด อย่างไรก็ตาม ผู้รับซื้อส่วนใหญ่มีการกำหนดชั้นคุณภาพของผลผลิตที่ต้องการไว้แล้ว ดังนั้นเกษตรกรจึงควรทำการคัดคุณภาพพืชผักแบบบรรจุหีบห่อ แยกตามชั้นคุณภาพที่ได้ตกลงกันไว้ การบรรจุ โดยทั่วไปนิยมใช้แข่งแบบต่าง ๆ บรรจุขนย้ายผัก เพราะสะดวก ง่าย ราคาถูก แต่จะมีข้อเสียที่ทำให้ผักบอบช้ำ เน่าเสียได้ง่าย ปัจจุบันเริ่มมีการใช้กล่องกระดาษ ลังพลาสติก เพื่อบรรจุขนย้ายผักที่ได้รับคัดเลือกขนาด และคุณภาพอย่างดีเพื่อการส่งออก และส่งตามซูเปอร์มาร์เก็ต การขนย้ายและการเก็บรักษา สินค้าผักสด ควรขนย้ายและเก็บรักษาด้วยวิธีการที่เหมาะสม และถูกต้อง เพื่อรักษาคุณภาพไว้ให้ดีที่สุด การขนย้ายต้องกระทำด้วยความระมัดระวังทุกระยะ ทั้งช่วงขนย้ายผักออกจากแปลงสู่บริเวณคัดบรรจุผัก และจากโรงคัดบรรจุผักสู่ตลาด เพราะการเกิดรอยช้ำ นึกขาด จะเพิ่มอัตราการหายใจและเชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่ายขึ้น โดยหลักการแล้วการขนย้ายและเก็บรักษา ควรทำในห้องเย็นเสมอ แต่เนื่องจากต้องลงทุนสูงจึงเป็นไปได้ยาก หรือเป็นไปได้ไม่ได้อย่างดีสำหรับหลายชนิด เพราะไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้นการขนย้ายและการเก็บรักษาควรพิจารณาตามความเหมาะสมของผักแต่ละชนิด การเก็บรักษาผักสด จุดประสงค์หลักของการเก็บรักษาผักสด คือ พยายามให้ผลผลิตยังคงอยู่ในสภาพสดอยู่ การเสื่อมสภาพภายหลังเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการ แต่สาเหตุหลัก ๆ ได้แก่ การสูญเสียน้ำและการหายใจของพืชผัก ซึ่งอัตราที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ดังนั้นการเก็บรักษาในสภาพเย็นจึงเป็นหลักการใหญ่ของวิธีการเก็บรักษา การพิจารณาคัดเลือกเก็บรักษา แต่ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยจากโรคแมลงก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำให้อายุเก็บรักษายาวนานขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

สรุปได้ว่าการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีประเด็นหลัก 9 ประเด็น คือ พื้นที่ปลูกต้องไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ใช้พันธุ์ต้านทานและปราศจากเชื้อโรค เตรียมดินจำนวน 2 ครั้ง ในแต่ละครั้งให้ตากดินไว้ 7 วัน เพื่อทำลายเชื้อโรค วัชพืช และแมลงในดิน การปลูก แบ่งเป็น 3 วิธี ได้แก่ วิธีการปลูกด้วยส่วนเจริญของพืช การปลูกด้วยเมล็ด และการเพาะกล้า การใส่ปุ๋ยควรใส่ 2 ครั้งในระหว่างการเจริญเติบโตของพืช การให้น้ำแบ่งออกได้ เป็น ๓ วิธี คือ การให้น้ำทางผิวดิน การให้น้ำโดยซึมจากใต้ดิน และการให้น้ำแบบพ่นเหนือดิน ตามความเหมาะสมของชนิดพืชและพื้นที่ปลูก การป้องกันกำจัดโรค ศัตรูพืช และการควบคุมวัชพืชแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 4 วิธี ได้แก่ การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล การป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ การป้องกันกำจัดโดยใช้พืชสมุนไพร และการใช้สารเคมี การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวได้แก่ การล้างทำความสะอาด การตัดแต่ง การคัดขนาดและคุณภาพ การบรรจุ การขนย้ายและการเก็บรักษา

3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การทบทวนวรรณกรรมในประเด็นนี้ เพื่อใช้กำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ตัวแปร คือ ความรู้ ระดับการปฏิบัติ ปัญหา เกี่ยวกับ น้ำที่ใช้ในการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความเหมาะสมของพื้นที่ การใช้วัตถุอันตรายในแปลงปลูก การจัดการคุณภาพในกระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิตและการขนย้ายในแปลงปลูก สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 น้ำ น้ำที่ใช้ต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนเป็นอันตรายต่อผลผลิต และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ประเมินความเสี่ยงของน้ำที่ใช้ หากมีความเสี่ยงให้มีมาตรการป้องกัน ไม่ใช้น้ำจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น แหล่งชุมชน สถานที่ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืชและชนิดดิน มีการบำรุงรักษาระบบการให้น้ำและจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

3.2 พื้นที่ปลูก พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนเป็นอันตรายต่อผลผลิต ประเมินความเสี่ยงของที่ดินที่ใช้ปลูก หากมีความเสี่ยง ให้มีมาตรการป้องกัน หากใช้สารเคมีหรือธาตุอินทรีย์เพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูก ให้บันทึกข้อมูลไว้ พื้นที่ปลูกใหม่ ไม่เป็นพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คู่มือรักษาพื้นที่ปลูกและมีวิธีปฏิบัติที่ไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม จัดทำรหัสแปลง ข้อมูลแปลงปลูก และประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี พื้นที่ปลูกต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความลาดชัน และสอดคล้องกับข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ส่วนราชการกำหนด สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

3.3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ ผู้ปฏิบัติงานและผู้ควบคุมมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้องรวมถึงป้องกันตนเองและปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น สวมเสื้อผ้ามิดชิด ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ขณะพ่นสารเคมีให้อยู่เหนือลมตลอดเวลา อาบน้ำสระผมและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่น มีการจัดการการใช้ที่ดี เช่น เลือกเครื่องพ่นที่มีสภาพพร้อมใช้งาน ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีอื่นมากกว่าสองชนิดผสมกัน ใช้ระบบการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบ

ผสมผสาน จัดเก็บวัตถุดิบตรายทางการเกษตรและสารเคมีให้เป็นสัดส่วน กำจัดสารเคมีที่เหลือและภาชนะบรรจุที่ใช้หมดแล้ว ในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิตและสิ่งแวดล้อม มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

3.4 การจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ส่วนขยายพันธุ์ หรือต้นพันธุ์ มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้มีการจัดการที่ดี ในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ปุ๋ยอินทรีย์ที่ค่าใช้จ่ายต้องผ่านกระบวนการหมัก หรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ ไม่ใช่สิ่งขับถ่ายของคนมาเป็นปุ๋ย ใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมต่อพืชที่ปลูก เครื่องมือทางการเกษตรมีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เก็บรักษาเป็นสัดส่วน ปลอดภัย ง่ายต่อการนำมาใช้งาน ตรวจสอบและบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารจัดการให้ได้ผลผลิตตรงตามข้อกำหนดของลูกค้า กำจัดส่วนของพืชที่มีศัตรูพืชเข้าทำลายด้วยวิธีที่เหมาะสม แยกของเสียและของที่ไม่ใช้หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้ชัดเจน มีที่ทิ้งขยะให้เพียงพอ รวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้น สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

3.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวเหมาะสม โดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะ และปฏิบัติอย่างถูกต้องสุจริต มีมาตรการลดผลกระทบต่อบริเวณข้างเคียง หากวิธีเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวทำให้เกิดควั่น ผ่นเสียหายบริเวณ ไม่วางผลผลิตที่บรรจุแล้วลงในแปลงปลูกหรือสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง คัดแยกผลผลิตที่ด้อยคุณภาพออกจากผลผลิตที่มีคุณภาพ ตามชั้นคุณภาพ หรือขนาดตามข้อกำหนดของลูกค้า อุปกรณ์ภาชนะบรรจุและวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน ต้องดูแลให้สะอาดพร้อมใช้งาน และจัดเก็บเป็นสัดส่วน ป้องกันสัตว์เลื้อยคลานให้อยู่ในบริเวณที่ปฏิบัติงาน หากมีความเสี่ยงจากศัตรูพืชและสัตว์พาหะนำโรคให้มีมาตรการป้องกัน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

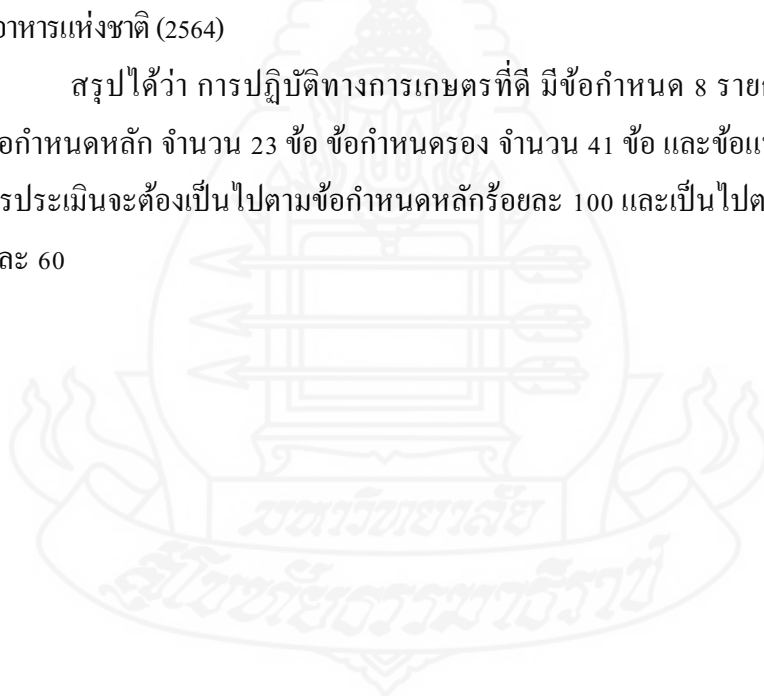
3.6 การพักผลผลิต การขนย้าย และการเก็บรักษา มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิต หรือเก็บรักษาผลผลิตใช้วัสดุปูรองพื้นหรือภาชนะบรรจุผลิตผลในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ไม่ใช่พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบตรายทางการเกษตร ปุ๋ย หรือสารปรับปรุงดินในการขนย้ายหรือขนส่งผลผลิต จัดวางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วในบริเวณพักผลผลิตอย่างเหมาะสมการขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง ป้องกันการปนเปื้อน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

3.7 สุขลักษณะส่วนบุคคล ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรม สุขลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีผู้ที่สัมผัสกับ

ผลผลิตโดยตรงต้องมีการดูแลสุลักษณะและมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุลักษณะส่วนบุคคล หากเจ็บป่วย ให้รายงานหัวหน้างานทราบเพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุดิบตรงทางการเกษตรได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

3.8 เอกสาร บันทึกข้อมูล และการตามสอบ บันทึกข้อมูลและรวบรวมเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน เช่น ผลวิเคราะห์น้ำและดิน (เมื่อมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัย) การใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร ข้อมูลปัจจัยการผลิต รหัส ข้อมูลประจำแปลงปลูก การกำจัดสัตว์พาหะนำโรค ประวัติการฝึกอบรมและผลการตรวจสอบ จัดเก็บเอกสารและบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล ระบุรุ่นผลิตผล หรือดิตรหัส เครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต วันที่เกี่ยวข้อง ปริมาณผลผลิต แหล่งที่นำผลผลิตไปจำหน่าย ให้ตรวจสอบที่มาของผลผลิตได้ เก็บรักษานักข้อมูลและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องไว้อย่างน้อย 2 ปีติดต่อกัน กรณีผลผลิตมีการปนเปื้อนให้สืบหาสาเหตุ หาแนวทางแก้ปัญหา มีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)

สรุปได้ว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีข้อกำหนด 8 รายการ 116 ข้อกำหนด แบ่งเป็น ข้อกำหนดหลัก จำนวน 23 ข้อ ข้อกำหนดรอง จำนวน 41 ข้อ และข้อเสนอแนะ จำนวน 52 ข้อ การผ่านการประเมินจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักร้อยละ 100 และเป็นไปตามข้อกำหนดรองไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

ข้อกำหนด 8 ประการ เพื่อได้การรับรอง แหล่งผลิต GAP พืช

- 1** น้ำ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อผลผลิต
- 2** พื้นที่ปลูก ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต
- 3** วัตถุอันตรายทางการเกษตร จัดเก็บเป็นหมวดหมู่ในสถานที่เก็บที่มิดชิด และใช้ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร
- 4** การจัดการคุณภาพ ในกระบวนการผลิต ก่อนการเก็บเกี่ยว มีแผนควบคุมการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 5** การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเหมาะสม ผลผลิตมีคุณภาพ ตามความต้องการของตลาด และข้อตกลงของประเภศู้ค่า
- 6** การพักผลผลิต ผลการขนย้ายในแปลงปลูก และการเก็บรักษาผลผลิต มีการจัดการด้านสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค
- 7** สุขลักษณะส่วนบุคคล ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องสุขลักษณะ
- 8** การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงาน การใช้สารเคมี ข้อมูลผู้รับซื้อ และปริมาณผลผลิต เพื่อประโยชน์ต่อการตามสอบ

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
Department of Agriculture
โทรศัพท์ : 0-2579-0151-8 | เว็บไซต์ : www.doa.go.th

ที่มา กรมวิชาการเกษตร (2563)

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

การทบทวนวรรณกรรมในประเด็นนี้ เพื่อใช้กำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ตัวแปรคือ รูปแบบการส่งเสริม สื่อที่ใช้ในการส่งเสริม วิธีการส่งเสริม มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540 ,น.72) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จ

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.12) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการ ในการพัฒนาความรู้ของเกษตรกร จากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอกมี กินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนา ชุมชนชนบท ให้มีความมั่นคงและความมั่งคั่งในที่สุด

พัฒนา สุขประเสริฐ (2557,น.22) กล่าวว่า การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการพัฒนาด้านการเกษตรและสิ่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรและครอบครัวได้มีปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอ มีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องจนทำให้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในขณะที่ชุมชนและสังคมก็มีความมั่นคงในด้านอาหาร รวมถึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศก็อยู่ในภาวะที่สมดุล ซึ่งก็จะเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนต่อการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นการนำความรู้และวิทยาการที่ทันสมัยที่ได้มาจากการค้นคิดและวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีองค์กรส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดและแพร่กระจายความรู้ดังกล่าว การส่งเสริมการเกษตรยังเป็นการให้การศึกษาแก่เกษตรกรในรูปแบบของการให้ศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นครูผู้ให้ความรู้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรไปสู่เกษตรกร เช่น เรื่องปัจจัยการผลิต การผลิตพืช-สัตว์ การตลาดสินค้าเกษตร การแปรรูปผลิตผลการเกษตร และแหล่งสินเชื่อการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรธรรมชาติ

4.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร (“แนวทางการใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร,” 2562) แบ่งรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรตามกลุ่มเป้าหมาย ได้ 3 แบบ ดังนี้

1) การส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล เป็นการส่งเสริมแบบหนึ่งครั้ง ต่อหนึ่งคน ซึ่งจะทำให้เกิดความใกล้ชิดต่อเกษตรกร โดยมีวิธีการที่นิยมกัน คือ การเยี่ยมชมไร่ นา การมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางบริการ ข้อความแบบสั้น การติดต่อแบบข้อความสื่อผสม และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2) การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เป็นการส่งเสริมแบบหนึ่งครั้งมี เกษตรกรมากกว่าหนึ่งคนแต่ไม่มากจนไม่สามารถนับได้ การส่งเสริมการเกษตรแบบนี้ เช่น การ ประชุมกลุ่ม การจัดทำสวนศึกษา การจัดงานวันเกษตร และการสาธิต

3) การส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เป็นการส่งเสริมการเกษตรแบบ ครั้งหนึ่งมี เกษตรกรรับรู้เป็นจำนวนมาก โดยมีวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และนิทรรศการ เป็นต้น

4.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร (“แนวทางการใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร,” 2562) แบ่งวิธีการส่งเสริมการเกษตรตามการสื่อสาร ได้ 4 วิธี ดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อคำพูด เป็นการส่งเสริมโดยใช้คำพูด เป็นสื่อหลัก ในการถ่ายทอดความรู้ โดยวิธีการส่งเสริมที่ใช้คำพูดเป็นสิ่งสำคัญ คือ การสอนหรือการ บรรยาย การ ประชุม และการพบปะพูดคุย เยี่ยมเยือน

2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ เน้นการ เขียนหรือใช้ตัวหนังสือเป็นหลักในการเผยแพร่ความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว ภาพโฆษณา แผ่นพับ เอกสาร จุลสาร และใบปลิว

3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อภาพและเสียงเป็นการส่งเสริมโดยใช้ สื่อที่ทำให้ บุคคลเป้าหมายได้เห็นภาพประกอบการได้ยินเสียง เพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้สนใจ เข้าใจใน เนื้อหา โดยสื่อ ที่ใช้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ วิทยุทัศน์

4) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อกิจกรรม เป็นการนำกิจกรรมต่างๆ มา ใช้ในการ เผยแพร่ความรู้สู่บุคคลเป้าหมาย เช่น การทัศนศึกษา จัดนิทรรศการ การสาธิต

4.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร (“แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงาน ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร, 2562) ได้แก่

ทฤษฎีการสื่อสารนวัตกรรม ของ เอเวอร์เรต เอ็ม. โรเจอร์ แบ่งองค์ประกอบ ทั้งหมดได้ 4 ประการด้วยกัน คือ นวัตกรรม การสื่อสารผ่านสื่อ เกิดในช่วงเวลาหนึ่ง การแพร่ไปยัง สมาชิกในสังคม โดยผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

1) **ขั้นการรับรู้** เพื่อให้บุคคลได้เกิดความตระหนักและสนใจในนวัตกรรมในขั้นนี้ บุคคลจะต้องได้รับสารสนเทศ 3 ลักษณะคือ 1) การตระหนักรู้ (Awareness knowledge) เป็นความรู้ที่บุคคลจะได้รับรู้ว่ามีการนวัตกรรมเกิดขึ้นแล้ว และรู้ว่านวัตกรรมนั้นทำหน้าที่หรือมีความสำคัญอย่างไร 2) สารสนเทศที่จะอธิบายว่านวัตกรรมนั้นมีกลไกหรือระบบการทำงานอย่างไร หรือมีขั้นตอนและวิธีการในการปฏิบัติอย่างไร (How to knowledge) 3) สารสนเทศที่อธิบายเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับหลักการหรือทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของนวัตกรรม (Principles knowledge) ซึ่งเมื่อบุคคลได้รับสารสนเทศทั้ง 3 ลักษณะนี้แล้วจะทำให้เกิดความตระหนักและสนใจที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ โดยบุคคลอาจจะตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้นเลยหรืออาจจะค้นหาสารสนเทศอื่นเพิ่มเติมเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจต่อไป

2) **ขั้นความสนใจ** เป็นขั้นจะทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อนวัตกรรม โดยการชักชวนหรือโน้มน้าวจากบุคคลอื่นและสารสนเทศที่เป็นคุณลักษณะของนวัตกรรม แต่ทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อนวัตกรรมของบุคคล จะไม่ส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม (Rogers, 2003) การที่บุคคลจะมีทัศนคติอย่างไรต่อนวัตกรรม บุคคลจะต้องรู้ถึงการเกิดขึ้นและข้อมูลต่างๆ ของนวัตกรรมก่อน แล้วได้รับการชักชวนหรือโน้มน้าวจากบุคคลอื่น ดังนั้น ขั้นโน้มน้าวจะเกิดหลังจากขั้นความรู้ โดย ขั้นความรู้จะเป็นขั้นที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive- (or knowing-) centered) ส่วนขั้นโน้มน้าวจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึก (Affective- (or feeling-) centered) ดังนั้น บุคคล (เช่น เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลใกล้ชิด) จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับร่วมในสังคม เกิดความมั่นใจในประสิทธิภาพและการใช้งานของนวัตกรรม รวมทั้งจะเป็นแรงกระตุ้นเชิงสังคม (Social reinforcement) ซึ่งจะมีผลต่อความคิดเห็นและความเชื่อเกี่ยวกับนวัตกรรม

3) **ขั้นการไตร่ตรอง** เป็นขั้นที่บุคคลจะต้องเลือกว่าจะปฏิเสธหรือยอมรับนวัตกรรม ซึ่งการยอมรับหมายถึง การนำนวัตกรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ (Rogers, 2003) ถ้าบุคคลมีพื้นฐานในการใช้หรือทดลองใช้นวัตกรรมอยู่แล้ว นวัตกรรมมักจะได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว ซึ่งโดยปกติแล้วบุคคลส่วนใหญ่ต้องการที่จะทดลองใช้นวัตกรรมในบริบทและสถานการณ์ของตนเอง แล้วจึงจะตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ โดยการที่บุคคลได้ทดลองใช้นวัตกรรมจะทำให้สามารถตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมได้ง่ายและเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในขั้นการตัดสินใจนี้ บุคคลอาจตัดสินใจปฏิเสธนวัตกรรม ซึ่งการปฏิเสธนวัตกรรมอาจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะคือ ปฏิเสธการใช้งาน (Active rejection) และปฏิเสธโดยสิ้นเชิง (Passive rejection) ซึ่งหากบุคคลปฏิเสธการใช้งาน หมายถึง ยังคงมีการคิด ไตร่ตรองและหาโอกาสในการใช้งานนวัตกรรมในโอกาสและบริบทอื่นๆ และจะนำนวัตกรรมมาใช้เมื่อเห็นว่ามีเหมาะสม แต่หากปฏิเสธโดยสิ้นเชิง บุคคลจะไม่ให้ความสนใจและไม่คิดจะนำนวัตกรรมมาใช้อีกเลย แม้ใน

บริบทและสถานการณ์ใดๆ อย่างไรก็ตาม ลักษณะการปฏิเสธทั้ง 2 ลักษณะข้างต้น ยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่ลึกซึ้งและแพร่หลาย ในบางกรณีของการยอมรับนวัตกรรมอาจเริ่มจากชั้นความรู้ ชั้นทัศนคติและชั้นโน้มน้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบตะวันออกที่มีวัฒนธรรมเน้นส่วนร่วม (Collectivistic cultures) อาจเกิดกระบวนการยอมรับในลักษณะดังกล่าวและการยอมรับนวัตกรรมของกลุ่มสังคมจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลด้วย แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นความรู้ ชั้นโน้มน้าวและชั้นการตัดสินใจ

4) ขั้นการทดลอง เป็นขั้นที่บุคคลนำนวัตกรรมไปใช้จริงในบริบทการทำงานของตนเอง ซึ่งนวัตกรรมจะนำมาซึ่งสถานะและสภาพแวดล้อมและกระบวนการทำงานใหม่ จึงอาจทำให้เกิดความไม่แน่ใจในประสิทธิผลของนวัตกรรม ซึ่งความไม่แน่ใจนี้ จะเป็นปัญหาสำหรับกระบวนการแพร่ในขั้นนี้ ดังนั้น บุคคลที่ใช้นวัตกรรมอาจต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนข้อมูลต่างๆ จากผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) และบุคคลอื่นๆ เพื่อที่จะลดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของนวัตกรรมซึ่งอาจจะเกิดตามมาหลังจากการใช้ มากไปกว่านั้น กระบวนการยอมรับนวัตกรรมอาจจะสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลไม่สามารถค้นพบเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของนวัตกรรมได้ด้วยตนเอง อันเนื่องมาจากปัญหาในการใช้งานและข้อสงสัยในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากนวัตกรรม นอกจากนี้ ในขั้นการนำไปใช้อาจเกิดการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงนวัตกรรม (Reinvention) โดยผู้ใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบท ข้อจำกัดและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ดังนั้น อาจจะต้องใช้เวลาในการแพร่เพิ่มขึ้น แต่หากผู้ใช้มีความรู้และเครื่องมือด้านเทคโนโลยีขั้นสูงในการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลง อาจจะใช้เวลาในการแพร่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยและอาจได้นวัตกรรมหรือแนวคิดคิดใหม่ที่เหมาะสมมากกว่าเดิม

5) ขั้นการนำไปปฏิบัติหรือการยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลจะเสาะแสวงหาการสนับสนุน ส่งเสริมและแนวร่วมในการใช้นวัตกรรมเพื่อให้เกิดความมั่นใจและยืนยันที่จะนำนวัตกรรมไปใช้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าหากผ่าน 4 ขั้นข้างต้นแล้วจะมีการยอมรับและใช้นวัตกรรมไปแล้วก็ตาม Rogers (2003) อธิบายเพิ่มเติมว่า หากบุคคลพบว่าสารสนเทศเกี่ยวกับนวัตกรรมมีความขัดแย้งกันแล้ว อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจจากยอมรับเป็นปฏิเสธนวัตกรรมก็ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงขั้นนี้บุคคลจะพยายามค้นหาสารสนเทศเพื่อสนับสนุนและยืนยันการตัดสินใจของตนเอง และจะพยายามปฏิเสธหรือขจัดสารสนเทศที่ขัดแย้งกัน ดังนั้น ทศคติของบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญในขั้นการยืนยันนี้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือในการใช้นวัตกรรมรวมทั้งการแพร่สารสนเทศที่สอดคล้องกันทั้งกระบวนการ เพื่อให้บุคคลได้เกิดทัศนคติที่ดีและยืนยันการใช้นวัตกรรมต่อไป หากแต่บุคคลอาจมีการปฏิเสธนวัตกรรมหรือไม่ยืนยันที่ใช้นวัตกรรมต่อไปเมื่อเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมกับบริบทและไม่พึงพอใจในประสิทธิผลของนวัตกรรม

ทฤษฎีและแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล (SMCR) มี 4 องค์ประกอบ คือ

1) ผู้ส่งสาร ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการเข้ารหัสข้อมูลข่าวสาร มีทัศนคติที่ดี ต่อผู้รับสารเพื่อผลในการสื่อสาร มีระดับความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรมีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับสารตลอดจนมีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับสารด้วย

2) ข่าวสาร เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ หรือวิธีการส่งข้อมูลข่าวสารนั้น

3) ช่องทางในการส่ง หมายถึง วิธีการที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับข่าวสารข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น การฟัง การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

4) ผู้รับสาร ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการถอดรหัสข้อมูลข่าวสาร เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เช่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกับผู้ส่งสาร จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของเกษตรกร จากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตเพื่อการพัฒนา นำมาซึ่งรายได้ เศรษฐกิจ และความอยู่ดีมีสุขในครอบครัวและชุมชนในชนบท ให้เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน ในชนบทให้มีความมั่นคงและยั่งยืน วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร คือ การมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เกิดความรู้ ความคิด และเกิดการยอมรับเทคโนโลยีการผลิต เพื่อนำไปประกอบกับภูมิปัญญาของตน ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิต อันเป็นผลต่อ การเพิ่มผลผลิต รายได้ เศรษฐกิจ และพัฒนาครอบครัวเกษตรกร และสังคมชุมชนในชนบท ให้ เกิดสถานะการกินพอกดี มีความสุข สามารถพึ่งตนเองได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาแนวทางส่งเสริมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี คือ การกำหนดข้อคำถามเพื่อวัดความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริม

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้มีผลงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตผัก

อารีรัตน์ ศิริโชติ (2555, น.63-64) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีการเตรียมดิน คือ ปรับพื้นที่ให้เสมอ ระบายน้ำได้ดี, ไถตะลิก 1 ครั้ง, ตากดินทิ้งไว้ 7 วัน, หลังจากตากดินแล้วไถพรวนอีกครั้ง การปรับปรุงดินเกษตรกรได้ปฏิบัติส่วนมาก คือ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด กำจัดวัชพืชเกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ไถพรวนแล้วตากดินทำลายการงอกและต้นอ่อนของวัชพืช การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ใช้ฟางข้าวหรือวัสดุอื่นๆ คลุมแปลง การใช้วิธีเขตกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ปลูกพืชที่มีกลิ่นฉุนไว้รอบแปลง การป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ใช้แมลงตัวห้ำ ตัวเบียน การป้องกันกำจัดโดยใช้สารสกัดจากพืช พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ใช้สะเดาในการควบคุมแมลงศัตรูพืช วิธีการจำหน่ายผัก พบว่า เกษตรกรทั้งหมดได้ปฏิบัติ คือ จำหน่ายเอง รองลงมา คือ ไม่ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยขายผ่านกลุ่มเกษตรกร

กนกกาญจน์ สว่างเมฆ (2560, น. 84). จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำบ่อบาดาลในการปลูกผักปลอดภัย และเกษตรกรร้อยละ 57.6 ใช้น้ำปะปาของกลุ่มผักแปลงใหญ่ในการปลูกผักปลอดภัย วิธีการให้น้ำของเกษตรกรทั้งหมดให้น้ำโดยใช้สายยาง และพบว่า ร้อยละ 21.7 และ 16.3 เกษตรกรมีการให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์ และใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ และมีเกษตรกรร้อยละ 33.7 ไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปลูกผักปลอดภัย การใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.8 ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย และมีเกษตรกรรองลงมา ร้อยละ 40.2 ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย การกำจัดวัชพืชทั้งหมดใช้แรงงานคน โดยใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ร้อยละ 21.7 การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 68.5 ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 22.8 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การคัดแยกหรือการตัดแต่งผัก เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีการคัดแยกหรือการตัดแต่ง

ผักก่อนขาย มีร้อยละ 33.7 มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผักก่อนจำหน่าย การเก็บเกี่ยวของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้กรรไกรตัดหรือมีดในการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยวเกษตรกรทั้งหมดเก็บผลผลิตไว้ในที่ร่ม มีเกษตรกรร้อยละ 78.3 ทำความสะอาดก่อนจำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 33.7 เกษตรกรคัดแยกที่มีตำหนีก่อนจำหน่าย และร้อยละ 32.6 เกษตรกรคัดแบ่งขนาดก่อนจำหน่าย แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรทั้งหมดแหล่งเงินทุนของตนเองในการปลูกผัก รองลงมา ร้อยละ 47.8 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกึ่งกองทุนหมู่บ้าน และร้อยละ 22.8 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การเกษตร. และร้อยละ 5.4 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกึ่งจากธนาคารพาณิชย์ วิธีการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์การเกษตร รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 44.6 จำหน่ายผลผลิตผ่านผู้บริโภคโดยตรง และเกษตรกร ร้อยละ 5.4 จำหน่ายผลผลิตโดยผู้ค้ามารับจากแปลง

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

นาวิรินทร์ แก้วดวง (2558) ศึกษาการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า 1) เกษตรกรประมาณสองในสามเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.12 ปี จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.72 คน แรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2 คน แรงงาน ผลิตผักปลอดภัยเฉลี่ย 2.22 คน พื้นที่ปลูกผักปลอดภัยเฉลี่ย 1.40 งาน รายได้จากการผลิตผักปลอดภัยทั้งปีเฉลี่ย 18,176.11 บาท ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในระดับมาก จากสื่อกิจกรรมและสื่อบุคคล 2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใน ระดับมากถึงมากที่สุด 3) การผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกร ส่วนมากมีการปฏิบัติในด้านแหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุประสงค์ทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการ ผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา และการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล และมีเกษตรกรส่วนน้อยมีการปฏิบัติในด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ 4) ความต้องการการส่งเสริมในการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการทั้งเนื้อหาและวิธีการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก 5) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการ ผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหาด้านบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ในส่วนของการจัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกการผลิตในขั้นตอนต่างๆ ทั้งนี้เกษตรกรเสนอแนะว่าต้องการที่จะมีตลาดที่รองรับผลผลิตที่ชัดเจนและขยายมายังชุมชนหรือท้องถิ่น

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

ศิริกาญจน์ อะนันเอื้อ (2561) ศึกษาโมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน กล่าวว่า โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน เริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านการเกษตร โดยมีทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี การจัดการความรู้ด้านการเกษตร การสนับสนุนจากผู้สอนและผู้ปกครองเป็นปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรม โดยใช้หลัก PSMACY เป็นกรอบในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ (Principles : P) ผู้ส่งสาร (Sender : S) ตัวสาร (Message : M) วิธีการเรียนรู้ (Method : M) และช่องทางการเรียนรู้ (Channel : C) ไปยังเยาวชนผู้รับ (Youth : Y) เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ด้านการเกษตร มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ประกอบอาชีพได้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนสำคัญของโมเดล คือ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เยาวชนผ่านหลักการสื่อสาร ทั้งในส่วนของผู้ส่งสารหมายถึงผู้สอน ตัวสารซึ่งหมายถึงความรู้ที่ผู้สอนต้องการส่งให้แก่เยาวชนหรือผู้รับ และช่องทางที่เยาวชนจะได้รับทราบถึงความรู้ เพื่อให้มีการศึกษาพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรต่อไป

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตผักตามมาตรฐาน

กรกนก ปานอำพันธ์ (2558) ศึกษากระบวนการพัฒนาคนและพัฒนาสินค้าสู่ตลาดสินค้าปลอดภัย กล่าวว่า การพัฒนาตัวเกษตรกรให้มีความรู้ ความตระหนักในการปลูกผักปลอดภัยให้มีคุณภาพและการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน กิจกรรมที่ทำได้แก่ การประชุมเพื่อทบทวนบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มประชาคมเพื่อวางแผนงานร่วมกัน การสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ผลิตและผลผลิตของกลุ่ม ได้แก่ การตรวจสอบสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร การตรวจดิน และทบทวนข้อมูลการขอ GAP ในผลผลิตของกลุ่ม กิจกรรมการศึกษาดูงาน กิจกรรมถอดองค์ความรู้จากการศึกษาดูงานเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป กิจกรรมออกแบบตราสินค้าและพัฒนาชุดผลิตภัณฑ์ต้นแบบร่วมกับสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) นอกจากนี้เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายยังได้รับ โอกาสแนะนำผลผลิตให้กับผู้สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายสินค้าให้ผู้บริโภคผักปลอดภัยทั้งในและนอกหมู่บ้าน การจัดชุดกระเช้าผักปลอดภัยเพื่อมอบแก่แขกผู้ใหญ่และคณะที่มาเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้การผลิตผักปลอดภัยของวิทยาลัยชุมชนน่าน เกษตรกรได้ฝึกทักษะการถ่ายทอดความรู้ทั้งในเรื่องของประวัติหมู่บ้าน และจุดเปลี่ยนในการหันมาผลิตผักปลอดภัย รวมทั้งกลุ่มแม่บ้านก็ได้มีส่วนร่วมในการจัดชุดอาหารว่างและอาหารกลางวันเพื่อรับรองแขกที่มาเยี่ยมชม กิจกรรมทั้งหมดล้วนส่งเสริมผลผลิตผักปลอดภัยให้มีภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ สินค้าได้รับการยกระดับให้ดูสด ใหม่ สะอาด และทันสมัย เป็นการขยายตลาดให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูก

ฝึกปลอดสารพิษเป็นที่รู้จักมากขึ้น สำหรับวิทยาลัยชุมชนน่านเกิดแหล่งศึกษาดูงานด้านการผลิตผักปลอดสารพิษสำหรับการเรียนรู้และเยี่ยมชมการทำเกษตรปลอดสารพิษครบวงจร โดยมีเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเป็นปราชญ์ท้องถิ่นสำหรับการให้ความรู้และจำหน่ายผักสดๆจากแปลง ถือเป็นเป้าหมายการทำงานที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ซึ่งจะพัฒนาต่อยอดในปี 2559 ต่อไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุป เป็นตัวแปรสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้ สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกผักอำเภอเสาไห้ สภาพการผลิตผัก ระดับความรู้และการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ระดับความต้องการการส่งเสริมด้านการเกษตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของ เกษตรกรอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดสระบุรี จำนวนรวมทั้งหมด 13 อำเภอ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี, 2563) (2) เกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวน 300 ราย (ระบบฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ (1) เกษตรกรผู้ปลูกผักที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 13 อำเภอ สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ได้ตัวอย่างคือเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของอำเภอเสนาให้ จำนวน 30 ราย (2) เกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 300 ราย โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน

(Taro Yamane) โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 172 ราย (Yamane 1973: 1088 อ้างถึงในจินดา ขลิบทอง, 2557)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{[300]}{1+([300]([0.05])^2)} \\ &= 171.43 \end{aligned}$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (n)} = 172 \text{ ราย}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.1 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้กำหนด มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

2.1.4 นำเสนอรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาให้คำแนะนำจากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความตรง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.739 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.882 ตอนที่ 4 เท่ากับ 0.831 และตอนที่ 5 เท่ากับ 0.971 ซึ่งพบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงใน มานิต ลาเกลียง, 2558, น.35) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร พื้นที่ปลูก ลักษณะการถือครองพื้นที่ แหล่งเงินทุน รายรับ รายจ่ายจากการปลูก และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด เพื่อให้เลือกตอบหรือเติมข้อความในช่องว่าง มีจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตผักของเกษตรกร ประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันกำจัด โรคและศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช การใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิต การขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต โดยคำถามมีลักษณะเป็น คำถามปลายปิดและปลายเปิด เพื่อให้เลือกตอบหรือเติมข้อความในช่องว่าง มีจำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) แหล่งน้ำ (2) พื้นที่ปลูก (3) วัตถุดิบทรายทางการเกษตร (4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (6) การพักผลผลิตการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา (7) สุขลักษณะส่วนบุคคล และ (8) บันทึกข้อมูลและ

การตามสอบโดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) มีจำนวน 12 ข้อ โดยให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามตามลำดับความคิดเห็นในแต่ละด้าน 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุดตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรที่ดีและเหมาะสม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คำถามเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดเป็นลักษณะคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบใน 2 ลักษณะ คือ ให้เลือกตามระดับความคิดเห็นของสมาชิก ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ และคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 5 การได้รับ และความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตผัก 2 ส่วน คือ (1) คำถามเกี่ยวกับการได้รับการส่งเสริม เป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง (2) คำถามเกี่ยวกับความต้องการความรู้ในรูปแบบและวิธีการส่งเสริม โดยช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ บรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ และทัศนศึกษา โดยให้เลือกตอบตามระดับความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำนวน 202 ราย ระหว่างเดือนมีนาคม 2564 ถึงเดือน พฤษภาคม 2564 ด้วยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประสานงานกับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ เพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและขอความร่วมมือในการนัดหมายเกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูล

3.2 ชี้แจงรายละเอียดการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดแก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของงานวิจัย

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ทุกข้อ เพื่อทำการคัดแยกแบบสัมภาษณ์ที่มีข้อมูลไม่

สมบูรณ์มาทำการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

3.4 นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดจำนวน 202 ชุด นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

4.1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) เมื่อได้รับแบบสัมภาษณ์คืนมาแล้ว ได้มีการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสัมภาษณ์

4.2 การลงรหัส (Coding) นำแบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า สำหรับคำถามปลายปิด (Closed-end Question) โดยแบ่งส่วนการวิเคราะห์ ออกเป็นส่วนๆ และสำหรับคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

4.3 การประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ โดยวิเคราะห์จำนวน 5 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละประเด็น

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตของเกษตรกร

2.1 แหล่งปัจจัยการผลิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การเตรียมดิน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 การปลูก ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4 การใส่ปุ๋ย ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5 การให้น้ำ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.6 การป้องกันกำจัดโรคและศัตรูพืชและการควบคุมวัชพืช ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.7 การใช้สารเคมี ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.8 การเก็บเกี่ยว ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.9 การเก็บรักษาผลผลิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.10 การขนย้ายผลผลิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.11 แหล่งรับซื้อผลผลิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ความรู้และระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1 ความรู้ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นคำถามปลายปิด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 และเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มด้วยสถิติเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม (Independent t-test)

3.2 ระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นคำถามปลายปิด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สำหรับระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม โดยมีการให้คะแนนตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) และแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับคือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก ระดับมากที่สุด เปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มด้วยสถิติเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม (Independent t-test) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ระดับความสำคัญของปัญหา เป็นคำถามปลายปิด วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการให้คะแนนตามมาตราลิเคอร์ต์ (Likert type scale) และแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับคือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก ระดับมากที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน จัดกลุ่มแล้วนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 5 ระดับการได้รับและความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกร

5.1 ระดับการได้รับความรู้ เป็นคำถามปลายปิด วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ โดยมีการให้คะแนนตามมาตราลิเคอร์ต์ (Likert type scale) และแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับคือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก ระดับมากที่สุดและเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มด้วยสถิติเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม (Independent t-test)

5.2 ระดับความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริม เป็นคำถามปลายปิด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มด้วยสถิติเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม (Independent t-test) โดยมีการให้คะแนนตามมาตราลิเคอร์ต์ (Likert type scale) และแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับคือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก ระดับมากที่สุด

การกำหนดระดับการประเมินตามมาตราลิเคอร์ต์ (Likert type scale) 5 ระดับ

น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน
น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน

ความหมายผลคะแนนการจัดกลุ่มเป็นระดับใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความต้องการระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความต้องการระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความต้องการระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความต้องการระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับ จำนวน 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 การผลิตผัก

ตอนที่ 3 ระดับความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 4 ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5 การได้รับความรู้และระดับความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร พื้นที่ปลูก ลักษณะการถือครองพื้นที่ แหล่งเงินทุน รายรับ รายจ่ายจากการปลูก และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถาม ปลายเปิดและปลายปิด เพื่อให้เลือกตอบหรือเติมข้อความในช่องว่าง มีจำนวน 20 ข้อ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

1.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ ด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกร

n = 202

สภาพทั่วไปของเกษตรกร	ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
	(n=30)	(n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
1. เพศ		
ชาย	17 (56.7)	71 (41.3)
หญิง	13 (43.3)	101 (58.7)
2. อายุ		
ต่ำกว่า 45 ปี	6 (20.0)	41 (23.8)
46 – 55 ปี	8 (26.7)	51 (29.7)
56 – 65 ปี	8 (26.7)	51 (29.7)
มากกว่า 65 ปี	8 (26.7)	29 (16.9)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 37 ค่าสูงสุด = 71 ค่าเฉลี่ย = 56.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.120		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 30 ค่าสูงสุด = 80 ค่าเฉลี่ย = 57.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.076		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	-	1 (0.6)
ประถมศึกษา	15 (50.0)	93 (54.1)
มัธยมศึกษาตอนต้น	4 (13.3)	18 (10.5)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7 (23.3)	21 (12.2)
ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา	-	10 (5.8)
ปริญญาตรี	4 (13.3)	27 (15.7)
สูงกว่าปริญญาตรี	-	2 (1.2)

จากตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 56.7 เป็นเพศชาย และร้อยละ 43.3 เป็นเพศหญิง ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 58.7 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 41.3 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 26.7 มีอายุ 46–55 ปี อายุ 56-65 ปี และอายุมากกว่า 65 ปี อย่างละเท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีอายุน้อยกว่า 45 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 30 ปี และมีอายุสูงสุด 71 ปี มีอายุเฉลี่ย 56.27 ปี (S.D. = 10.120) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 29.7 มีอายุ 46-56 ปี อายุ 56-65 ปี อย่างละเท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 23.8 มีอายุต่ำกว่า 45 ปี และ ร้อยละ 16.9 มีอายุมากกว่า 65 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 30 ปี และมีอายุสูงสุด 80 ปี มีอายุเฉลี่ย 54.77 ปี (S.D. = 11.076)

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 23.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 13.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างละเท่ากัน ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 54.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 15.7 จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ร้อยละ 12.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 5.8 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตร/อนุปริญญา ร้อยละ 1.2 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.6 ไม่ได้รับการศึกษาตามลำดับ

1.2 สภาพทางสังคม ได้แก่ ด้าน การดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกองค์กร เกษตรกร การเข้ารับการอบรมทางด้านปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของการเป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร การเข้ารับการอบรมทางด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 202

สภาพทางสังคมของเกษตรกร	ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
	(n=30)	(n=172)
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. การดำรงตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งในชุมชน	22 (73.3)	134 (77.9)
มีตำแหน่งในชุมชน * (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	8 (26.7)	38 (22.1)
-กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	1 (3.3)	18 (10.5)
-สมาชิก อบต.	-	6 (3.5)
-อาสาสมัครเกษตร	6 (20.0)	11 (6.4)
-คณะกรรมการหมู่บ้าน	3 (10.0)	13 (7.6)
-อาสาสมัครหมู่บ้าน	-	3 (1.7)
2. การเป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร		
ไม่ได้เป็น	6 (20.0)	36 (20.9)
เป็น * (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	24 (80.0)	136 (79.1)
-กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	11 (36.7)	48 (27.9)
-กลุ่มแปลงใหญ่	7 (23.3)	28 (16.3)
-กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1 (3.3)	17 (9.9)
-สหกรณ์การเกษตร	3 (10.0)	11 (6.4)
-กลุ่มลูกค้า ธกส.	19 (63.3)	122 (70.9)
-กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	5 (16.7)	45 (26.2)
3. การเข้ารับการอบรมทางด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี		
ไม่ได้รับการอบรม	-	68 (39.5)
1 – 3 ครั้ง/ปี	17 (56.7)	49 (28.5)
4 – 6 ครั้ง/ปี	11 (36.7)	46 (26.7)
มากกว่า 6 ครั้ง/ปี	2 (6.7)	9 (5.2)
กลุ่มผ่านการรับรอง ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 12 ค่าเฉลี่ย = 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.677		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรอง ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 12 ค่าเฉลี่ย = 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.520		

จากตารางที่ 4.2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของการเป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกรการเข้ารับการอบรมทางด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ พบว่า

การดำรงตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 26.7 มีตำแหน่งในชุมชน โดย ร้อยละ 20.0 มีตำแหน่งอาสาสมัครเกษตร รองลงมา ร้อยละ 10.0 มีตำแหน่ง คณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 3.3 มีตำแหน่งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 22.1 มีตำแหน่งในชุมชน โดย ร้อยละ 10.5 มีตำแหน่งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 7.6 มีตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 6.4 มีตำแหน่งอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 3.5 มีตำแหน่งสมาชิก อบต. ร้อยละ 1.7 มีตำแหน่งอื่นๆ

การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 80.0 เป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร โดย ร้อยละ 63.3 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. รองลงมา ร้อยละ 36.7 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 23.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 16.7 เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 10.0 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 3.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 79.1 เป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร โดย ร้อยละ 70.9 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. รองลงมา ร้อยละ 27.9 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 26.2 เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 16.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 9.9 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 6.4 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 4.1 เป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกรอื่นๆ

การเข้ารับการอบรมด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 56.7 เข้ารับการอบรม 1-3 ครั้ง/ปี รองลงมา ร้อยละ 36.7 เข้ารับการอบรม 4-6 ครั้ง/ปี ร้อยละ 6.7 เข้ารับการอบรมมากกว่า 6 ครั้ง/ปี ตามลำดับ โดยมีการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี และมีการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรสูงสุด 12 ครั้ง/ปี มีการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.73 ครั้ง/ปี (S.D. = 2.677) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 28.5 เข้ารับการอบรม 1-3 ครั้ง/ปี รองลงมา ร้อยละ 26.7 เข้ารับการอบรม 4-6 ครั้ง/ปี ร้อยละ 5.2 เข้ารับการอบรมมากกว่า 6 ครั้ง/ปี ตามลำดับ โดยมีการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี และมีการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรสูงสุด 12 ครั้ง/ปี มีการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.96 ครั้ง/ปี (S.D. = 2.520)

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านของอาชีพหลัก อาชีพรอง ประเภทแรงงานในการทำการเกษตร พื้นที่ถือครอง พื้นที่ปลูกผัก รายได้ของครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว หนี้สินรวมของครอบครัว แหล่งเงินทุน เครื่องจักรกล การได้รับข้อมูลข่าวสาร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ อาชีพหลัก อาชีพรอง

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	n = 202	
	ผ่านการรับรอง (n=30)	ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
1. อาชีพหลัก		
การเกษตร	28 (93.3)	145 (84.3)
รับราชการ	1 (3.3)	17 (9.9)
รับจ้างทั่วไป	1 (3.3)	5 (2.9)
ค้าขาย	-	4 (2.3)
พนักงานเอกชน	-	1 (0.6)
2. อาชีพรอง		
การเกษตร	2 (6.7)	25 (14.5)
รับราชการ	-	2 (1.2)
รับจ้างทั่วไป	10 (33.3)	69 (40.1)
ค้าขาย	6 (20.0)	30 (17.4)
พนักงานเอกชน	-	1 (0.6)
ข้าราชการบำนาญ	-	3 (1.7)

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของ อาชีพหลัก อาชีพรอง ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 93.3 มีอาชีพการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 3.3 มีอาชีพรับราชการและรับจ้างทั่วไปอย่างละเท่ากัน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 84.3 มีอาชีพการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 9.9 มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 2.9 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 2.3 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 0.6 มีอาชีพพนักงานเอกชน ตามลำดับ

อาชีพรองพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 33.3 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 6.7 มีอาชีพการเกษตร ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 40.1 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมา ร้อยละ 17.4 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 14.5 มีอาชีพการเกษตร ร้อยละ 1.7 มีอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 1.2 มีอาชีพพนักงานเอกชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของประเภทแรงงานในการทำการเกษตร

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	n = 202	
	ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
	(n=30)	(n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
3. ประเภทแรงงานในการทำการเกษตร		
3.1 แรงงานในครัวเรือน		
1 คน	4 (13.3)	24 (14.0)
2 คน	20 (66.7)	102 (59.3)
3 คน	5 (16.7)	24 (14.0)
4 คน	1(3.3)	13 (7.6)
5 คน	-	7 (4.1)
6 คน	-	2 (1.2)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 4 ค่าเฉลี่ย = 2.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.63		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 6 ค่าเฉลี่ย = 2.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.014		
3.2 จ้างแรงงาน		
1 คน	27 (90.0)	164 (95.3)
2 คน	1 (3.3)	6 (3.5)
3 คน	1 (3.3)	1 (0.6)
4 คน	1 (3.3)	-
5 คน	-	1 (0.6)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 4 ค่าเฉลี่ย = 2.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.291		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 5 ค่าเฉลี่ย = 1.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.933		

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของประเภทแรงงานในการทำการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ประเภทแรงงานในการทำการเกษตร เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 66.7 มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 16.7 มีแรงงานในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 13.3 มีแรงงานในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 3.3 มีแรงงานในครัวเรือน 4 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และมีแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 4 คน มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.14 คน (S.D. = 0.639) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 59.3 มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 14.0 มีแรงงานในครัวเรือน 1 คนและ 13 คนเท่ากัน ร้อยละ 7.6 มีแรงงานในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 4.1 มีแรงงานในครัวเรือน 5 คน ร้อยละ 1.2 มีแรงงานในครัวเรือน 6 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และมีแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 6 คน มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.34 คน (S.D. = 1.014)

การจ้างแรงงาน พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 90 มีการจ้างแรงงาน 1 คน รองลงมา ร้อยละ 3.3 มีการจ้างแรงงาน 2 คน ร้อยละ 3.3 มีการจ้างแรงงาน 3 คน ร้อยละ 3.3 มากกว่า 4 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และมีแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 4 คน มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.50 คน (S.D. = 1.291) ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 95.3 มีการจ้างแรงงาน 1 คน รองลงมา ร้อยละ 3.5 มีการจ้างแรงงาน 2 คน ร้อยละ 0.6 มีการจ้างแรงงาน 3 คน ร้อยละ 0.6 มีการจ้างแรงงาน 5 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และมีแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 5 คน มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 1.50 คน (S.D. = 0.933)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของพื้นที่ถือครอง และพื้นที่ปลูกผัก

n = 202

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
	(n=30)	(n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
4. พื้นที่ถือครองการเกษตรทั้งหมด		
น้อยกว่า 10 ไร่	18 (60.0)	50 (29.1)
10 – 20 ไร่	6 (20.0)	64 (37.2)
มากกว่า 20 ไร่	6 (20.0)	58 (33.7)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 90 ค่าเฉลี่ย = 15.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 22.049		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 100 ค่าเฉลี่ย = 19.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 18.893		
5. พื้นที่ปลูกผัก		
น้อยกว่า 2 ไร่	11 (36.7)	66 (38.4)
2 – 3 ไร่	17 (56.7)	76 (44.2)
มากกว่า 3 ไร่	2 (6.7)	30 (17.4)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 8 ค่าเฉลี่ย = 2.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.398		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 2.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.818		

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของพื้นที่ถือครอง และพื้นที่ปลูกผัก ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

พื้นที่ถือครองทางการเกษตร เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 60 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร น้อยกว่า 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 10-20 ไร่ และ มากกว่า 20 ไร่เท่ากัน ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองสูงสุด 90 ไร่ มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.03 ไร่ (S.D. = 22.049) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 37.2 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 10-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 33.7 มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ ร้อยละ 29.1 มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 10 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองสูงสุด 100 ไร่ มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 19.76 ไร่ (S.D. = 18.899)

พื้นที่ปลูกผัก พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านรับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 56.7 มีพื้นที่ปลูกผัก 2-3 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 36.7 มีพื้นที่ปลูกผักน้อยกว่า 2 ไร่ ร้อยละ 6.7 มีพื้นที่ปลูกผัก มากกว่า 3 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ปลูกผักต่ำสุด 1 ไร่ มีพื้นที่ปลูกผักสูงสุด 4 ไร่ พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 2.04 ไร่ (S.D. = 0.859) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 44.2 มีพื้นที่ปลูกผัก 2-3 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 38.4 มีพื้นที่ปลูกผักน้อยกว่า 2 ไร่ ร้อยละ 17.4 มีพื้นที่ปลูกผัก มากกว่า 3 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ปลูกผักต่ำสุด 1 ไร่ มีพื้นที่ปลูกผักสูงสุด 10 ไร่ พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 2.33 ไร่ (S.D. = 1.729)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของรายได้ของครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว

n = 202

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
	(n=30)	(n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
6. รายได้ของครอบครัว		
6.1 ในภาคเกษตร		
น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี	2 (6.7)	39 (22.7)
50,001 – 100,000 บาท/ปี	14 (46.7)	58 (33.7)
100,001 - 200,000 บาท/ปี	7 (23.3)	55 (32.0)
มากกว่า 200,000 บาท/ปี	7 (23.3)	20 (11.6)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 48,000 ค่าสูงสุด = 500,000 ค่าเฉลี่ย = 157,100.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 109,168.756		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 10,000 ค่าสูงสุด = 800,000 ค่าเฉลี่ย = 127,540.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 111,820.991		
6.2 นอกภาคการเกษตร		
น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี	16 (53.3)	104 (60.5)
50,001 – 100,000 บาท/ปี	8 (26.7)	27 (15.7)
100,001 - 200,000 บาท/ปี	5 (16.7)	27 (15.7)
มากกว่า 200,000 บาท/ปี	1 (3.3)	14 (8.1)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 50,000 : ค่าสูงสุด = 396,000 : ค่าเฉลี่ย = 114,125.00 : ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 87,986.268		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 5,000 : ค่าสูงสุด = 660,000 : ค่าเฉลี่ย = 108,554.62 : ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 112,991.427		

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายได้ของครอบครัว ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

รายได้ในภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 46.7 มีรายได้ในภาคการเกษตร 50,000-100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 23.3 มีรายได้ในภาคการเกษตร 100,001-200,000 บาท/ปี และ มากกว่า 200,000 บาท/ปี เท่ากัน ร้อยละ 6.7 มีรายได้ในภาคการเกษตร น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายได้ในภาคการเกษตรต่ำสุด 48,000 บาท/ปี มีรายได้ในภาคการเกษตรสูงสุด 500,000 บาท/ปี มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 157,100.00 บาท/ปี (S.D. = 109168.756) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 33.7 มีรายได้ในภาคการเกษตร 50,000-100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 32.0 มีรายได้ในภาคการเกษตร 100,001-200,000 บาท/ปี ร้อยละ 22.7 มีรายได้ในภาคการเกษตร น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี ร้อยละ 11.6 มีรายได้ในภาคการเกษตร มากกว่า 200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายได้ในภาคการเกษตรต่ำสุด 10,000 บาท/ปี มีรายได้ในภาคการเกษตรสูงสุด 800,000 บาท/ปี มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 127,540.00 บาท/ปี (S.D. = 111820.991)

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 53.3 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 50,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 50,001-100,000 บาท/ปี ร้อยละ 16.7 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 100,001-200,000 บาท/ปี ร้อยละ 3.3 มีรายได้มากกว่า 200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่ำสุด 50,000 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรสูงสุด 396,000 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 114,125.00 บาท/ปี (S.D. = 87986.268) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 60.5 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 50,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 15.7 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 50,001-100,000 บาท/ปี และ 100,001-200,000 บาท/ปี เท่ากัน ร้อยละ 8.1 มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่า 200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่ำสุด 5,000 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรสูงสุด 660,000 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 108,554.62 บาท/ปี (S.D. = 112,991.427)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของ
รายจ่าย หนี้สินรวมของครอบครัว แหล่งเงินทุน เครื่องจักรกล

n = 202

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	ผ่านการรับรอง (n=	ไม่ผ่านการรับรอง
	30)	(n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
7. รายจ่ายรวมของครอบครัว		
น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี	6 (20.0)	64 (37.2)
50,001 – 100,000 บาท/ปี	16 (53.3)	67 (39.0)
100,001 - 200,000 บาท/ปี	6 (20.0)	31 (18.0)
มากกว่า 200,000 บาท/ปี	2 (6.7)	10 (5.8)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 1,500 ค่าสูงสุด = 360,000 ค่าเฉลี่ย = 100,400.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 79,262.810		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 3,000 ค่าสูงสุด = 850,000 ค่าเฉลี่ย = 97,406.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 94,903.630		
8. หนี้สินรวมของครอบครัว		
8.1 ไม่มี	17 (56.7)	98 (57.0)
8.2 มี	13 (43.3)	74 (43.0)
น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี	16 (53.3)	104 (60.5)
50,001 – 100,000 บาท/ปี	8 (26.7)	27 (15.7)
100,001 - 200,000 บาท/ปี	5 (16.7)	27 (15.7)
มากกว่า 200,000 บาท/ปี	1 (3.3)	14 (8.1)
กลุ่มผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 10000 ค่าสูงสุด = 500000 ค่าเฉลี่ย = 155941.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 180059.181		
กลุ่มไม่ผ่านการรับรองค่าต่ำสุด = 10000 ค่าสูงสุด = 1000000 ค่าเฉลี่ย = 169540.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 18339.703		
9. แหล่งเงินทุน		
ตนเอง	30 (100)	149 (86.6)
ญาติพี่น้อง	-	24 (14.0)
กู้ยืมนอกระบบ	-	3 (1.7)
ธกส	17 (56.7)	104 (60.5)
ธนาคารพาณิชย์	-	16 (9.3)
กลุ่มออมทรัพย์	1 (3.3)	2 (1.2)
กองทุนหมู่บ้าน	11 (36.7)	45 (26.2)
สหกรณ์การเกษตร	1 (3.3)	6 (3.5)

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายจ่าย หนี้สินรวมของครอบครัว แหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

รายจ่ายของครอบครัว พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 53.3 มีรายจ่ายของครอบครัวรวม 50,001-100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีรายจ่ายของครอบครัวรวม น้อยกว่า 50,000 บาท/ปีและ 100,001-200,000 บาท/ปี ร้อยละ 6.7 มีรายจ่ายของครอบครัวรวมมากกว่า 200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายของครอบครัวรวม ต่ำสุด 15,000 บาท/ปี มีรายจ่ายของครอบครัวรวม สูงสุด 360,000 บาท/ปี มีรายจ่ายของครอบครัวรวม เฉลี่ย 100,400.00 บาท/ปี (S.D. = 79262.810) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 39.0 มีรายจ่ายของครอบครัวรวม 50,001-100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 37.2 มีรายจ่ายของครอบครัวรวม น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี ร้อยละ 18.0 มีรายจ่ายของครอบครัวรวม 100,001-200,000 บาท/ปี ร้อยละ 5.8 มีรายจ่ายของครอบครัวรวม มากกว่า 200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายของครอบครัวรวม ต่ำสุด 3,000 บาท/ปี มีรายจ่ายของครอบครัวรวมสูงสุด 850,000 บาท/ปี มีรายจ่ายของครอบครัวรวมเฉลี่ย 97,406.98 บาท/ปี (S.D. = 94903.630)

หนี้สินรวมของครอบครัว พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 73.3 มีหนี้สินรวมของครอบครัวน้อยกว่า 50,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 16.7 มีหนี้สินรวมของครอบครัว มากกว่า 200,000 บาท/ปี ร้อยละ 6.7 มีหนี้สินรวมของครอบครัว 50,001-100,000 บาท/ปี ร้อยละ 3.3 มีหนี้สินรวมของครอบครัว 100,001 -200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีหนี้สินรวมของครอบครัวต่ำสุด 10,000 บาท/ปี มีหนี้สินรวมของครอบครัวสูงสุด 500,000 บาท/ปี มีหนี้สินรวมของครอบครัว เฉลี่ย 155,941.18 บาท/ปี (S.D. = 180059.181) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 66.3 มีหนี้สินรวมของครอบครัว น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 15.1 มีหนี้สินรวมของครอบครัวมากกว่า 200,000 บาท/ปี ร้อยละ 9.9 มีหนี้สินรวมของครอบครัว 50,001-100,000 บาท/ปี ร้อยละ 8.7 มีหนี้สินรวมของครอบครัว 100,001-200,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีหนี้สินรวมของครอบครัวต่ำสุด 10,000 บาท/ปี มีหนี้สินรวมของครอบครัวสูงสุด 1,000,000 บาท/ปี มีหนี้สินรวมของครอบครัวเฉลี่ย 169,540.82 บาท/ปี (S.D. = 183339.703)

แหล่งเงินทุน พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแหล่งเงินทุนจาก ภาครัฐ.กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ ร้อยละ 100, 56.7, 36.7,

3.3, 3.3) ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแหล่งเงินทุนจาก ตนเอง ชกส. กองทุนหมู่บ้าน ญาติพี่น้อง ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์การเกษตร ภูมิธนาคารแบบ กลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 86.6, 60.5, 26.2, 14.0, 9.3, 3.5, 1.7, 1.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ เครื่องจักรกลการเกษตร

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
	(n=30)	(n=172)
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
10. เครื่องจักรกลเกษตร		
10.1 ไม่มี	8 (26.7)	73 (42.4)
10.2 มี	22 (73.3)	99 (57.6)

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายจ่าย หนี้สินรวมของครอบครัว แหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

เครื่องจักรกลการเกษตร พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 73.3 มีเครื่องจักรกลการเกษตร ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรอง ร้อยละ 57.6 มีเครื่องจักรกลการเกษตร

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูล ข่าวสารจากสื่อบุคคล

n = 202

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. สื่อบุคคล									
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ	ผ่าน	-	1	7	18	4	3.83	0.699	มาก
	การรับรอง		(3.3)	(3.3)	(60)	(13.3)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	6	8	35	92	31	3.78	0.916	มาก
		(3.5)	(4.7)	(20.3)	(53.5)	(18.0)			
1.2 เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน	ผ่าน	1	7	12	10	-	3.03	0.850	ปานกลาง
	การรับรอง	(3.3)	(23.3)	(40.0)	(33.3)				
	ไม่ผ่านการรับรอง	9	30	80	46	7	3.07	0.902	ปานกลาง
		(5.2)	(17.4)	(46.5)	(26.7)	(4.1)			
1.3 ผู้นำชุมชน/ผู้ปกครองท้องถิ่น	ผ่าน	-	3	8	16	3	3.63	0.809	มาก
	การรับรอง		(10.0)	(26.7)	(53.3)	(10.0)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	4	5	62	84	17	3.61	0.798	มาก
		(2.3)	(2.9)	(36.0)	(48.8)	(9.9)			
1.4 เจ้าหน้าที่ อบต.	ผ่าน	-	5	10	13	2	3.40	0.855	ปานกลาง
	การรับรอง		(16.7)	(33.3)	(43.3)	(6.7)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	7	13	79	64	9	3.32	0.850	ปานกลาง
		(4.1)	(7.6)	(45.9)	(37.2)	(5.2)			
1.5 เพื่อนบ้าน	ผ่าน	-	3	9	13	5	3.67	0.884	มาก
	การรับรอง		(10.0)	(30.0)	(43.3)	(16.7)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	3	10	57	79	23	3.63	0.851	มาก
		(1.7)	(5.8)	(33.1)	(45.9)	(13.4)			

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ ($\bar{X} = 3.83$, S.D = 0.699)

เพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 3.67$, S.D = 0.884) ผู้นำชุมชน/ผู้ปกครองท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.61$, S.D = 0.798) ระดับ

ปานกลางได้แก่ เจ้าหน้าที่ อบต. ($\bar{X} = 3.51$, S.D = 0.610) เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน ($\bar{X} = 3.03$, S.D = 0.850) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ ($\bar{X} = 3.78$, S.D = 0.916) เพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 3.63$, S.D = 0.851) ผู้นำชุมชน/ผู้ปกครองท้องที่ ($\bar{X} = 3.51$, S.D = 0.610) ระดับปานกลางได้แก่ เจ้าหน้าที่ อบต. ($\bar{X} = 3.32$, S.D = 0.850) เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน ($\bar{X} = 3.07$, S.D = 0.902)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์

		ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล
แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
2. สื่อสิ่งพิมพ์									
2.1 เอกสารของหน่วยงานราชการ	ผ่านการรับรอง	-	-	15 (50.0)	12 (40.0)	3 (10.0)	3.60	0.675	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	7 (4.1)	32 (18.6)	72 (41.9)	46 (26.7)	15 (8.7)	3.17	0.970	ปานกลาง
2.2 เอกสารของบริษัทเอกชน	ผ่านการรับรอง	1 (3.3)	10 (33.3)	12 (40.0)	7 (23.3)	-	2.83	0.834	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	12 (7.0)	56 (32.6)	71 (41.3)	27 (15.7)	6 (3.5)	2.76	0.922	ปานกลาง
2.3 หนังสือพิมพ์	ผ่านการรับรอง	5 (16.7)	7 (23.3)	9 (30.0)	9 (30.0)	-	2.73	1.081	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	17 (9.9)	59 (34.3)	68 (39.5)	20 (11.6)	8 (4.7)	2.67	0.968	ปานกลาง
2.4 วารสาร	ผ่านการรับรอง	7 (23.3)	8 (26.7)	10 (33.3)	5 (16.7)	-	2.43	1.040	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	19 (11.0)	74 (43.0)	65 (37.8)	10 (5.8)	4 (2.3)	2.45	0.854	น้อย
2.5 แผ่นพับ	ผ่านการรับรอง	4 (13.3)	4 (13.3)	13 (43.3)	8 (26.7)	1 (3.3)	2.93	1.048	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	25 (14.5)	62 (36.0)	66 (38.4)	15 (8.7)	4 (2.3)	2.48	0.927	น้อย

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ ระดับมาก ได้แก่การเอกสารของหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 3.60$, S.D = 0.675) ระดับปานกลาง ได้แก่ แผ่นพับ ($\bar{X} = 2.93$, S.D = 1.048) เอกสารของบริษัทเอกชน ($\bar{X} = 2.83$, S.D = 0.834) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.73$, S.D = 1.081) วารสาร ($\bar{X} = 2.43$, S.D = 1.040) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ ระดับปานกลาง ได้แก่ เอกสารของหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 2.43$, S.D = 1.040) เอกสารของบริษัทเอกชน ($\bar{X} = 3.17$, S.D = 0.970) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.67$, S.D = 0.968) ระดับน้อย ได้แก่ แผ่นพับ ($\bar{X} = 2.48$, S.D = 0.927) วารสาร ($\bar{X} = 2.45$, S.D = 0.854)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูล ข่าวสารจากสื่อมวลชน

n = 202

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. สื่อมวลชน									
3.1 วิทยุกระจายเสียง	ผ่าน	3	3	12	7	5	3.27	1.172	ปานกลาง
	การรับรอง	(10.0)	(10.0)	(40.0)	(23.3)	(16.7)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	11	36	64	39	22	3.15	1.091	ปานกลาง
3.2 โทรทัศน์	ผ่าน	2	3	10	8	7	3.50	1.167	มาก
	การรับรอง	(6.7)	(10.0)	(33.3)	(26.7)	(23.3)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	1	13	68	43	47	3.71	0.972	มาก
3.3 หอกระจายข่าว	ผ่าน	2	2	9	10	7	3.60	1.133	มาก
	การรับรอง	(6.7)	(6.7)	(30.0)	(33.3)	(23.3)			
	ไม่ผ่านการรับรอง	3	22	72	44	31	3.45	0.987	มาก
3.4 อินเทอร์เน็ต	ผ่าน	1	5	7	17	-	3.33	0.884	ปานกลาง
	การรับรอง	(3.3)	(16.7)	(23.3)	(56.7)				
	ไม่ผ่านการรับรอง	6	16	45	58	47	3.72	1.072	มาก
	รับรอง	(3.5)	(9.3)	(26.2)	(33.7)	(27.3)			

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ระดับมากได้แก่ หอกระจายข่าว ($\bar{X} = 3.60$, S.D = 1.133) โทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.50$, S.D = 1.167) นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลางได้แก่อินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.33$, S.D = 0.884) วิทยุกระจายเสียง ($\bar{X} = 3.27$, S.D = 1.172) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มี

ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ระดับมากได้แก่

อินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.72$, S.D = 1.072) โทรศัพท์ ($\bar{X} = 3.71$, S.D = 0.972) หอกระจายข่าว ($\bar{X} = 3.45$, S.D = 0.987) ตามลำดับ และระดับปานกลางได้แก่ วิทยุกระจายเสียง ($\bar{X} = 3.15$, S.D = 1.091)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม

n = 202

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล			
		จำนวน (ร้อยละ)										
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด						
4. สื่อกิจกรรม												
4.1 การจัดฝึกอบรม	ผ่าน	-	2	9	14	5	3.73	0.828	มาก			
	การรับรอง		(6.7)	(30.0)	(46.7)	(16.7)						
	ไม่ผ่านการรับรอง	14	34	77	34	13				2.99	1.014	ปานกลาง
		(8.1)	(19.8)	(44.8)	(19.8)	(7.6)						
4.2 การประชุมสัมมนา	ผ่าน	-	5	13	12	-	3.23	0.728	ปานกลาง			
	การรับรอง		(16.7)	(43.3)	(40.0)							
	ไม่ผ่านการรับรอง	12	42	68	34	16				3.00	1.049	ปานกลาง
		(7.0)	(24.4)	(39.5)	(19.8)	(9.3)						
4.3 การศึกษาดูงาน	ผ่าน	1	8	9	11	1	3.10	0.960	ปานกลาง			
	การรับรอง	(3.3)	(26.7)	(30.0)	(36.7)	(3.3)						
	ไม่ผ่านการรับรอง	18	53	63	23	15				2.79	1.083	ปานกลาง
		(10.5)	(30.8)	(36.6)	(13.4)	(8.7)						
4.4 การชมนิทรรศการ	ผ่าน	3	8	8	11	-	2.90	1.029	ปานกลาง			
	การรับรอง	(10.0)	(26.7)	(26.7)	(36.7)							
	ไม่ผ่านการรับรอง	15	61	60	23	13				2.76	1.042	ปานกลาง
		(8.7)	(35.5)	(34.9)	(13.4)	(7.6)						
4.5 งานวันเกษตร	ผ่าน	1	9	4	13	3	3.27	1.112	ปานกลาง			
	การรับรอง	(3.3)	(30.0)	(13.3)	(43.3)	(10.0)						
	ไม่ผ่านการรับรอง	16	56	55	25	20				2.87	1.139	ปานกลาง
		(9.3)	(32.6)	(32.0)	(14.5)	(11.6)						

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งกิจกรรม ระดับมากได้แก่การจัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.73$, S.D = 0.828) นอกจากนั้นเป็นระดับปานกลางได้แก่งานวันเกษตร ($\bar{X} = 3.27$, S.D = 1.112) การประชุมสัมมนา ($\bar{X} = 3.23$, S.D = 0.728) การศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 3.10$, S.D = 0.960) การชมนิทรรศการ ($\bar{X} = 2.90$, S.D = 1.029) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งกิจกรรมระดับปานกลางได้แก่ การประชุมสัมมนา ($\bar{X} = 3.00$, S.D = 1.049) การจัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.99$, S.D = 1.014) งานวันเกษตร ($\bar{X} = 2.87$, S.D = 1.139) การศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 2.79$, S.D = 1.083) การชมนิทรรศการ ($\bar{X} = 2.76$, S.D = 1.042) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตผักของเกษตรกร

การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการผลิตผักประกอบด้วย แหล่งปัจจัยการผลิต การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันกำจัดโรคและศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช การใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิต การขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต โดยมีผลการศึกษาดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านแหล่งปัจจัยการผลิต ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละของแหล่งปัจจัยการผลิต

แหล่งปัจจัยการผลิต	n = 202			
	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งปัจจัยการผลิต				
-ร้านค้าที่มีการจดทะเบียน	30	100.0	135	78.5
-ร้านค้าในชุมชน	16	53.3	118	68.6
-เกษตรกรข้างเคียง/เพื่อนบ้าน	6	20.0	29	16.9

-ตัวแทนของบริษัทผู้ผลิต	12	40.0	29	15.1
-ชกส./ออนไลน์	-	-	4	2.3

จากตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละของแหล่งปัจจัยการผลิต ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

แหล่งปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแหล่งปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน ร้านค้าในชุมชน ตัวแทนของบริษัทผู้ผลิต เกษตรกรข้างเคียง/เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 100.0, 53.3, 20.0, 40.0 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแหล่งปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน ร้านค้าในชุมชน เกษตรกรข้างเคียง/เพื่อนบ้าน ตัวแทนของบริษัทผู้ผลิต อื่นๆ (ร้อยละ 78.5, 68.6, 16.9, 15.1, 2.3 ตามลำดับ)

2.2 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงลักษณะพื้นที่ การเตรียมดิน การเตรียมแปลงปลูก ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ลักษณะพื้นที่ การเตรียมดิน การเตรียมแปลงปลูก

n = 202

ลักษณะพื้นที่ การเตรียมดิน การเตรียมแปลงปลูก	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะพื้นที่				
-ทำการเกษตรมากกว่า 5 ปี	30	100.0	146	84.9
-ไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงาน โรงพยาบาล	30	100.0	143	83.1
-ดินมีความอุดมสมบูรณ์	22	73.3	130	59.9
-ในพื้นที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ	19	63.3	115	66.9
2. การเตรียมดิน				
-ไถดิน จำนวน 2 ครั้ง	2	6.7	101	58.7
-ไถพรวน จำนวน 1 ครั้ง	30	100.0	116	67.4
-รมดินด้วยสารเคมี	-	-	5	2.9
-ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	24	80.0	103	59.9
3. การเตรียมแปลงปลูก				
-ยกร่อง	19	63.3	68	39.5

-ไม่ยกร่อง	13	43.3	123	71.5
-ขุดหลุมปลูก	15	50.0	94	54.7
-เตรียมแปลงปลูกในโรงเรือน	1	3.3	28	16.3

จากตารางที่ 4.6 แสดงค่าจำนวนและร้อยละของลักษณะพื้นที่ การเตรียมดิน การเตรียมแปลงปลูก ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

ลักษณะพื้นที่ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีลักษณะพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 5 ปี ไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงาน โรงพยาบาล ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ (ร้อยละ 100.0, 100.0, 73.3, 63.3 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีลักษณะพื้นที่ ทำการเกษตรมากกว่า 5 ปี ไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงาน โรงพยาบาล ในพื้นที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ (ร้อยละ 84.1, 83.1, 66.9, 59.9 ตามลำดับ)

การเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการเตรียมดินด้วยการไถพรวน จำนวน 1 ครั้ง ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ไถดิน จำนวน 2 ครั้ง (ร้อยละ 100.0, 80.0, 6.7 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการเตรียมดินด้วยการไถพรวน จำนวน 1 ครั้ง ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ไถดิน จำนวน 2 ครั้ง รมดินด้วยสารเคมี (ร้อยละ 67.4, 59.9, 58.7, 2.9 ตามลำดับ)

การเตรียมแปลงปลูก พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เตรียมแปลงปลูกด้วยการ ยกร่อง ขุดหลุมปลูก ไม่ยกร่อง และเตรียมแปลงปลูกในโรงเรือน (ร้อยละ 63.3, 50.0, 43.3, 3.3 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการเตรียมแปลงปลูกด้วยการ ไม่ยกร่อง ขุดหลุมปลูก ยกร่อง เตรียมแปลงปลูกในโรงเรือน (ร้อยละ 71.5, 54.7, 39.5, 16.3 ตามลำดับ)

2.3 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านวิธีการการปลูก ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การปลูก

n = 202

การปลูก	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการปลูก				
- ไข่เมล็ด	21	70.0	120	69.8
- เพาะกล้า	23	76.7	119	69.2
- ใช้ส่วนเจริญของพืช	6	20.0	26	15.1

จากตารางที่ 4.7 แสดงค่าจำนวนและร้อยละของการปลูก ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การปลูก พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ลงปลูกด้วยการ เพาะกล้า ไข่เมล็ด และใช้ส่วนเจริญของพืช (ร้อยละ 76.7, 70.0, 43.3, 20.0 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปลูกด้วยการใช้ เมล็ด เพาะกล้า ใช้ส่วนเจริญของพืช (ร้อยละ 71.5, 54.7, 39.5, 16.3 ตามลำดับ)

2.4 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการใส่ปุ๋ยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การใส่ปุ๋ย

n = 202

การใส่ปุ๋ย	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปุ๋ยที่ใช้				

-ปุ๋ยเคมี	23	76.7	149	86.6
-ปุ๋ยอินทรีย์	24	80.0	151	87.8
-น้ำหมักชีวภาพ	16	53.3	83	48.3

จากตารางที่ 4.8 แสดงค่าจำนวนและร้อยละของการใส่ปุ๋ย ผลการวิเคราะห์ปรากฏ
ดังนี้

การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี และน้ำหมักชีวภาพ (ร้อยละ 80.0, 76.7, 53.3 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เคมี และน้ำหมักชีวภาพ (ร้อยละ 87.8, 86.6, 48.3 ตามลำดับ)

2.5 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการให้น้ำ แหล่งน้ำได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การให้น้ำ

การให้น้ำ	n = 202			
	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ระบบการให้น้ำ				
-สายยาง	6	20.0	110	64.0
-น้ำหยด	5	16.7	71	41.3
-สปริงเกอร์	22	73.3	108	62.8
-ส่งด้วยระบบอัตโนมัติ	5	16.7	8	4.7
2.แหล่งน้ำ				
-ชลประทาน	13	43.3	62	36.0
-บ่อน้ำของตนเอง (บ่อดิน)	16	53.3	91	52.9
-แหล่งน้ำธรรมชาติ	10	33.3	61	35.5
-น้ำบาดาล	8	26.7	91	52.9
-น้ำประปา	-	-	7	4.1

จากตารางที่ 4.9 แสดงค่าจำนวนและร้อยละของการให้น้ำผลการวิเคราะห์ปรากฏ
ดังนี้

การให้น้ำ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ให้น้ำด้วยสปริงเกอร์ สายยาง น้ำหยด และระบบอัตโนมัติ (ร้อยละ 73.3, 20.0, 16.7, 16.7, ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ให้น้ำด้วย สายยาง สปริงเกอร์ น้ำหยด และระบบอัตโนมัติ (ร้อยละ 64.0, 62.8, 41.3, 4.7 ตามลำดับ)

แหล่งน้ำ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้แหล่งน้ำจาก บ่อน้ำของตนเอง ชลประทาน แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำบาดาล (ร้อยละ 53.3, 43.3, 33.3, 26.7 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้แหล่งน้ำจาก บ่อน้ำของตนเอง น้ำบาดาล ชลประทาน แหล่งน้ำธรรมชาติ และอื่นๆ (ร้อยละ 52.9, 52.9, 36.0, 35.5, 4.1 ตามลำดับ)

2.6 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการป้องกันกำจัดศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การป้องกันกำจัดศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช

n = 202

การป้องกันกำจัดศัตรูผักและการ ควบคุมวัชพืช	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกันกำจัดศัตรูผัก				
-วิธีกล	19	63.3	35	20.3
-ศัตรูธรรมชาติ	25	83.3	78	45.3
-ใช้ชีวภัณฑ์	23	76.7	108	62.8
-สารเคมี	25	83.3	137	79.7
การควบคุมวัชพืช				
-วิธีกล	29	96.7	143	83.1

-สารเคมี	23	76.7	124	72.1
-พลาสติกคลุมดิน	20	66.7	26	15.1

จากตารางที่ 4.10 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการป้องกันกำจัดศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การป้องกันกำจัดศัตรูผัก พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วย ศัตรูธรรมชาติ สารเคมี ชีวภัณฑ์ และวิธีกล (ร้อยละ 83.3, 83.3, 76.7, 63.3 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วย สารเคมี ชีวภัณฑ์ ศัตรูธรรมชาติ และวิธีกล (ร้อยละ 79.7, 62.8, 45.3, 20.3 ตามลำดับ)

การควบคุมวัชพืช พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ควบคุมวัชพืชด้วย วิธีกล สารเคมี พลาสติกคลุมดิน (ร้อยละ 96.7, 76.7, 66.73 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ควบคุมวัชพืชด้วย วิธีกล สารเคมี พลาสติกคลุมดิน (ร้อยละ 83.1, 72.1, 15.1 ตามลำดับ)

2.7 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการใช้สารเคมี ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การใช้สารเคมี

การใช้สารเคมี	ผ่านการรับรอง(n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเลือกใช้สารเคมี				
-เหมาะสมกับศัตรูพืช	28	93.3	123	71.5
-การสลายตัวของสารเคมี	18	60.0	47	27.3
-ใช้ตามคำแนะนำ	29	96.7	144	83.7
-ระยะเวลาใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำ	-	-	55	32.0
ไม่ใช้สารเคมี	2	6.7	3	1.7

จากตารางที่ 4.11 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการใช้สารเคมี ผลการวิเคราะห์ปรากฏ
ดังนี้

การเลือกใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดี เลือกใช้สารเคมีจาก การใช้ตามคำแนะนำ ความเหมาะสมกับศัตรูพืช การสลายตัว
ของสารเคมี ไม่ใช้สารเคมี (ร้อยละ 96.7, 93.3, 60.0 6.7 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรอง
มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เลือกใช้สารเคมีจาก การใช้ตามคำแนะนำ ความเหมาะสม
กับศัตรูพืช ระยะเวลาใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำ การสลายตัวของสารเคมี (ร้อยละ
83.7, 71.5, 32.0, 27.3, 1.7ตามลำดับ)

2.8 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้าน
การเก็บเกี่ยว ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยว	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อพิจารณาในการเก็บเกี่ยว				
-นับอายุตามชนิด/พันธุ์	29	96.7	128	74.4
-ความเหมาะสมของการนำไปใช้	15	50.0	53	30.8
-เก็บเกี่ยวตามคำสั่งซื้อ	3	10.0	50	29.1
-ความสุกแก่	21	70.0	98	57.0

จากตารางที่ 4.12 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการเก็บเกี่ยวผลการวิเคราะห์ปรากฏ
ดังนี้

การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดี มีข้อพิจารณาในการเก็บเกี่ยวจาก นับตามอายุ ความสุกแก่ ความเหมาะสมของการ
นำไปใช้ และเก็บเกี่ยวตามคำสั่งซื้อ (ร้อยละ 96.7, 70.0, 50.0, 10.0 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่าน
การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีข้อพิจารณาในการเก็บเกี่ยวจากนับตามอายุ

ความสุขแก่ ความเหมาะสมของการนำไปใช้ และเก็บเกี่ยวตามคำสั่งซื้อ (ร้อยละ 74.4, 57.0, 30.8, 29.1 ตามลำดับ)

2.9 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการเก็บรักษาผลผลิต ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

n = 202

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว				
ไม่มีการปฏิบัติ	-	-	12	7.0
มีการปฏิบัติ	30	100.0	160	93.0
-ขนย้ายจากแปลงสู่ที่ร่ม/โรงเรือน	19	63.3	102	59.3
-ตัดตกแต่ง	21	70.0	114	66.3
-บรรจุใส่ภาชนะตามขนาดที่	16	53.3	77	44.8
กำหนด	20	66.7	104	60.5
-คัดเกรด/ขนาด	10	33.3	97	56.4
-ล้างทำความสะอาด	-	-	4	2.3
-เก็บในห้องเย็น				

จากตารางที่ 4.13 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวดังนี้ ตัดตกแต่ง คัดเกรด ขนย้ายจากแปลง บรรจุใส่ภาชนะ ล้างทำความสะอาด (ร้อยละ 70.0, 66.7, 63.3, 53.3 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวดังนี้ ตัดตกแต่ง คัดเกรด ขนย้ายจากแปลง ล้างทำความสะอาด บรรจุใส่ภาชนะ และเก็บในห้องเย็น (ร้อยละ 66.3, 60.5, 59.3, 56.4, 44.8, 2.3 ตามลำดับ)

2.10 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านการขนย้ายผลผลิต ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ การขนย้ายผลผลิต

n = 202

การขนย้ายผลผลิต	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การขนย้ายผลผลิต				
-ไม่มีการขนย้ายผลผลิต	9	30.0	25	14.5
-ใช้พาหนะในการขนย้ายผลผลิต	21	70.0	147	85.5

จากตารางที่ 4.14 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการขนย้ายผลผลิตผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การขนย้ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการขนย้ายผลผลิตโดยใช้พาหนะ (ร้อยละ 70.0) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการขนย้ายผลผลิตโดยใช้พาหนะ (ร้อยละ 85.5)

2.11 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านแหล่งรับซื้อผลผลิต ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ แหล่งรับซื้อผลผลิต

n = 202

แหล่งรับซื้อผลผลิต	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งรับซื้อผลผลิต				
-พ่อค้าคนกลาง	23	76.7	122	70.9
-ตลาดชุมชน	24	80.0	124	72.1
-ตลาดระดับจังหวัด	4	13.3	57	33.1

จากตารางที่ 4.15 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของแหล่งรับซื้อผลผลิต ผลการวิเคราะห์
ปรากฏดังนี้

แหล่งรับซื้อผลผลิต พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดี มีแหล่งรับซื้อผลผลิตคือ ตลาดชุมชน พ่อค้าคนกลาง และตลาดระดับจังหวัด (ร้อย
ละ 80.0, 76.7, 13.3 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่
ดี มีแหล่งรับซื้อผลผลิตคือตลาดชุมชน พ่อค้าคนกลาง และตลาดระดับจังหวัด (ร้อยละ 70.9, 72.1,
33.1 ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 ความรู้และระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความรู้และระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้การปฏิบัติการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนี้

3.1 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัย ได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้าน แหล่งรับซื้อผลผลิต ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ คะแนนความรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความรู้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	เฉลย	จำนวนผู้ที่ตอบถูก	
		ผ่านการ	ไม่ผ่านการ
		รับรอง	รับรอง
		(n=30)	(n=172)
		จำนวน	จำนวน
		(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน น้ำบริโภคหรือเทียบเท่า	ถูก	30 (100.0)	120 (69.8)
2. พื้นที่ปลูกผักตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย	ถูก	30 (100.0)	170 (98.8)
3. วัสดุอันตรายทางการเกษตรสามารถใช้ก่อนเก็บเกี่ยวได้ ตามเวลาที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้วัสดุอันตราย	ถูก	30 (100.0)	160 (93.0)
4. การผลิตผักสามารถใช้วัสดุอันตรายประเภทที่ 4 (วอ.4) ได้	ผิด	30 (100.0)	110 (64.0)
5. น้ำที่ใช้ในการทำความสะอาดเครื่องฟ่นสารเคมี สามารถทิ้งลงดินหรือแหล่งน้ำได้	ผิด	30 (100.0)	140 (81.4)
6. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองต้องจดทะเบียนเป็นผู้ผลิตปุ๋ยกับกรมวิชาการเกษตร	ผิด	29 (96.7)	148 (86.0)
7. จัดบันทึกทุกครั้งเมื่อใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตร	ถูก	30 (100.0)	168 (97.7)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ความรู้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	เฉลี่ย	จำนวนผู้ที่ตอบถูก	
		ผ่านการรับรอง	ไม่ผ่านการรับรอง
		(n=30) จำนวน (ร้อยละ)	(n=172) จำนวน (ร้อยละ)
8. อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิต โดยตรงต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน	ถูก	30 (100.0)	164 (95.3)
9. เก็บผลผลิตก่อนอายุเก็บเกี่ยว เนื่องจากตลาดมีความต้องการสูง ราคาดี	ผิด	28 (93.3)	136 (79.1)
10. ใช้พาหนะในการขนย้ายผลผลิตและวัตถุดิบตรงไปพร้อมกัน เพื่อประหยัดพลังงาน	ผิด	30 (100.0)	151 (87.8)
11. ผู้สัมผัสผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต	ถูก	30 (100.0)	169 (98.3)
12. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องบันทึกข้อมูลแหล่งปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร กระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว	ถูก	30 (100.0)	169 (98.3)

จากตารางที่ 4.16 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ คะแนนความรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

คะแนนความรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีคะแนนร้อยละ 100 จำนวน 10 ประเด็น ได้แก่ (1) น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า (2) พื้นที่ปลูกผักตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย (3) วัตถุดิบตรงทางการเกษตรสามารถใช้อ่อนเก็บเกี่ยวได้ ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม (4) การผลิตผักสามารถใช้วัตถุดิบตรงประเภทที่ 4 (วอ.4) ได้ (5) น้ำที่ใช้ในการทำมาสะอาดเครื่องฟ่นสารเคมี สามารถทิ้งลงดินหรือแหล่งน้ำได้ (6) จัดบันทึกทุกครั้งมีการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร (7) อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิต โดยตรงต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน (8) ไม่ใช้พาหนะในการขนย้ายผลผลิตและวัตถุดิบตรงไป

พร้อมกัน (9) ผู้สัมผัสผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต (10) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องบันทึกข้อมูลแหล่งปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร กระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว รองลงมาคือ ร้อยละ 96.7 การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองต้องจดทะเบียนเป็นผู้ผลิตปุ๋ยกับกรมวิชาการเกษตร ร้อยละ 93.3 เก็บผลผลิตก่อนอายุเก็บเกี่ยว เนื่องจากตลาดมีความต้องการสูง ราคาดี

ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า มีคะแนนในข้อ (1) พื้นที่ปลูกผักตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย (2) ผู้สัมผัสผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต (3) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องบันทึกข้อมูลแหล่งปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร กระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว (4) จดบันทึกทุกครั้งเมื่อใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (5) อุปกรณ์ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรงต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน (6) วัตถุอันตรายทางการเกษตรสามารถใช้ก่อนเก็บเกี่ยวได้ ตามช่วงเวลาที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้วัตถุอันตราย (7) ใช้พาหนะในการขนย้ายผลผลิตและวัตถุอันตรายไปพร้อมกัน เพื่อประหยัดพลังงาน (8) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองต้องจดทะเบียนเป็นผู้ผลิตปุ๋ยกับกรมวิชาการเกษตร (9) น้ำที่ใช้ในการทำความสะอาดเครื่องฟั่นสารเคมี สามารถทิ้งลงดิน หรือแหล่งน้ำได้ (10) เก็บผลผลิตก่อนอายุเก็บเกี่ยว เนื่องจากตลาดมีความต้องการสูง ราคาดี (11) น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า (12) การผลิตผักสามารถใช้วัตถุอันตรายประเภทที่ 4 วอ.4) ได้ ร้อยละ 98.8, 98.3, 98.3, 97.7, 95.3, 93.0, 87.8, 86.0, 81.4, 79.1, 69.8, 64.0 ตามลำดับ

3.2 การศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการดำเนินการด้านระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแตกต่าง ของระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 202

การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					
	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{x} (SD)	ความหมาย	\bar{x} (SD)	ความหมาย	t	Sig
1. น้ำ	4.18 (0.371)	มาก	3.41 (0.542)	มาก	9.651	0.000
2. พื้นที่ปลูก	4.49 (0.261)	มากที่สุด	3.49 (0.613)	มาก	15.013	0.000
3. วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร	4.50 (0.403)	มากที่สุด	3.53 (0.654)	มาก	10.907	0.000
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	4.15 (0.575)	มากที่สุด	3.72 (0.697)	มาก	3.698	0.001
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.38 (0.501)	มากที่สุด	3.72 (0.625)	มาก	5.507	0.000
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา	4.21 (0.550)	มากที่สุด	3.49 (0.705)	มาก	6.358	0.000
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	4.03 (0.474)	มาก	3.10 (0.657)	ปานกลาง	9.351	0.000
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	4.13 (0.434)	มาก	2.12 (0.897)	น้อย	19.263	0.000

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแตกต่าง ของระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

ระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.403) (2) พื้นที่ปลูก ($\bar{X} = 4.49$, S.D = 0.261) (3) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.501) (4) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.550) (5) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 4.15$, S.D = 0.575) รองลงมาคือปฏิบัติในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) น้ำ ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.371) (2) บันทึกข้อมูลและการตามสอบ ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.434) (3) สุขลักษณะส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.474)

ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการปฏิบัติในระดับมาก จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 3.72$, S.D = 0.697) (2) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 3.72$, S.D = 0.625) (3) วัตถุประสงค์ทางการเกษตร ($\bar{X} = 3.53$, S.D = 0.654) (4) พื้นที่ปลูก ($\bar{X} = 3.49$, S.D = 0.613) (5) น้ำ ($\bar{X} = 3.41$, S.D = 0.542) (6) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา ($\bar{X} = 3.49$, S.D = 0.705) ตามลำดับ รองลงมาการปฏิบัติในระดับปานกลาง คือ สุขลักษณะส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.10$, S.D = 0.657) และปฏิบัติในระดับน้อยคือ บันทึกข้อมูลและการตามสอบ ($\bar{X} = 2.12$, S.D = 0.897)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแตกต่าง ของระดับปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 202

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหา					
	ผ่านรับการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{X} (SD)	ความหมาย	\bar{X} (SD)	ความหมาย	t	Sig
1. น้ำ						
- ขาดแคลนแหล่งน้ำ	4.53 (0.507)	มากที่สุด	3.38 (1.220)	ปานกลาง	8.755	0.000
2. พื้นที่						
- ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	2.43 (1.073)	น้อย	2.96 (1.244)	ปานกลาง	-2.177	0.031
- พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์	1.77 (1.104)	น้อย	1.10 (1.327)	น้อย	-4.204	0.000
3. วัสดุอันตรายทางการเกษตร (ปุ๋ย สารเคมี ฯลฯ)						
- ขาดความรู้ในการใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม	3.27 (0.785)	ปานกลาง	3.39 (0.834)	ปานกลาง	-0.751	0.454
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ปัจจัยการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ ขั้นตอนการผลิต ฯลฯ)						
- ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.30 (1.055)	ปานกลาง	3.38 (0.796)	ปานกลาง	-0.469	0.639

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหา					
	ผ่านรับการรับรอง (N=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{X} (SD)	ความหมาย	\bar{X} (SD)	ความหมาย	t	Sig
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						
- ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการป้องกันการปนเปื้อนผู้ผลิต	3.27 (1.015)	ปานกลาง	3.46 (0.797)	มาก	-1.170	0.244
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา						
- ไม่มีสถานที่พักผลผลิต	3.03 (1.033)	ปานกลาง	3.40 (0.870)	ปานกลาง	-2.077	0.039
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล						
- อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ	3.07 (1.048)	ปานกลาง	3.62 (0.963)	มาก	-2.846	0.005
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ						
- แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก	4.07 (0.583)	มาก	2.69 (1.220)	ปานกลาง	9.721	0.000

จากตารางที่ 4.19 ระดับความสำคัญของปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านรับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับความสำคัญของปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ ระดับมากที่สุดคือ ขาดแคลนแหล่งน้ำ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.507) รองลงมาในระดับมาก คือ แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.583) ระดับปานกลางจำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ไม่มีการวางแผนการผลิต

และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.055) (2) ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.015) (3) ไม่มีสถานที่พักผลผลิต ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.015) (4) ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.785) (5) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ใช้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.048) และระดับน้อย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 1.073) (2) พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ($\bar{X} = 1.77$, S.D. = 1.104) ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับความสำคัญของปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ ระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ใช้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.963) (2) ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.797) รองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ไม่มีสถานที่พักผลผลิต ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.870) (2) ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.834) (3) ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.796) (4) ขาดแคลนแหล่งน้ำ ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 1.220) (5) ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 1.244) (6) แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.220) ระดับปานกลาง และระดับน้อยคือพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ($\bar{X} = 1.10$, S.D. = 1.327) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การได้รับความรู้และความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างของระดับความต้องการ
ความรู้และระดับการได้รับความรู้

n = 202

ความรู้	กลุ่ม	ความต้องการ		การได้รับ		ค่าความ แตกต่าง	การ เปรียบเทียบ	
		ความรู้		ความรู้			ค่า <i>t</i>	ค่า Sig.
		\bar{X}	(SD.)	\bar{X}	(SD.)			
1.ระบบการให้น้ำ	ผ่านการ รับรอง	3.63	1.273	3.00	0.695	0.195	2.617	0.014
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.40	0.880	2.95	1.083	-0.080	13.472	0.000
2.การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี	ผ่านการ รับรอง	3.53	1.332	3.40	0.770	-0.249	0.430	0.670
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.37	0.968	3.19	1.098	0.138	11.442	0.000
3.การใช้สารเคมีอย่าง ถูกต้องและปลอดภัย	ผ่านการ รับรอง	3.57	1.278	3.30	0.750	-0.256	0.891	0.380
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.35	0.921	3.11	1.051	0.105	12.278	0.000
4.การจัดการหลังการ เก็บเกี่ยว	ผ่านการ รับรอง	3.43	1.357	3.40	0.894	-0.176	0.104	0.918
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.30	0.973	2.99	1.076	0.115	12.567	0.000
5.มาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ผ่านการ รับรอง	4.07	1.048	3.27	0.828	-0.180	3.026	0.005
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.42	0.838	3.06	1.038	-0.72	12.929	0.000

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างของความต้องการความรู้และการได้รับความรู้ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การได้รับความรู้ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการได้รับความรู้ ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.894) (2) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.770) (3) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.750) (4) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.750) (5) ระบบการให้น้ำ ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.695) มาตรฐานตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการได้รับความรู้ในระดับ ปานกลางทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 1.098) (2) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 1.051) (3) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 1.038) (4) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = 1.076) (5) ระบบการให้น้ำ ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 1.803) ตามลำดับ

ความต้องการความรู้ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความต้องการความรู้ ระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 1.048) (2) ระบบการให้น้ำ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.273) (3) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.273) (4) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.273) และระดับปานกลางคือ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 1.357) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความต้องการความรู้ระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ระบบการให้น้ำ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.880) (2) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.838) (3) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.968) (4) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.921) (5) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.973) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างของความถี่ความต้องการช่องทาง
และวิธีการในการส่งเสริมความรู้

n = 202

ช่องทาง/วิธีการส่งเสริม	ได้รับการรับรอง (n=30)		ไม่ได้รับการรับรอง ผ (n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{X} (SD.)	แปล ความ	\bar{X} (SD.)	แปลความ	ค่า <i>t</i>	ค่า Sig.
	1. สื่อบุคคล ราชการ	3.33 (0.980)	ปาน กลาง	4.28 (0.922)	มากที่สุด	-5.164
2. สื่อบุคคลเอกชน	2.55 (1.200)	น้อย	3.66 (1.080)	มาก	-5.086	0.000
3. แผ่นพับ	2.03 (1.082)	น้อย	2.02 (1.051)	น้อย	0.076	0.939
4. คู่มือ	2.07 (1.244)	น้อย	2.71 (1.266)	ปานกลาง	-2.563	0.011
5. ไปสเตอร์	1.88 (0.988)	น้อย	1.89 (0.963)	น้อย	-0.062	0.951
6. วิทยู	2.21 (1.107)	น้อย	2.17 (1.120)	น้อย	0.186	0.852
7. โทรทัศน์	2.47 (1.463)	น้อย	3.10 (1.278)	ปานกลาง	-2.411	0.017
8. วิทยุทัศน์	2.23 (1.400)	น้อย	3.03 (1.223)	ปานกลาง	-3.268	0.001
9. อินเทอร์เน็ต	2.87 (1.296)	ปาน กลาง	3.58 (1.311)	มาก	-2.735	0.007
10. บรรยาย	2.75 (1.177)	ปาน กลาง	3.57 (1.034)	มาก	-3.963	0.000
11. สาริต	3.14 (0.922)	ปาน กลาง	4.00 (1.037)	มาก	-4.239	0.000
12. ฝึกปฏิบัติ	3.54 (1.005)	มาก	4.14 (1.083)	มาก	-2.827	0.005
13. ทัศนศึกษา	2.51 (1.132)	น้อย	3.59 (1.546)	มาก	-4.560	0.000

จากตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างของความ ต้องการช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

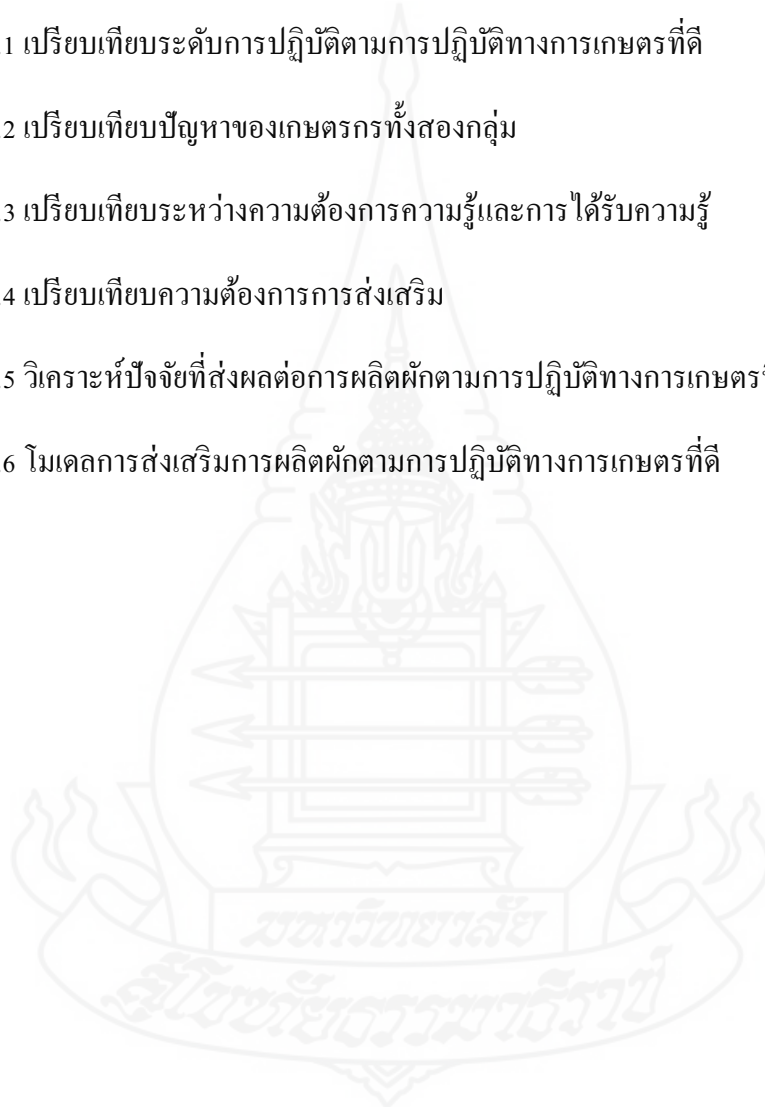
พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการ ช่องทางการส่งเสริมจากสื่อในระดับมาก คือ สื่อกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.005) รองลงมาคือ ต้องการในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) สื่อบุคคลราชการ ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.980) (2) สื่อกิจกรรมสาธิต ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.922) (3) สื่อมวลชนอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 1.296) (4) สื่อกิจกรรมบรรยาย ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 1.296) ตามลำดับ ต้องการใน ระดับน้อย จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ (1) สื่อบุคคลเอกชน ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 1.200) (2) สื่อกิจกรรม ทัศนศึกษา ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 1.132) (3) สื่อมวลชนโทรทัศน์ ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.107) (4) สื่อมวลชนวิทยุ ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.107) (5) สื่อมวลชนวิทยุ ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.107) (6) สื่อสิ่งพิมพ์คู่มือ ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 1.244) (7) สื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับ ($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 1.082) (8) สื่อสิ่งพิมพ์โปสเตอร์ ($\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.988) ตามลำดับ

เกษตรกรกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการ ช่องทางการส่งเสริมจากสื่อ ในระดับมากที่สุด คือ สื่อบุคคลราชการ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.922) รองลงมาต้องการในระดับมาก จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ (1) สื่อกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 1.083) (2) สื่อกิจกรรมสาธิต ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.037) (3) สื่อบุคคลเอกชน ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.080) (4) สื่อกิจกรรมทัศนศึกษา ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.546) (5) สื่อมวลชนอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.311) (6) สื่อกิจกรรมบรรยาย ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.034) ตามลำดับ ต้องการใน ระดับ ปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) สื่อมวลชนโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 1.278) (2) สื่อมวลชนวิทยุ ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 1.223) (3) สื่อสิ่งพิมพ์คู่มือ ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 1.266) ตามลำดับ ในระดับน้อย จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) สื่อมวลชนวิทยุ ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 1.120) (2) สื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับ ($\bar{X} = 2.02$, S.D. = 1.051) (3) สื่อสิ่งพิมพ์โปสเตอร์ ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.963) ตามลำดับ

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทางด้านผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ เกษตรกรทั้งสองกลุ่ม ดังนี้

- 6.1 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 6.2 เปรียบเทียบปัญหาของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม
- 6.3 เปรียบเทียบระหว่างความต้องการความรู้และการได้รับความรู้
- 6.4 เปรียบเทียบความต้องการการส่งเสริม
- 6.5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 6.6 โมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.1 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 202

การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				การเปรียบเทียบ	
	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)			
	\bar{X} (SD)	ความหมาย	\bar{X} (SD)	ความหมาย	t	Sig
1. น้ำ	4.18 (0.371)	มาก	3.41 (0.542)	มาก	9.651	0.000
2. พื้นที่ปลูก	4.49 (0.261)	มากที่สุด	3.49 (0.613)	มาก	15.013	0.000
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร	4.50 (0.403)	มากที่สุด	3.53 (0.654)	มาก	10.907	0.000
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	4.15 (0.575)	มากที่สุด	3.72 (0.697)	มาก	3.698	0.001
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.38 (0.501)	มากที่สุด	3.72 (0.625)	มาก	5.507	0.000
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา	4.21 (0.550)	มากที่สุด	3.49 (0.705)	มาก	6.358	0.000
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	4.03 (0.474)	มาก	3.10 (0.657)	ปานกลาง	9.351	0.000
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	4.13 (0.434)	มาก	2.12 (0.897)	น้อย	19.263	0.000

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การเปรียบเทียบระหว่างระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยใช้สถิติ t-test พบว่าค่า significant level มีค่าอยู่ระหว่าง 0.000 – 0.001 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ดังนั้นเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกันทางสถิติ ดังนี้ บันทึกข้อมูลและการตามสอบ ($t = 19.263$, $sig = 0.000$) พื้นที่ ($t = 5.013$, $sig = 0.000$) วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร ($t = 10.907$, $sig = 0.000$) น้ำ ($t = 9.651$, $sig = 0.000$) สุขลักษณะส่วนบุคคล ($t = 9.351$, $sig = 0.000$) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา ($t = 6.358$, $sig = 0.000$) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ($t = 5.507$, $sig = 0.000$) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ($t = 3.698$, $sig = 0.001$) โดยกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมีระดับการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มไม่ผ่านการรับรอง ตามลำดับ

6.2 เปรียบเทียบปัญหาของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม

จากตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 202

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหา					
	ผ่านรับการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{X} (SD)	ความหมาย	\bar{X} (SD)	ความหมาย	t	Sig
1. น้ำ						
- ขาดแคลนแหล่งน้ำ	4.53 (0.507)	มากที่สุด	3.38 (1.220)	ปานกลาง	8.755	0.000
2. พื้นที่						
- ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	2.43 (1.073)	น้อย	2.96 (1.244)	ปานกลาง	-2.177	0.031
- พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์	1.77 (1.104)	น้อย	1.10 (1.327)	น้อย	-4.204	0.000
3. วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร (ปืย สารเคมี ฯลฯ)						
- ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม	3.27 (0.785)	ปานกลาง	3.39 (0.834)	ปานกลาง	-0.751	0.454
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ปัจจัยการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ ขั้นตอนการผลิต ฯลฯ)						
- ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.30 (1.055)	ปานกลาง	3.38 (0.796)	ปานกลาง	-0.469	0.639

จากตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหา					
	ผ่านรับการรับรอง (N=30)		ไม่ผ่านการรับรอง (n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{X} (SD)	ความหมาย	\bar{X} (SD)	ความหมาย	t	Sig
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						
- ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการป้องกันการปนเปื้อนผู้ผลิต	3.27 (1.015)	ปานกลาง	3.46 (0.797)	มาก	-1.170	0.244
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา						
- ไม่มีสถานที่พักผลผลิต	3.03 (1.033)	ปานกลาง	3.40 (0.870)	ปานกลาง	-2.077	0.039
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล						
- อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ	3.07 (1.048)	ปานกลาง	3.62 (0.963)	มาก	-2.846	0.005
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ						
- แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก	4.07 (0.583)	มาก	2.69 (1.220)	ปานกลาง	9.721	0.000

จากตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การเปรียบเทียบระหว่างระดับปัญหาของเกษตรกร โดยใช้สถิติ t-test พบว่าค่า significant level มีค่าอยู่ระหว่าง 0.000 – 0.039 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ดังนั้นเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับปัญหาที่แตกต่างกันทางสถิติในด้าน แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อน เข้าใจยาก ($t = 9.721, sig = 0.000$) ขาดแคลนแหล่งน้ำ ($t = 8.755, sig = 0.000$) โดยเกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมีระดับความสำคัญของปัญหาสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรอง ในด้าน ไม่มีสถานที่พักผลผลิต ($t = -2.077, sig = 0.039$) ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ($t = -2.177, sig = 0.031$) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ ($t = -2.846, sig = 0.005$) พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ($t = -4.204, sig = 0.000$) กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรอง มีระดับความสำคัญของปัญหาสูงกว่ากลุ่มที่ผ่านการรับรอง ตามลำดับ

6.3 เปรียบเทียบระหว่างความต้องการความรู้และการได้รับความรู้

จากตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบระหว่างระดับความต้องการความรู้และระดับการได้รับความรู้

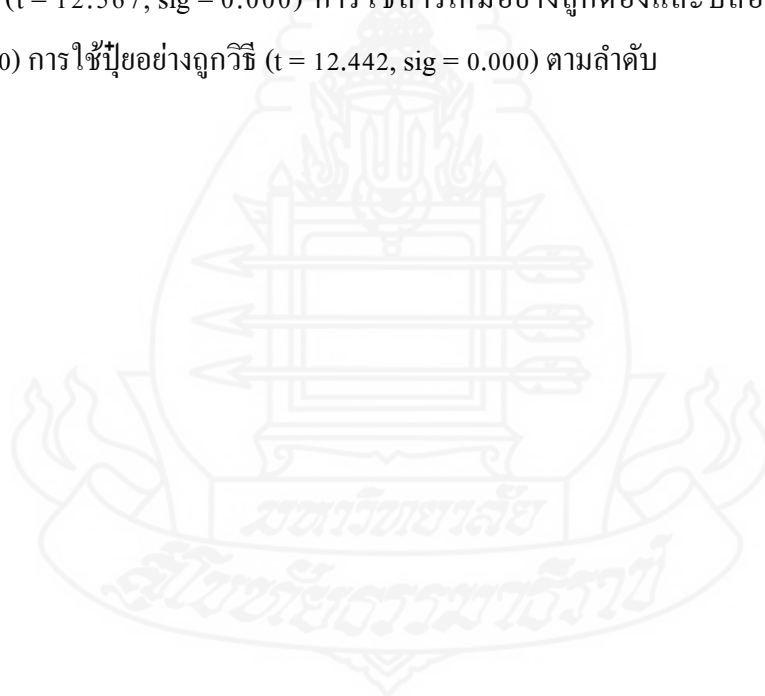
n = 202

ความรู้	กลุ่ม	ความต้องการความรู้		การได้รับความรู้		ค่าความแตกต่าง	การเปรียบเทียบ	
		\bar{X}	(SD.)	\bar{X}	(SD.)		t	Sig.
1.ระบบการให้น้ำ	ผ่านการ รับรอง	3.63	1.273	3.00	0.695	0.195	2.617	0.014
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.40	0.880	2.95	1.083	-0.080	13.472	0.000
2.การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี	ผ่านการ รับรอง	3.53	1.332	3.40	0.770	-0.249	0.430	0.670
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.37	0.968	3.19	1.098	0.138	11.442	0.000
3.การใช้สารเคมีอย่าง ถูกต้องและปลอดภัย	ผ่านการ รับรอง	3.57	1.278	3.30	0.750	-0.256	0.891	0.380
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.35	0.921	3.11	1.051	0.105	12.278	0.000
4.การจัดการหลังการ เก็บเกี่ยว	ผ่านการ รับรอง	3.43	1.357	3.40	0.894	-0.176	0.104	0.918
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.30	0.973	2.99	1.076	0.115	12.567	0.000
5.มาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ผ่านการ รับรอง	4.07	1.048	3.27	0.828	-0.180	3.026	0.005
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4.42	0.838	3.06	1.038	-0.72	12.929	0.000

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบระหว่างระดับความต้องการความรู้และระดับการได้รับความรู้ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การเปรียบเทียบระหว่างความต้องการความรู้และระดับการได้รับความรู้ โดยใช้สถิติ t-test พบว่าค่า significant level มีค่าอยู่ระหว่าง 0.000 – 0.014 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ดังนั้นเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความต้องการความรู้และระดับการได้รับความรู้ ที่แตกต่างกันทางสถิติ โดยกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมีระดับความต้องการความรู้สูงกว่าระดับการได้รับความรู้ในเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($t = 3.026$, $sig = 0.005$) ระบบการให้น้ำ ($t = 2.617$, $sig = 0.014$) ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ผ่านการรับรองมีระดับความต้องการความรู้สูงกว่าระดับการได้รับความรู้ในเรื่อง ระบบการให้น้ำ ($t = 13.472$, $sig = 0.000$) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($t = 12.929$, $sig = 0.000$) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ($t = 12.567$, $sig = 0.000$) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ($t = 12.278$, $sig = 0.000$) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ($t = 12.442$, $sig = 0.000$) ตามลำดับ

6.4 เปรียบเทียบความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร

จากตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความต้องการช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้ n = 202

ช่องทาง/วิธีการส่งเสริม	ผ่านการรับรอง (n=30)		ไม่ผ่านการรับรอง ผ(n=172)		การเปรียบเทียบ	
	\bar{X} (SD.)	แปล ความ	\bar{X} (SD.)	แปลความ	ค่า <i>t</i>	ค่า Sig.
1. สื่อบุคคลราชการ	3.33 (0.980)	ปาน กลาง	4.28 (0.922)	มากที่สุด	-5.164	0.000
2. สื่อบุคคลเอกชน	2.55 (1.200)	น้อย	3.66 (1.080)	มาก	-5.086	0.000
3. แผ่นพับ	2.03 (1.082)	น้อย	2.02 (1.051)	น้อย	0.076	0.939
4. คู่มือ	2.07 (1.244)	น้อย	2.71 (1.266)	ปานกลาง	-2.563	0.011
5. ไปสเตอร์	1.88 (0.988)	น้อย	1.89 (0.963)	น้อย	-0.062	0.951
6. วิทยู	2.21 (1.107)	น้อย	2.17 (1.120)	น้อย	0.186	0.852
7. โทรทัศน์	2.47 (1.463)	น้อย	3.10 (1.278)	ปานกลาง	-2.411	0.017
8. วิทยุทัศน์	2.23 (1.400)	น้อย	3.03 (1.223)	ปานกลาง	-3.268	0.001
9. อินเทอร์เน็ต	2.87 (1.296)	ปาน กลาง	3.58 (1.311)	มาก	-2.735	0.007
10. บรรยาย	2.75 (1.177)	ปาน กลาง	3.57 (1.034)	มาก	-3.963	0.000
11. สาธิต	3.14 (0.922)	ปาน กลาง	4.00 (1.037)	มาก	-4.239	0.000
12. ฝึกปฏิบัติ	3.54 (1.005)	มาก	4.14 (1.083)	มาก	-2.827	0.005
13. ทัศนศึกษา	2.51 (1.132)	น้อย	3.59 (1.546)	มาก	-4.560	0.000

จากตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบระดับความต้องการช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้

การเปรียบเทียบความต้องการช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้ โดยใช้สถิติ t-test พบว่าค่า significant level มีค่าอยู่ระหว่าง 0.000 – 0.017 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ดังนั้นเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความต้องการช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้ ที่แตกต่างกันทางสถิติ โดยกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมีระดับระดับความต้องการช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง ดังนี้ สื่อบุคคลราชการ ($t = -5.164, sig = 0.000$) สื่อบุคคลเอกชน ($t = -5.086, sig = 0.000$) สื่อกิจกรรมทัศนศึกษา ($t = -4.560, sig = 0.000$) สื่อกิจกรรมสาธิต ($t = -4.239, sig = 0.000$) สื่อกิจกรรมบรรยาย ($t = -3.963, sig = 0.000$) สื่อมวลชนวิทยุทัศน์ ($t = -3.268, sig = 0.001$) สื่อกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ($t = -2.827, sig = 0.005$) สื่อมวลชนอินเทอร์เน็ต ($t = -2.735, sig = 0.007$) สื่อสิ่งพิมพ์คู่มือ ($t = -2.563, sig = 0.011$) สื่อมวลชนโทรทัศน์ ($t = -2.411, sig = 0.017$) ตามลำดับ

6.5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ที่ใช้ในการศึกษา คือ ปัจจัยด้านการอบรม (X_1) ปัจจัยด้านรายได้ในภาคการเกษตร (X_2) ปัจจัยด้านรายจ่าย (X_3) ปัจจัยด้านความรู้ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (X_4) ปัจจัยด้านระดับการได้รับความรู้ด้านการเกษตร (X_5) และปัจจัยด้านระดับความต้องการความรู้ด้านการเกษตร (X_6) ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6
X_1	1					
X_2	.354**	1				
X_3	.166*	.358**	1			
X_4	.032	.013	-.072	1		
X_5	.047	.021	.160*	.209**	1	
X_6	-.263**	-.058	-.048	-.059	-.004	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4. 21 พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ไม่มีคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.80 อันจะก่อให้เกิดการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยการคำนวณใช้วิธี Enter เลือกรตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอยในขั้นตอนเดียว ผู้ใช้จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจว่า ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ควรจะอยู่ในสมการความถดถอยโดยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบหรือค่า significance ของสถิติทดสอบ นอกจากนั้นผู้ใช้จะต้องเป็นผู้ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ได้ ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตัวแปร	Unstandardized		Standardize	t	Sig.
	Coefficients		d		
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	2.908	.327		8.894	.000
ความรู้ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (X ₄)	.718	.291	.164	2.465	.015
ระดับการได้รับความรู้ด้านการเกษตร (X ₅)	.162	.039	.277	4.178	.000
ระดับความต้องการความรู้ด้านการเกษตร (X ₆)	-.127	.042	-.197	-3.037	.003
R=0.408 , R ² = 0.153 , SEE = 0.517 , F=13.149					

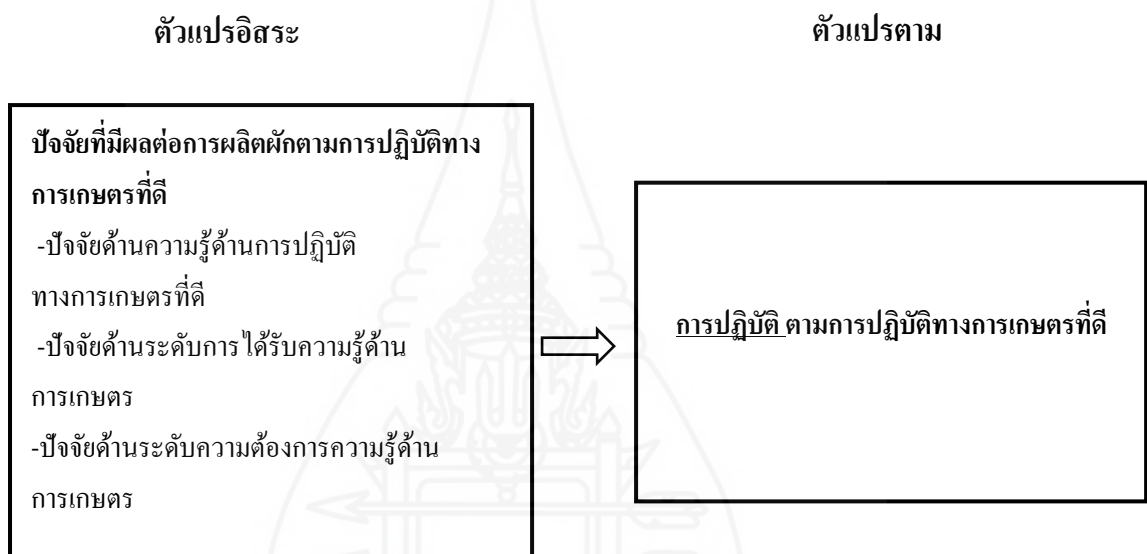
จากตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านระดับการได้รับความรู้ และปัจจัยด้านระดับความต้องการความรู้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 40.8 ซึ่งมีผลในเชิงบวกกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยมีสมการถดถอยดังนี้

รูปคะแนนดิบ คือ $Y = 2.908 + 0.718 X_4 + 0.162 X_5 - 0.127 X_6$

รูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = 0.164 X_4 + 0.277 X_5 - 0.197 X_6$

จากสมการถดถอยแปลผลได้ว่า ปัจจัยด้านความรู้ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัจจัยด้านระดับการได้รับความรู้ด้านการเกษตร และปัจจัยด้านระดับความต้องการความรู้ด้านการเกษตร ส่งผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระอื่นๆ ไม่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($p > 0.05$)

การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์หาค่าคลอຍพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในตารางที่ 4.22 แสดงว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สรุปได้ว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($p < 0.05$) ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัจจัยด้านระดับการได้รับความรู้ และปัจจัยด้านระดับความต้องการความรู้ สามารถเขียนเป็นแบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

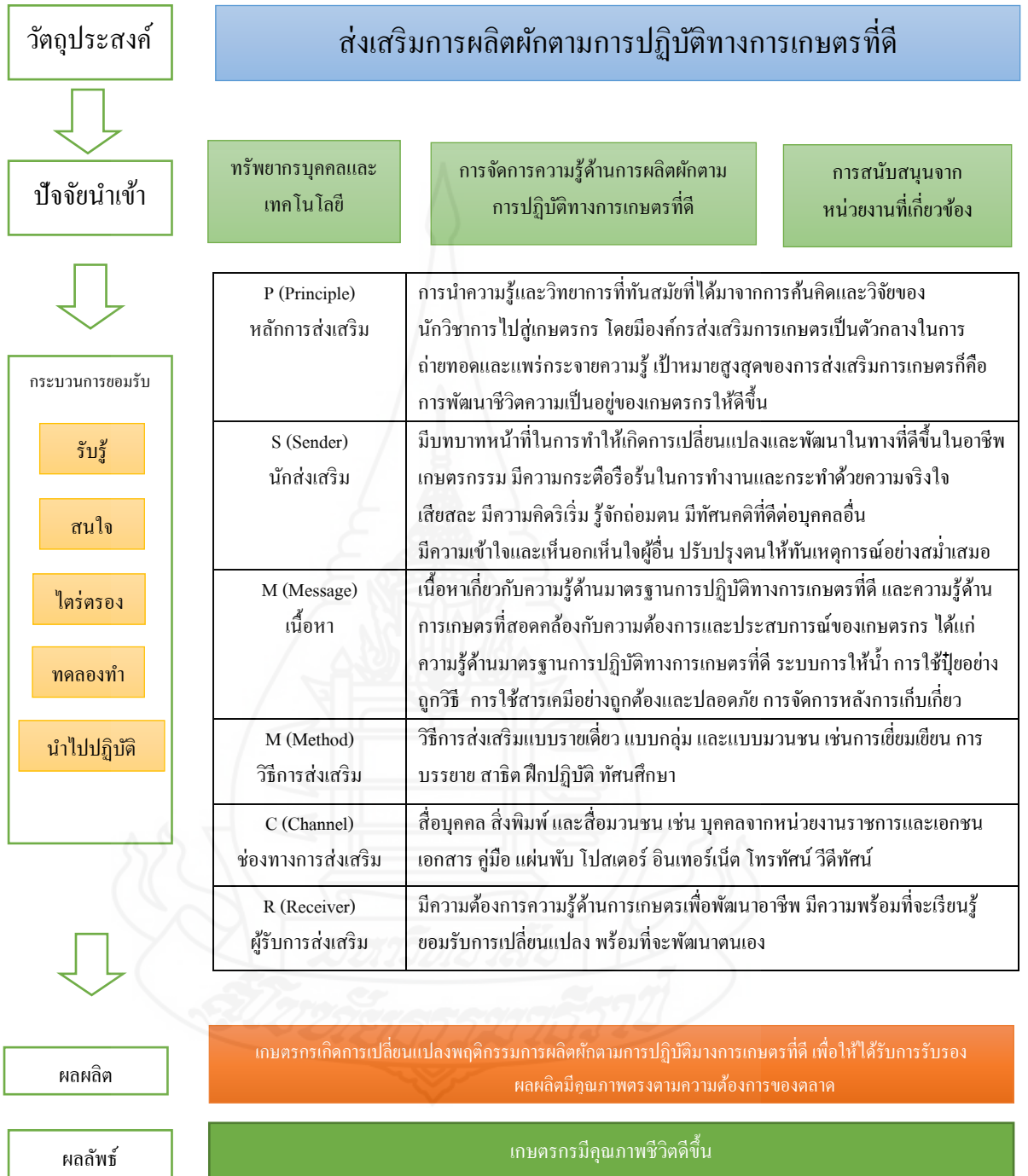
ตารางที่ 4.23 แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ประเด็นความต้องการความรู้	แนวทางในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	วิธีการ
ประเด็นความต้องการความรู้		
กลุ่มที่ผ่านการรับรอง		
1.มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	1.จัดทำข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับการรับรองเพื่อทบทวนความรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	1. วิเคราะห์ศักยภาพการผลิตและความต้องการของตลาดเพื่อให้เกษตรกรผลิตผักตามหลักตลาดนำการผลิต
2.ระบบการให้น้ำ	2.จัดทำหลักสูตรส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรและฝึกปฏิบัติตามที่เกษตรกรต้องการผ่านสื่อและช่องทางที่เหมาะสม	2.วางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
3.การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	3.ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม	3.บูรณาการกับภาครัฐและเอกชน
4.การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี	4.ส่งเสริมความรู้ เตรียมความพร้อม และบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการตลาดให้กับเกษตรกร	
5.การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว		
กลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรอง		
1.ระบบการให้น้ำ		1.เยี่ยมเยียนเกษตรกรผู้ปลูกผักหรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ
2.มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	1.สร้างการรับรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตรตามความต้องการของเกษตรกรผ่านสื่อและช่องทางที่เหมาะสม	สร้างการรับรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเกษตรกรกลุ่มใหม่ที่ไม่เคยผ่านการอบรมด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
3.การใช้ปุ๋ยอย่างถูก	2..จัดศึกษาดูงานจากผู้ประสบความสำเร็จเพื่อให้เกษตรกรได้แนวทางการปฏิบัติและมีแรงจูงใจในการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	2.จัดศึกษาดูงานกับกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ
4.วิธีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	3.วางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด	3.วางแผนการผลิตให้มีคุณภาพ
5.การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	4.ผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	4.บูรณาการกับภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	แนวทางในการส่งเสริมการผลิตผัก ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	วิธีการ
ประเด็นปัญหา		
กลุ่มที่ผ่านการรับรอง		
1.ขาดแคลนแหล่งน้ำ	1.ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร	1.วิเคราะห์สถานการณ์การผลิต
2.แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อน	ตามที่เกษตรกรมีความต้องการสูงกว่า	ของเกษตรกรเพื่อร่วมกันวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับ
3.ไม่มีการวางแผนการผลิต	การได้รับความรู้	สถานการณ์น้ำและความ
4.ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว	2.ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและ	ต้องการของตลาด
5.ไม่มีสถานที่พักผลผลิต	ของบสนับสนุนด้านสถานที่พัก	2.บูรณาการกับหน่วยงานที่
6.ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	ผลผลิต และอุปกรณ์ต่างๆเพื่อใช้	เกี่ยวข้องเช่นกรมชลประทาน
7.อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ	ร่วมกันภายในกลุ่ม	กรมพัฒนาที่ดิน ช่วยแก้ปัญหา
8.ดินเสื่อมคุณภาพ	3.ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร	ให้กับเกษตรกรเรื่อง แหล่งน้ำ
9.พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์	นำสินค้าที่ผ่านการรับรอง ขายใน	และการเสื่อมสภาพของดิน
	แหล่งรับซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรอง	
กลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรอง		
1.อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ	1.ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร	1.บูรณาการกับหน่วยงานที่
2.ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว	ตามที่เกษตรกรมีความต้องการสูงกว่า	เกี่ยวข้องเช่นองค์การปกครอง
3.ไม่มีสถานที่พักผลผลิต	การได้รับความรู้	ส่วนท้องถิ่น กรมการพัฒนา
4.ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	2.ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและ	ชุมชน กรมชลประทาน กรม
5.ไม่มีการวางแผนการผลิต	ของบสนับสนุนด้านสถานที่พัก	พัฒนาที่ดิน ช่วยแก้ปัญหา
6.ขาดแคลนแหล่งน้ำ	ผลผลิต และอุปกรณ์ต่างๆเพื่อใช้	ให้กับเกษตรกรเรื่อง การ
7.ดินเสื่อมคุณภาพ	ร่วมกันภายในกลุ่ม	รวมกลุ่ม การสนับสนุนต่างๆ
8.แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อน		แหล่งน้ำ และการเสื่อมสภาพ
9.พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์		ของดิน

6.6 โมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ภาพที่ 1 โมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ที่ มา ศิระกาญจน์ อะนันเอื้อ, 2561 “โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน”

จากภาพที่ 1 แสดงโมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยใช้การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management : RBM) นำมาเป็นกรอบในโมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcomes) ของงาน โดยให้ความสำคัญที่การกำหนดพันธกิจและวัตถุประสงค์ของงาน มีเป้าหมายที่ชัดเจน องค์ประกอบของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) รายละเอียดของโมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถสรุป ดังนี้

1. วัตถุประสงค์(Objective) วัตถุประสงค์ของโมเดลการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ มีทักษะ เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง

2. ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการนำทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร เพื่อก่อให้เกิดผลผลิต และผลลัพธ์ โดยปัจจัยนำเข้าในการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย

2.1 ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี หมายถึง นักส่งเสริมต้องมีทักษะ ความรู้ และสนับสนุนหรือใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงบุคคลากร และช่องทางการสื่อสารใหม่ เช่น social media เป็นต้น

2.2 การจัดการความรู้ด้านการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง ความรู้ด้านการผลิตผักที่เกิดจากการคิดค้นและวิจัยของนักวิชาการ ไปสู่เกษตรกร และเกิดจากความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่ผ่านการรับรองต้องการความรู้ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รองลงมาคือระบบการให้น้ำ การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ระดับปานกลางคือการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ส่วนเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับได้ดังนี้ ระบบการให้น้ำ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การสนับสนุนในรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้และสนับสนุนด้านการเกษตร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. กระบวนการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยใช้กรอบกระบวนการยอมรับ คือ ขั้นที่ 1 การรับรู้ ขั้นที่ 2 สนใจ ขั้นที่ 3 ไตร่ตรอง ขั้นที่ 4 ทดลองทำ ขั้นที่ 5 การนำไปปฏิบัติ จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของการส่งเสริมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ ผู้ส่งสาร เนื้อหา วิธีการ ช่องทางและผู้รับสาร สามารถสรุปเป็นกระบวนการส่งเสริมโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หลักการ ในการส่งเสริมการเกษตร คือ การนำความรู้และวิทยาการที่ทันสมัยที่ได้มาจากการค้นคิดและวิจัยของนักวิชาการ ไปสู่เกษตรกร โดยมุ่งส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดและแพร่กระจายความรู้ เป้าหมายสูงสุดของการส่งเสริมการเกษตรก็คือการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น

3.2 ผู้ส่งสาร มีบทบาทหน้าที่ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในทางที่ดีขึ้นในอาชีพเกษตรกร มีความกระตือรือร้นในการทำงานและกระทำด้วยความจริงใจ เสียสละ มีความคิดริเริ่ม รู้จักถ่อมตน มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ปรับปรุงตนให้ทันเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ

3.3 เนื้อหาในการส่งเสริม ประกอบด้วยความรู้ด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการและประสบการณ์ของเกษตรกร ได้แก่ ความรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระบบการให้น้ำ การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

3.4 วิธีการส่งเสริม เกษตรกรที่ผ่านการรับรองต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากคือ ฝึกปฏิบัติ ระดับปานกลางได้แก่ สาธิต บรรยาย และระดับน้อยคือ ทัศนศึกษา ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากได้แก่ ฝึกปฏิบัติ รองลงมาคือ สาธิต ทัศนศึกษา และบรรยาย

3.5 ช่องทางการส่งเสริม เกษตรกรที่ผ่านการรับรองต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางในระดับปานกลางคือ อินเทอร์เน็ต ระดับน้อยได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ โดยผ่านสื่อบุคคลจากหน่วยงานราชการในระดับปานกลาง สื่อบุคคลจากหน่วยงานเอกชนในระดับน้อย พร้อมสื่อสิ่งพิมพ์คู่มือ แผ่นพับ โปสเตอร์ ในระดับน้อย ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองต้องการช่องทางการส่งเสริมในระดับมากคือ อินเทอร์เน็ต ระดับปานกลาง ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ระดับน้อยได้แก่ วิทยุ แผ่นพับ โปสเตอร์ โดยต้องการสื่อบุคคลจากหน่วยงานราชการในระดับมากที่สุด จากสื่อบุคคลเอกชนในระดับมาก

3.6 ผู้รับสาร มีความต้องการความรู้ด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาอาชีพ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองจากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการรับรองมีระดับความต้องการความรู้มากกว่าระดับการได้รับความรู้จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และระบบการให้น้ำ ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมีระดับความต้องการความรู้สูงกว่าระดับการได้รับความรู้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ระบบการให้น้ำ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ตามลำดับ

โดยการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำเป็นต้องใช้แนวคิดและทฤษฎีด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ในการขับเคลื่อนให้เกิดผลสัมฤทธิ์และตรงตามวัตถุประสงค์ โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการส่งเสริม ได้แก่ กระบวนการยอมรับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กระบวนการยอมรับ หรือกระบวนการยอมรับนวัตกรรม เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่แสดงออกถึงการยอมรับนำไปปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เริ่มรับหรือรับรู้ เป็นขั้นตอนแรกที่เยาวชนอาจจะตื่นตัวเอง หรือผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นก็ได้ แต่มักจะพบว่าเยาวชนที่มีวุฒิภาวะต่ำ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองต่ำมักจำเป็นต้องได้รับการ “ชี้แนะ” เสมอ การกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวโดยตนเองนั้น สื่อและช่องทางการสื่อสารจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ขั้นที่ 2 ผู้ความสนใจ เมื่อเกษตรกรตื่นตัวเต็มที่ก็จะสนใจหาข้อมูลข่าวสารมาเพิ่มเติม นักส่งเสริมจะมีบทบาทมากในขั้นตอนนี้ในการชี้แนะว่า แหล่งข้อมูลมีที่ใดเพิ่มเติมจากที่เกษตรกรรู้อยู่แต่เดิมแล้ว ขั้นที่ 3 ไตร่ตรอง เป็นการประเมินหรือการไตร่ตรองว่าจะยอมรับเทคโนโลยีหรือไม่ ข้อมูลที่นักส่งเสริมจะต้องให้ในขั้นตอนนี้ก็คือ ข้อมูลที่จะทำให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นว่า เมื่อเกษตรกรรับไปแล้ว จะเกิดผลประโยชน์แก่เขาอย่างเต็มที่ ขั้นที่ 4 ทดลองทำ ขั้นตอนนี้เกษตรกร จะทดลองทำในขั้นตอนนี้ นักส่งเสริมจะมีบทบาทในการช่วยยืนยันและจะต้องบ่งชี้ให้เกษตรกรทราบอย่างชัดเจนได้ว่ามีความเป็นไปได้ในการเรียนรู้หรือลองทำในพื้นที่นั้นตามสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับปัจจัยการผลิตที่มีอยู่หรือไม่ ขั้นที่ 5 ยอมรับปฏิบัติ การยอมรับจะเกิดขึ้นเต็มที่และต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับปริมาณผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับในห้วงเวลาหนึ่งๆ และทราบเท่าที่ยังไม่มียุทธวิธีใดที่ดีกว่า ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นที่บุคคลตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติหลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติดูและทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว จุดสำคัญของขั้นตอนนี้เป็นการพิจารณาผลการทดลองในขั้นที่ 4 และตัดสินใจแน่วแน่ที่จะปฏิบัติต่อไปเต็มรูปแบบตามแนวความคิดใหม่หรือนวัตกรรมนั้นๆ

4. ผลผลิต (Outputs) หรือผลที่ได้ มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ผลผลิต มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

5. ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลที่ต่อเนื่องจากผลผลิต เมื่อเกษตรกรผลิตฝักตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี ผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด จะทำให้เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้น สุขภาพและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตผักของเกษตรกร
- 1.1.3 เพื่อศึกษาระดับความรู้และการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 1.1.4 เพื่อศึกษาระดับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 1.1.5 เพื่อศึกษาระดับการได้รับและความต้องการ ในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดสระบุรี จำนวนรวมทั้งหมด 13 อำเภอ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี, 2563) (2) เกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวน 300 ราย (ระบบฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2563)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ (1) เกษตรกรผู้ปลูกผักที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 13 อำเภอ สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ได้

ตัวอย่างคือเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของอำเภอเส้าไห้ จำนวน 30 ราย (2) เกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 300 ราย โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 172 ราย (Yamane 1973: 1088 อ้างถึงในจินดา ขลิบทอง, 2557)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตผักของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความรู้และระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5 การได้รับ และความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตผัก ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ ความสัมพันธ์

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรอำเภอเส้าไห้

1) สภาพทั่วไป กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 56.7 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.27 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ประสบการณ์การปลูกผักเฉลี่ย 20.93 ปี ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 58.7 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 54.77 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.31 คน ประสบการณ์การปลูกผักเฉลี่ย 15.63 ปี

2) สภาพทางสังคม กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม เป็นกลุ่มลูกค้าชกส. เข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.73 ครั้ง/ปี ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ส่วนใหญ่ไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม เป็นกลุ่มลูกค้าชกส. เข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.96 ครั้ง/ปี

3) สภาพทางเศรษฐกิจ กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ อาชีพหลักคือการเกษตร อาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.14 คน การจ้างแรงงานเฉลี่ย 2.50 คน พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 15.03 ไร่ พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 2.10 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 157,100.00 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 396,000.00 บาท/ปี รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ย 100,400.00 บาท/ปี หนี้สินของครอบครัวเฉลี่ย 155,941.18 บาท/ปี เงินทุนของตนเอง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ อาชีพหลักคือการเกษตร อาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.34 คน การจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.50 คน พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 19.87 ไร่ พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 2.40 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 127,540.00 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 660,000.00 บาท/ปี รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ย 97,406.98 บาท/ปี หนี้สินของครอบครัว เฉลี่ย 97,406.98 บาท/ปี เงินทุนของตนเอง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน

1.3.2 สภาพการผลิตผักของเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านรับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน เตรียมดินด้วยวิธีไถพรวน 1 ครั้ง และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ มีการยกกร่อนก่อนปลูก ปลูกด้วยการเพาะกล้า ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี และน้ำหมักชีวภาพ ให้น้ำโดยการใช้สปริงเกอร์ มีแหล่งน้ำคือบ่อของตนเอง การป้องกันกำจัดศัตรูผักด้วยศัตรูธรรมชาติ การควบคุมวัชพืชด้วยวิธีกล ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ การเก็บเกี่ยวใช้การนับอายุ มีการตัดตกแต่งผลผลิต มีการขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิตคือตลาดชุมชน ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน เตรียมดินด้วยวิธีไถพรวน 1 ครั้ง และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ไม่ยกกร่อนก่อนปลูก ปลูกด้วยการใช้เมล็ดหวาน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี และน้ำหมักชีวภาพ ให้น้ำโดยสายยาง มีแหล่งน้ำคือบ่อของตนเอง การป้องกันกำจัดศัตรูผักด้วยศัตรูธรรมชาติ การควบคุมวัชพืชด้วยวิธีกล ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ การเก็บเกี่ยวใช้การนับอายุ มีการตัดตกแต่งผลผลิต มีการขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิตคือตลาดชุมชน

1.3.3 ความรู้และระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านรับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีความรู้ด้านแหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวสุขลักษณะส่วนบุคคล และการจดบันทึก ร้อยละ 100 รองลงมาคือ การใช้วัตถุดิบทางการเกษตรและการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิตเท่ากันที่ ร้อยละ

99.3 ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความรู้ด้านพื้นที่และการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเท่ากันที่ ร้อยละ 98.8 รองลงมาคือ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สุขลักษณะส่วนบุคคล และการจัดบันทึกเท่ากันที่ ร้อยละ 98.3 การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 95.3 การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิต เท่ากันที่ ร้อยละ 79.1 และด้านน้ำ ร้อยละ 69.8

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการปฏิบัติระดับมากที่สุด 6 ด้าน คือ 1) พื้นที่ 2) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 3) การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว 4) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 5) การพักผลผลิต 6) การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิต ปฏิบัติในระดับมาก 3 ด้าน คือ 1) ด้านน้ำ 2) การบันทึกและการตามสอบ และ 3) สุขลักษณะส่วนบุคคล ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับการปฏิบัติระดับมาก 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว 2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิต 5) พื้นที่ 6) น้ำ ปฏิบัติในระดับปานกลาง 1 ประเด็นคือ สุขลักษณะส่วนบุคคล และ ปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ การบันทึกและการตามสอบ

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีลำดับความสำคัญของปัญหาดังนี้ ระดับมากที่สุด 1 ประเด็นคือ ขาดแคลนแหล่งน้ำ ระดับมาก 1 ประเด็นคือ แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก ระดับปานกลาง 6 ประเด็นคือ 1) ไม่มีการวางแผนการผลิตและกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต 3) ไม่มีสถานที่พักผลผลิต 4) ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม 5) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติ 6) ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ระดับน้อย 1 ประเด็น คือ พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีลำดับความสำคัญของปัญหาดังนี้ ระดับมาก 2 ประเด็นคือ 1) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติ 2) ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม ระดับปานกลาง 6 ประเด็นคือ 1) ไม่มีสถานที่พักผลผลิต 2) ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม 3) ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและ

เหมาะสม 4) ขาดแคลนแหล่งน้ำ 5) ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ 6) แบบบันทึกข้อมูล
ซับซ้อนเข้าใจยาก ระดับน้อย 1 ประเด็นคือ พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

1.3.5 ระดับการได้รับ และระดับความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการ ผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การได้รับความรู้ พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดีมีการได้รับความรู้ ระดับมาก 1 ประเด็นคือ ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
ระดับปานกลาง 4 ประเด็น คือ 1) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี 2) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย
3)ระบบการให้น้ำ 4) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีการได้รับความรู้ ระดับปานกลาง 5 ประเด็นคือ 1) ด้านการใช้ปุ๋ย
อย่างถูกวิธี 2) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย 3) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4)
การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 5) ระบบการให้น้ำ

ความต้องการความรู้ เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดี มีความต้องการความรู้ระดับมาก 5 ประเด็น คือ 1) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดี 2) ระบบการให้น้ำ 3) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย 4) การใช้ปุ๋ยอย่างถูก
วิธี 5) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตร
ที่ดี มีความต้องการความรู้ระดับมากที่สุด 5 ประเด็น คือ 1) ด้านระบบการให้น้ำ 2) มาตรฐานการ
ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 3) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี 4) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย 5) การ
จัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ระดับความต้องการช่องทางและวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ผ่าน
การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการรับความรู้จากสื่อบุคคลของหน่วยงาน
ราชการระดับปานกลาง หน่วยงานเอกชน ระดับน้อย จากสื่อสิ่งพิมพ์ คู่มือ แผ่นพับ โปสเตอร์ ระดับ
น้อย จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ตระดับปานกลาง โทรทัศน์ วิทยุ ระดับน้อย วิธีการ
ส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการคือ ฝึกปฏิบัติ ระดับมาก สานิต บรรยาย ระดับปานกลาง ทัศนศึกษา
ระดับน้อย ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการ
รับความรู้จากสื่อบุคคลหน่วยงานราชการ ระดับมากที่สุด หน่วยงานเอกชน ระดับน้อย จากสื่อ
สิ่งพิมพ์ คู่มือ ระดับปานกลาง แผ่นพับ โปสเตอร์ ระดับน้อย จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต
ระดับมาก โทรทัศน์ วิทยุ ระดับปานกลาง วิทยุ ระดับน้อย วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการคือ
ฝึกปฏิบัติ สานิต ทัศนศึกษา บรรยาย ระดับมาก

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

2.1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกร อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร

สภาพทั่วไป พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 56.7 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.27 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ประสบการณ์การปลูกผักเฉลี่ย 20.93 ปี ไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม เป็นกลุ่มลูกค้าชกส. เข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.73 ครั้ง/ปี แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.07 คน การจ้างแรงงานเฉลี่ย 0.33 คน พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 15.03 ไร่ พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 2.10 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 157,100.00 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 60,866.67 บาท/ปี รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ย 100,400.00 บาท/ปี หนี้สินของครอบครัว เฉลี่ย 88,366.67 บาท/ปี เงินทุนของตนเอง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา บุญสวัสดิ์ (2562, น. 91) จากการศึกษาการผลิตผักของเกษตรกรในจังหวัดชลบุรีตามมาตรฐานความปลอดภัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 65.45 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46-50 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกผักระหว่าง 11-15 ปี พื้นที่ปลูกผักส่วนใหญ่เป็นที่ตนเอง จำนวนแรงงานในครัวเรือนรวมผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1 คน การจ้างแรงงานนอกครัวเรือนเป็นการจ้างเป็นรายวัน โดยจ้างสูงสุด 2 ราย ทุนในการปลูกผักใช้เงินส่วนตัว ได้รับความรู้เรื่องการปลูกพืชผักตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมที่สุดจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ สอดคล้องกับ ณีภูษัณันท์ ผ่องมณี. (2562, น.108). จากการศึกษาการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกผักในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย 23.49 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.03 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.13 มีรายได้จากการขายผลผลิตในรอบปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 75,988.03 บาท มีรายจ่ายในการผลิตผักในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 24,305.24 บาท มีขนาดพื้นที่ปลูกผักทั้งหมด 3.67 ไร่ รายได้มีหนี้สินมีหนี้สินเฉลี่ย 142,450 บาท การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรส่วนมากไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุม สัมมนา และดูงานด้านการเกษตร

ส่วนกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 58.7 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 54.77 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.31 คน ส่วนใหญ่ไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม เป็นกลุ่มลูกค้ากส. เข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 2.40 ครั้ง/ปี อาชีพหลักคือเกษตรกร อาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.31 คน การจ้างแรงงานเฉลี่ย 0.21 คน พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 19.76 ไร่ พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 2.40 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 127,540.00 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 75,104.64 บาท/ปี รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ย 97,406.98 บาท/ปี หนี้สินของครอบครัว เฉลี่ย 97,406.98 บาท/ปี เงินทุนของตนเอง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน สอดคล้องกับงานวิจัยของนาวิรินทร์ แก้วดวง (2558,น.78) จากการศึกษาเรื่องการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในจังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรประมาณสองในสาม(ร้อยละ 65.60) เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.12 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4.08 คน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ ศิริ โชติ (2555,น.66) จากการศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 55.11 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพหลัก คือ ทำนา มีพื้นที่การถือครองทั้งหมด 1 – 10 ไร่ โดยเฉลี่ย 19.22 ไร่ มีพื้นที่ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ 1 – 2 งาน โดยเฉลี่ย 1.57 งาน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 – 3 คน โดยเฉลี่ย 4.72 คน มีจำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน 1 – 3 คน โดยเฉลี่ย 2.47 คน มีจำนวนแรงงานปลูกผักใน ครัวเรือน 1 – 2 คน โดยเฉลี่ย 1.83 คน มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักเป็นของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎ์รัตน์ ภัทรชนนวรพล (2560,น. 65) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตส้มโอตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกร และเกษตรกรเป็นผู้สูงอายุ มีผลต่อการรับความรู้จากการฝึกอบรมเพื่อนำความรู้ไปปฏิบัติ

2.2 สภาพการผลิตผักของเกษตรกร อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน เตรียมดินด้วยวิธีไถพรวน 1 ครั้ง และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ มีการยกร่องก่อนปลูก ปลูกด้วยการเพาะกล้า ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี และน้ำหมักชีวภาพ ให้น้ำโดยการใช้สปริงเกอร์ มีแหล่งน้ำคือบ่อของตนเอง การป้องกันกำจัดศัตรูผักด้วยศัตรูธรรมชาติ การควบคุมวัชพืชด้วยวิธีกล ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ การเก็บเกี่ยวใช้การนับอายุ มีการตัดตกแต่งผลผลิต มีการขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิตคือตลาดชุมชน ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน เตรียมดิน

ด้วยวิธีไถพรวน 1 ครั้ง และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ไม่ยกก่อนปลูก ปลูกด้วยการใช้เมล็ดหว่าน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี และน้ำหมักชีวภาพ ให้น้ำโดยสายยาง มีแหล่งน้ำคือบ่อของตนเอง การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยศัตรูธรรมชาติ การควบคุมวัชพืชด้วยวิธีกล ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ การเก็บเกี่ยวใช้การนับอายุ มีการตัดตกแต่งผลผลิต มีการขนย้ายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิตคือตลาดชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ ศิริโชติ (2555, น.63-64) จากการศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีการเตรียมดิน คือ ปรับพื้นที่ให้เสมอ ระบายน้ำได้ดี, ไถตะลิก 1 ครั้ง, ตากดินทิ้งไว้ 7 วัน, หลังจากตากดินแล้วไถพรวนอีกครั้ง การปรับปรุงดินเกษตรกรได้ปฏิบัติส่วนมาก คือ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด กากจัดวัชพืชเกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ไถพรวนแล้วตากดินทำลายการงอกและต้นอ่อนของวัชพืช การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ใช้ฟางข้าวหรือวัสดุอื่นๆ คลุมแปลง การใช้วิธีเขตกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ปลูกพืชที่มีกลิ่นฉุนไว้รอบแปลง การป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ใช้แมลงตัวห้ำ ตัวเบียน การป้องกันกำจัดโดยใช้สารสกัดจากพืช พบว่า เกษตรกรส่วนมากได้ปฏิบัติ คือ ใช้สะเดาในการควบคุมแมลงศัตรูพืช วิธีการจำหน่ายผัก พบว่า เกษตรกรทั้งหมดได้ปฏิบัติ คือ จำหน่ายเอง รองลงมา คือ ไม่ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยขายผ่านกลุ่มเกษตรกร สอดคล้องกับ กนกกาญจน์ สว่างเมฆ (2560, น. 84). จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำบ่อบาดาลในการปลูกผักปลอดภัย และเกษตรกรร้อยละ 57.6 ใช้น้ำปะปาของกลุ่มผักแปลงใหญ่ในการปลูกผักปลอดภัย วิธีการให้น้ำของเกษตรกรทั้งหมดให้น้ำโดยใช้สายยาง และพบว่า ร้อยละ 21.7 และ 16.3 เกษตรกรมีการให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์ และใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ และมีเกษตรกรร้อยละ 33.7 ไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกผักปลอดภัย การใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.8 ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย และมีเกษตรกรรองลงมา ร้อยละ 40.2 ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย การกำจัดวัชพืชทั้งหมดใช้แรงงานคน โดยใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ร้อยละ 21.7 การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 68.5 ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 22.8 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การคัดแยกหรือการตัดแต่งผักเกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผักก่อนขาย มีร้อยละ 33.7 มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผักก่อนจำหน่าย การเก็บเกี่ยวของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้กรรไกรตัดหรือมีดในการเก็บเกี่ยว

การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยวเกษตรกรทั้งหมดเก็บผลผลิตไว้ในที่ร่ม มีเกษตรกรร้อยละ 78.3 ทำความสะอาดก่อนจำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 33.7 เกษตรกรคัดแยกที่มีตำหนีก่อนจำหน่าย และร้อยละ 32.6 เกษตรกรคัดแบ่งขนาดก่อนจำหน่าย แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรทั้งหมดแหล่งเงินทุนของตนเองในการปลูกผัก รองลงมา ร้อยละ 47.8 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้กองทุนหมู่บ้าน และร้อยละ 22.8 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร การเกษตร. และร้อยละ 5.4 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้จากธนาคารพาณิชย์ วิธีการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์การเกษตร รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 44.6 จำหน่ายผลผลิตผ่านผู้บริโภครโดยตรง และเกษตรกร ร้อยละ 5.4 จำหน่ายผลผลิตโดยผู้ค้ามารับจากแปลง

2.3 ระดับความรู้และการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง 6 ประเด็น 1) แหล่งน้ำ 2) พื้นที่ปลูก 3) การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว 4) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 5) สุขลักษณะส่วนบุคคล และ 6) การจดบันทึก ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 2 ประเด็น 1) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 2) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษาผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของประดม ทองเซอร์ (2553, น. 87) จากการศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตพืชผัก GAP ในประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายของเกษตรที่ดีที่เหมาะสม แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก พื้นที่ปลูก การใช้สารเคมี/สารชีวภาพในการทำการเกษตร การเก็บรักษาผลผลิตการบันทึกข้อมูล และการจัดกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ส่วนประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดและไม่ถูกต้อง ส่งผลต่อการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากเกณฑ์การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 8 ประเด็น 1) พื้นที่ 2) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 3) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 4) สุขลักษณะส่วนบุคคล 5) การจดบันทึก 6) การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว 7) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิต และ 8) น้ำ

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระบกับการปฏิบัติตามเกณฑ์และข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น คือ 1) พื้นที่ 2) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 3) การจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว 4) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 5) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิต และปฏิบัติในระดับมาก 3 ประเด็น 1) ด้านน้ำ 2) การบันทึกและการตามสอบ 3) สุขลักษณะส่วนบุคคล การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี คือ

1) ด้านน้ำ การปฏิบัติในระดับมาก 3 ประเด็น (1) ด้านการเก็บตัวอย่างน้ำไปตรวจ (2) การจัดการน้ำเสีย (3) น้ำที่ใช้กับพืชหลังการเก็บเกี่ยว

2) การบันทึกและการตามสอบ ปฏิบัติในระดับมาก 1 ประเด็น (1) มีเอกสารและการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้น้ำ การใช้วัตถุอันตราย การปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การใส่พาหนะและการจำหน่าย

3) สุขลักษณะส่วนบุคคล ปฏิบัติระดับมาก 1 ประเด็น (1) ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องมีการตรวจร่างกายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระบกับการปฏิบัติระดับมาก 6 ประเด็น 1) ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว 2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และการเก็บรักษาผลผลิต 5) พื้นที่ 6) น้ำ ปฏิบัติในระดับกลาง 1 ประเด็น คือ สุขลักษณะส่วนบุคคล และปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ การบันทึกและการตามสอบ ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี คือ

1) ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว ปฏิบัติระดับมาก 2 ประเด็น (1) ซื่อป้จจัยการผลิตจากแหล่งที่เชื่อถือได้ (2) มีสถานที่เก็บเครื่องมือ ป้จจัยการผลิตเป็นสัดส่วน

2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ปฏิบัติระดับมาก 3 ประเด็น (1) เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเหมาะสม (2) คัดแยกผลผลิต (3) ป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต

3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ปฏิบัติในระดับมาก 4 ประเด็น (1) ใช้ตามคำแนะนำ (2) ไม่ใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 (3) มีความรู้ในการใช้วัตถุอันตราย (4) การปฏิบัติตัวเมื่อใช้วัตถุอันตราย ปฏิบัติระดับปานกลาง 1 ประเด็น (1) มีการทำลายภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายอย่างถูกวิธี

4) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษาผลผลิต ปฏิบัติในระดับมาก 2 ประเด็น (1) มีสถานที่พักผลผลิตที่ถูกสุขลักษณะ (2) มีการป้องกันการปนเปื้อน

ระหว่างขนย้ายผลผลิต ปฏิบัติระดับปานกลาง 1 ประเด็น (1) ไม่ใช้พาหนะขนวัตถุอันตรายทางการเกษตรร่วมกับผลผลิต

5) พื้นที่ ปฏิบัติในระดับมาก 2 ประเด็น (1) ไม่ปลูกในพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน (2) พื้นที่ปลูกเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย ปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น (1) ส่งตรวจตัวอย่างดิน วิเคราะห์สิ่งที่เป็นอันตราย

6) น้ำ การปฏิบัติในระดับมาก 2 ประเด็น (1) น้ำที่ใช้ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อผลผลิต (2) ให้น้ำตามความเหมาะสมกับชนิดของพืช การปฏิบัติในระดับปานกลาง 2 ประเด็น (1) การจัดการน้ำเสีย (2) น้ำที่ใช้กับผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวต้องเป็นน้ำสะอาดที่บริโภคได้อย่างปลอดภัย ปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น (1) เก็บตัวอย่างน้ำไปตรวจ

7) สุขลักษณะส่วนบุคคล ปฏิบัติในระดับมาก 2 ประเด็น (1) ผู้สัมผัสผลผลิตมีความรู้ความเข้าใจด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล (2) มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลเพียงพอต่อผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น (1) ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องมีการตรวจร่างกายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

8) การบันทึกและการตามสอบ ปฏิบัติในระดับน้อย 1 ประเด็น (1) มีเอกสารและการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้น้ำ การใช้วัตถุอันตราย การปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การใช้พาหนะและการจำหน่าย

สอดคล้องกับ งานวิจัยของประถม ทองเซอร์ (2553, น. 87-88) จากการศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติได้ตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดในการปฏิบัติตามการผลิตระบบ GAP ในด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการจัดกระบวนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ส่วน 1) ด้านการใช้สารเคมี/สารชีวภาพในการเกษตร ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และข้อกำหนด เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่จำกัดทำให้ไม่มีพื้นที่แยกเก็บสารเคมี 2) การบันทึกข้อมูล เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าจะต้องบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง เท่านั้น 3) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่จำกัด ประกอบกับไม่มีเงินทุนในการสร้างสถานที่เก็บรักษาผลผลิตจึงเก็บรักษาในสถานที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การปฏิบัติ 4) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากความสุกแก่ของผลผลิตไม่พร้อมกัน ประกอบกับข้อจำกัดด้านแรงงาน ทำให้เกษตรกรต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยคำนึงถึงความอ่อนแก่ของผลผลิตตามความต้องการของตลาด มากกว่าเก็บเกี่ยวตามอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของนาวิรินทร์ แก้วดวง (2558, น.79-80) จากการศึกษาเรื่องการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า 1) แหล่งน้ำ

พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การให้น้ำที่เพียงพอและเหมาะสมกับพืชผักที่ปลูก ในส่วนที่เกษตรกรส่วนน้อยไม่ได้ปฏิบัติ คือ การใช้น้ำในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว ผลผลิตที่มีความสะอาดและคุณภาพที่เหมาะสม รองลงมาคือ ใช้น้ำในการเพาะปลูกที่ไม่มีปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต 2) พื้นที่ปลูก พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การเลือกปลูกตามชนิดผักที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อป้องกันดินเสื่อมโทรม รองลงมา คือ ปลูกผักในพื้นที่ไม่มีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่ทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต และปลูกพืชผักในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น โฉนด , น.ส.3 และในส่วนที่เกษตรกรเกือบสองในสามปฏิบัติ คือ การตรวจวิเคราะห์ดินอย่างน้อย 1 ครั้ง 3) วัตถุอันตรายทางการเกษตร พบว่าประเด็นที่ เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีโดยสวมเสื้อผ้าที่มิดชิด และมีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ และที่เกษตรกรส่วนน้อยไม่ปฏิบัติ คือ ใช้สารเคมีวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามคำแนะนำและฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร รองลงมา คือ จัดเก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือกำจัดวัชพืช ในสถานที่เฉพาะที่ถูกต้องและเป็นสัดส่วน อาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังพ้นวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ และการทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือกำจัดวัชพืชที่ใช้หมดแล้ว 4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม เกษตรกรส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติ คือ ปฏิบัติในการวางแผนการผลิตและการดูแลรักษาพืชผักที่เหมาะสม รองลงมา คือ มีการทำความสะอาดเครื่องมือ อุปกรณ์ทางการเกษตร รวมทั้งภาชนะบรรจุและขนส่งผลผลิต และใช้ปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดินไม่มีการปนเปื้อนจุลินทรีย์และเคมีที่ไม่ปลอดภัยต่อผลผลิต 5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การเก็บเกี่ยวพืชผักที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง บริเวณเก็บเกี่ยวผลผลิต และที่เกษตรกรส่วนหนึ่งไม่ปฏิบัติ คือ การคัดแยกผลผลิตพืชผักที่ไม่ได้คุณภาพออก เมื่อผู้บริโภคต้องการ 6) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การใช้วัสดุปูรองพื้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อนบริเวณที่พักผลผลิต และเกษตรกรส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติ คือ การแยกภาชนะที่ใช้บรรจุสำหรับขนย้ายกับภาชนะที่ใช้กับวัตถุอันตราย ป้องกันการปนเปื้อน รองลงมา คือ ขนย้ายผลผลิตด้วยความระมัดระวัง 7) สุขลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติ คือ การได้รับการอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น รองลงมา คือ ไม่เข้าปฏิบัติงานในบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานกรณีเจ็บป่วยและอาจนำโรคสู่พืช และที่เกษตรกรส่วนหนึ่งไม่ปฏิบัติ คือ การตรวจสุขภาพอย่าง

น้อยปีละ 1 ครั้ง 8) ด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ พบว่า ประเด็นที่ เกษตรกรมากกว่า ครั้งหนึ่งปฏิบัติ คือ ในการมีเอกสารหรือบันทึกสำหรับการผลิตในขั้นตอนต่างๆที่ครบถ้วน รองลงมา คือ ปฏิบัติในการมีการจัดเก็บเอกสารที่เป็นหมวดหมู่ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ สรุปการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการปฏิบัติในการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุด รองลงมา มีการปฏิบัติในการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก และมีเกษตรกรส่วนน้อยมีการปฏิบัติในการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลางและระดับน้อย ตามลำดับ และไม่มีเกษตรกรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.4 ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

เกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีลำดับความสำคัญของปัญหาดังนี้ ระดับมากที่สุด 1 ประเด็นคือ ขาดแคลนแหล่งน้ำ ระดับมาก 1 ประเด็นคือ แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก ระดับปานกลาง 6 ประเด็นคือ 1) ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต 3) ไม่มีสถานที่พักผลผลิต 4) ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม 5) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ 6) ดินเสื่อมคุณภาพ ระดับน้อย 1 ประเด็น คือ พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ สอดคล้องกับ งานวิจัยของประถม ทองเซอร์ (2553, น. 89) จากการศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรที่มีแหล่งน้ำขนาดเล็กไม่สามารถกักน้ำไว้เพาะปลูกในฤดูแล้งได้ ทำให้ผลผลิตมีปริมาณน้อยลง และคุณภาพไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีลำดับความสำคัญของปัญหาดังนี้ ระดับมาก 2 ประเด็นคือ 1) อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ 2) ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต ระดับปานกลาง 6 ประเด็นคือ 1) ไม่มีสถานที่พักผลผลิต 2) ขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม 3) ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม 4) ขาดแคลนแหล่งน้ำ 5) ดินเสื่อมคุณภาพ 6) แบบบันทึกข้อมูลซับซ้อนเข้าใจยาก ระดับน้อย 1 ประเด็นคือ พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ สอดคล้องกับ นางลักษณ โศตรสมบัติ (2557, น. 74) จาก

การศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตแอมโมเนียมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร จังหวัดนครพนม พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนียม มีปัญหาประเด็นแหล่งน้ำ ซึ่งมีปัญหามากในเรื่องมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอ ประเด็นการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ซึ่งมีปัญหามากในเรื่องขาดความรู้ในการเลือกใช้สารเคมีที่เหมาะสมกับโรค/แมลงที่ระบาด ประเด็นการบันทึกข้อมูลและการตามสอบมีปัญหาปานกลางในเรื่องไม่รู้หนังสือ และประเด็นการตลาด มีปัญหาปานกลางเรื่องผลผลิตไม่มีคุณภาพ และมีปัญหาระดับน้อยในประเด็นการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว มีปัญหาปานกลางเรื่องเมล็ดพันธุ์ไม่มีคุณภาพ และมีโรคและแมลงรบกวน ประเด็นการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษามีปัญหาน้อยในเรื่องอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และขาดความรู้และประสบการณ์ในการเก็บรักษาผลผลิตประเด็นสุขลักษณะส่วนบุคคล มีปัญหาน้อยในเรื่องไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลและประเด็นการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวมีปัญหาน้อยในเรื่องขาดทักษะในการตรวจสอบคุณภาพ และอุปกรณ์เก็บเกี่ยวไม่เหมาะสม

2.5 ระดับการได้รับและความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

เกษตรกรกลุ่มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการรับความรู้จากสื่อบุคคลของหน่วยงานราชการระดับปานกลาง หน่วยงานเอกชน ระดับน้อย จากสื่อสิ่งพิมพ์ คู่มือ แผ่นพับ โปสเตอร์ ระดับน้อย จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ตระดับปานกลาง ทีวี วีดีโอ วิทยุ ระดับน้อย วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการคือ ฝึกปฏิบัติ ระดับมาก สาธิต บรรยาย ระดับปานกลาง ทักษะศึกษา ระดับน้อย ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการรับความรู้จากสื่อบุคคลหน่วยงานราชการ ระดับมากที่สุด หน่วยงานเอกชน ระดับน้อย จากสื่อสิ่งพิมพ์ คู่มือ ระดับปานกลาง แผ่นพับ โปสเตอร์ ระดับน้อย จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต ระดับมาก ทีวี วีดีโอ ระดับปานกลาง วิทยุ ระดับน้อย วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการคือ ฝึกปฏิบัติ สาธิต ทักษะศึกษา บรรยาย ระดับมาก

แตกต่างกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ สว่างเมฆ (2560, น. 93) พบว่าช่องทางการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากผ่าน ทางแผ่นพับ และคู่มือ ดังนั้น การส่งเสริมควรใช้วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล คือ การเยี่ยมแปลงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยไปติดตามแนะนำและให้ความรู้ทางเกษตร และการแจกแผ่นพับ และคู่มือ ไว้ให้กับเกษตรกรได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของตัวเองให้ดีขึ้น ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก คือ ในรูปแบบการสาธิตและการบรรยาย

เนื่องจากเกษตรกรได้เห็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้รับฟังการบรรยายความรู้ไปพร้อมกัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีความรู้ความเข้าใจ และมีระดับการปฏิบัติในระดับดี แสดงให้เห็นว่า หากมีการสนับสนุนหรือส่งเสริมเพิ่มเติม จะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตผักได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากขึ้น ดังนั้นควรมีนโยบายเกี่ยวกับการตลาดที่จะรองรับสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ทั้งระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ที่ให้ราคาสินค้าแตกต่างจากสินค้าทั่วไป ในระดับนานาชาติ เห็นควรให้มีการทำสัญญาซื้อขาย หรือข้อตกลงทางการค้า กับประเทศคู่ค้า ด้านปริมาณการซื้อขายและราคาจำหน่ายของสินค้าที่ได้รับการรับรอง ในระดับประเทศ เห็นควรให้มีการบูรณาการกับหน่วยงานเอกชนอย่างจริงจัง เรื่องการรับซื้อสินค้าเกษตร จากเกษตรกร ซึ่งปัจจุบันมีการดำเนินงานร่วมกับบริษัท เอก-ชัย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) เป็นต้น แต่ยังมีเงื่อนไขบางประการที่ทำให้เกษตรกรทั่วไปไม่สามารถซื้อขายได้ หากมีการช่วยเหลือ สนับสนุนจากนโยบายของรัฐจะเป็นประโยชน์กับเกษตรกรอย่างมาก ในระดับท้องถิ่น เห็นควรให้แต่ละจังหวัด มีตลาดสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำสินค้าไปจำหน่าย เนื่องจากปัญหาของเกษตรกรที่ได้รับการรับรองไม่มีตลาดรองรับ

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในระดับดี แต่มีประเด็นที่เกษตรกรมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนคือ 1) น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว 2) การขนย้ายผลผลิตและวัตถุดิบอันตราย 3) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง เห็นควรให้เกษตรกร หากความรู้เพิ่มเติมในส่วนนี้ โดยการสอบถามจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือ ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อ อินเทอร์เน็ต เรื่อง มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP

จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับที่ดี แต่มีการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อกำหนดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี คือ

ด้านน้ำ ได้แก่ การเก็บตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์ การจัดการน้ำเสีย น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยว

ด้านการบันทึกและการตามสอบ ได้แก่ การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้น้ำ การใช้วัตถุอันตราย การปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การใช้พาหนะและการจำหน่าย

สุขลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ การตรวจร่างกายหาสารพิษตกค้างอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคล และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

เห็นควรให้เกษตรกรปรับปรุงพฤติกรรมการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้อกำหนด โดยศึกษาหลักเกณฑ์ข้อกำหนดต่างๆจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน หรือศึกษาด้วยตนเอง

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อนักส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ได้รับข้อมูลข่าวสารจาก สื่อมวลชน ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ หอกระจายข่าว ในระดับมาก ดังนั้นนักส่งเสริมการเกษตรควรใช้ช่องทางดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เช่นทำเพจเฟซบุ๊ก ทำช่องยูทูป หรือทำคลิปสั้นๆ เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เผยแพร่ในแอปพลิเคชัน ดิจิตอล จะทำให้เผยแพร่ข้อมูลได้มากขึ้น เนื่องจากผู้ใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆเหล่านี้ มีความหลากหลาย ทั้งด้านอาชีพ อายุ งานอดิเรก และความสนใจ

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางการส่งเสริมสื่อบุคคล จากหน่วยงานราชการ สื่อสิ่งพิมพ์คือ คู่มือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์คือ อินเทอร์เน็ต ดังนั้นนักส่งเสริมควรใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ฝึกปฏิบัติ สาธิต และศึกษาดูงาน ร่วมกับการเยี่ยมชมติดตามให้คำแนะนำ พร้อมมอบคู่มือให้ศึกษาเพิ่มเติม และใช้วิธีฝึกปฏิบัติโดย ให้เกษตรกรเป็นผู้ตรวจประเมินแปลงและให้คะแนนตนเอง จะทำให้เกษตรกรทราบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข ตามเกณฑ์ข้อกำหนด รวมถึงผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคา เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต จากการแปรรูป ให้มีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการความรู้และระดับการได้รับความรู้มีความแตกต่างกัน โดยระดับความต้องการความรู้สูงกว่าระดับการได้รับความรู้ แสดงให้เห็นว่านัก

ส่งเสริมควรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรมากขึ้นกว่าเดิม ในเรื่อง 1) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 2) ระบบการให้น้ำ 3) การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย 4) การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี 5) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ดังนั้นนักส่งเสริมควรพัฒนาตนเอง หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นที่ปรึกษา และถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีปัญหาด้านแหล่งน้ำ มากที่สุด เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ และประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบต่อไป เพื่อวางแผนการผลิต รวมถึงการหาแหล่งน้ำสำรอง เทคโนโลยีการผลิตผักในสภาวะขาดแคลนน้ำ

นอกจากนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ควรมีการปรับปรุงแก้ไข ข้อกำหนดให้มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน ลดขั้นตอนการขอรับรอง หรือมอบอำนาจให้หน่วยงานอื่นช่วยออกใบรับรองแทนในบางกรณี เพื่อความสะดวกรวดเร็ว

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาด้านการตลาดของสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อต่อยอดจากการผลิตสินค้าที่ดี มีคุณภาพ ผู้ผู้บริโภค และส่งเสริมให้เกษตรกรมีสุขภาพดี รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม

3.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ผลิตผักตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ สว่างเมฆ. (2560). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- กรกนก ปานอำพันธ์. (2558). กระบวนการพัฒนาคนและพัฒนาสินค้าสู่ตลาดสินค้าปลอดภัย กรณีศึกษา บ้านดอนมูลพัฒนาหมู่ 13 ตำบลคู้ใต้ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วิทยาลัยชุมชนน่าน, น่าน
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). ระบบฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2563 . สืบค้นจาก <http://www.farmer.doae.go.th/farmer>
- . (2555). คู่มือการถ่ายทอดเทคโนโลยีโครงการส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัย ปี 2555, สืบค้นจาก http://www.plan.doae.go.th/project/projecttool/userfiles/foodSafety_6Dec55.pdf
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2563). โครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดสระบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักผังประเทศและผังภาค.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) เรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตร. น.49.
- ณัฐนันท์ ฝ่องมณี. (2562). การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกผักในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- ธัญญรัตน์ ภัทรชนนวรพล. (2560). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตส้มโอตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลำลูกเหล็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- นงลักษณ์ โคตรสมบัติ. (2557). การใช้เทคโนโลยีการผลิตแตงโมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี

- นาวิินทร์ แก้วดวง. (2558). การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต,ไม่ได้ตีพิมพ์.)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- ประถม ทองเซอร์. (2553). ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2560). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 4, น. 16-51).
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิจิตร วังโน. (2542). การให้น้ำและระบายน้ำ. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 5. สืบค้นจาก
<https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=5&chap=2&page=t5-2-infodetail10.html>
- ศิริกาญจน์ อะนั้นเอื้อ. (2561). โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน.
Veridian E-Journal Silpakorn University. ฉบับที่ 11, น.3
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2562). รายงานโครงการติดตามพฤติกรรมกรมการ
กินผักและผลไม้ของคนไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2564). GAP พืชอาหาร. ฉบับที่ 1. สืบค้น
จาก http://e-book.acfs.go.th/Book_view/292
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี. (2563). ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสระบุรี แผนการ
เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2563/64. สืบค้นจาก <https://www.opsmoac.go.th/saraburidwl-files-431491791077>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). ปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและ
โภชนาการของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2562/2563 จังหวัดสระบุรี, น. 1 – 3
- . (2563). มูลค่าการส่งออก ผักและผลิตภัณฑ์รายคู่ค้า ปี 2561-2563, น.51. สืบค้น
จาก <https://oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2564/trade2563.pdf>
- . (2563). มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ที่สำคัญ 10 อันดับแรก ปี
2559 – 2563, น.15. สืบค้นจาก
<https://oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2564/trade2563.pdf>

- สุกัญญา บุญสวัสดิ์. (2562). การผลิตผักของเกษตรกรในจังหวัดชลบุรีตามมาตรฐานความปลอดภัย (วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- อารีรัตน์ ศรี โชติ. (2555). การใช้เทคโนโลยีการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562).แนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. หน่วยที่2, 2-30. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชิดพงษ์ ชีระจิตต์. (2562). การใช้การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ในประมวล สาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หน่วยที่ 10,น.10-16. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

ชื่อเรื่อง แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้
 - 1.1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
 - 1.2. เพื่อศึกษาการผลิตผักของเกษตรกร
 - 1.3. เพื่อศึกษาระดับความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
 - 1.4. เพื่อศึกษาระดับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
 - 1.5. เพื่อศึกษาการได้รับความรู้ และความต้องการการส่งเสริม
2. คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะใช้ในการวิจัยเท่านั้น ดังนั้นจึงขอความร่วมมือจากท่านตอบคำถามทุกข้อ ตรงตามความจริงที่ปฏิบัติ และตรงตามความคิดเห็นของท่าน
3. เลขที่แบบสัมภาษณ์มีไว้เพื่อติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น
4. แบบสัมภาษณ์นี้มีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
 - ตอนที่ 2 การผลิตผักของเกษตรกร
 - ตอนที่ 3 ระดับความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
 - ตอนที่ 4 ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
 - ตอนที่ 5 ระดับความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
5. คำตอบที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ชุดนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเป็นแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จึงขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือ

นางสาวมณฑนา พานนา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำชี้แจง : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความ ที่ผู้ตอบต้องการและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนด

ตอนที่ 1.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกร

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี (เกิน 6 เดือน ให้ปัดเป็น 1 ปี)
3. สถานภาพ () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย () 4. หย่าร้าง () 5. อื่นๆ (ระบุ).....
4. ระดับการศึกษา
() 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ประถมศึกษา () 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย
() 5. ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา () 6. ปริญญาตรี () 7. สูงกว่าปริญญาตรี () 8. อื่นๆ(ระบุ).....
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
6. ท่านมีประสบการณ์ในการผลิตผักมาแล้ว ปี

ตอนที่ 1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

7. ตำแหน่งในชุมชน
() 1. ไม่มี () 2. มีตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 2.1 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () 2.2 สมาชิก อบต. () 2.3 อาสาสมัครเกษตร
() 2.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน () 2.5 อื่นๆ ระบุ.....
8. ท่านเป็นสมาชิกองค์กรการเกษตรใดบ้าง
() 1. ไม่เป็น () 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 2.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน () 2.2 กลุ่มแปลงใหญ่ () 2.3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
() 2.4 สหกรณ์การเกษตร () 2.5 กลุ่มลูกค้า ธกส. () 2.6 กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
() 2.7 อื่นๆ.....
9. ท่านได้เข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตรจำนวน.....ครั้งต่อปี

ตอนที่ 1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

10. อาชีพหลัก (ตอบได้เพียง 1 ข้อ เท่านั้น)
() 1. การเกษตร () 2. รับราชการ () 3. รับจ้างทั่วไป () 4. ค้าขาย () 5. พนักงานเอกชน
() 6. อื่นๆ ระบุ.....
11. อาชีพรองคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 1. การเกษตร () 2. รับราชการ () 3. รับจ้างทั่วไป () 4. ค้าขาย () 5. พนักงานเอกชน
() 6. อื่นๆ ระบุ.....
12. ประเภทแรงงานในการทำการเกษตร
() 1. แรงงานในครัวเรือน.....คน () 2. จ้างแรงงาน.....คน
13. พื้นที่ถือครองการเกษตรทั้งหมด จำนวน.....ไร่
() 1. พื้นที่ตนเอง.....ไร่ () 2. พื้นที่เช่า.....ไร่ () 3. พื้นที่อื่นๆ.....จำนวน.....ไร่
14. พื้นที่ปลูกผัก จำนวน.....ไร่
() 1. พื้นที่ตนเอง.....ไร่ () 2. พื้นที่เช่า.....ไร่ () 3. พื้นที่อื่นๆ.....จำนวน.....ไร่
15. รายได้ของครอบครัว () 1. ในภาคการเกษตร.....บาทต่อปี () 2. นอกภาคการเกษตร.....บาทต่อปี
16. รายจ่ายของครอบครัวรวม.....บาทต่อปี
- 17.หนี้สินรวมของครอบครัว () 1. ไม่มี () 2. มี จำนวน.....บาท/ปี

18.แหล่งเงินทุน

- () 1.คนเอง () 2.ญาติพี่น้อง () 3.กู้ยืมนอกระบบ () 4.ชกส () 5.ธนาคารพาณิชย์ () 6.กลุ่มออมทรัพย์
 () 7.กองทุนหมู่บ้าน () 8.สหกรณ์การเกษตร () 9.อื่นๆ.....

19.เครื่องจักรกลเกษตร

- () 1. ไม่มี () 2. มี (ระบุ).....

20. แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร				
	1	2	3	4	5
1. สื่อบุคคล					
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ					
เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน					
ผู้นำชุมชน/ผู้ปกครองท้องถิ่น					
เจ้าหน้าที่ อบต.					
เพื่อนบ้าน					
2. สื่อสิ่งพิมพ์					
เอกสารของหน่วยงานราชการ					
เอกสารของบริษัทเอกชน					
หนังสือพิมพ์					
วารสาร					
แผ่นพับ					
3. สื่อมวลชน					
วิทยุกระจายเสียง					
โทรทัศน์					
หอกระจายข่าว					
อินเทอร์เน็ต					
4. สื่อกิจกรรม					
การจัดฝึกอบรม					
การประชุมสัมมนา					
การศึกษาดูงาน					
การชมนิทรรศการ					
งานวันเกษตร					

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตผักของเกษตรกร

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย / หรือเติมคำลงในช่องที่ตรงกับคุณสมบัติของท่าน

ตอนที่ 2.1 แหล่งปัจจัยการผลิต

1. แหล่งปัจจัยการผลิตที่ท่านใช้มาจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ซื้อจากร้านค้าที่มีการจดทะเบียน () 4. ซื้อกับตัวแทนของบริษัทผู้ผลิต
 () 2. ซื้อจากร้านค้าในชุมชน () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
 () 3. ซื้อจากเกษตรกรข้างเคียง/เพื่อนบ้าน

ตอนที่ 2.2 การเตรียมดิน

2. พื้นที่ของท่านมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. พื้นที่ของท่านเป็นพื้นที่สำหรับทำการเกษตรเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี () 4. มีแหล่งน้ำสะอาดที่เพียงพอและสะดวกต่อการนำมาใช้

() 2. ไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม และอื่นๆที่ทำให้เกิดการปนเปื้อน () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

() 3. พื้นที่มีอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการผลิตผัก

3. ท่านมีการเตรียมดินสำหรับปลูก อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ไถเตรียมดิน 2 ครั้ง (ไถตะ, ไถแปร) () 4. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก (ปุ๋ยมูลสัตว์ต่างๆ)

() 2. ไถพรวน 1 ครั้งก่อนปลูก () 5. อื่น ๆ (ระบุ)

() 3. รมดินด้วยสารเคมีเพื่อฆ่าเชื้อในดิน

4. ท่านมีการเตรียมแปลงสำหรับปลูก อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เตรียมแปลงแบบยกร่อง () 4. เตรียมแปลงปลูกในโรงเรือน

() 2. เตรียมแปลงแบบไม่ยกร่อง (หว่านลงแปลง) () 5. อื่น ๆ (ระบุ)

() 3. ขุดหลุมปลูก

ตอนที่ 2.3 การปลูก

5. วิธีการปลูกผักของท่านใช้วิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ใช้เมล็ด () 3. ใช้ส่วนเจริญของพืช เช่น เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ หน่อ

() 2. เพาะกล้าก่อนนำไปปลูก () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2.4 การใส่ปุ๋ย

6. ในการปลูกผัก ท่านใส่ปุ๋ยอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ใส่ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว () 3. ใส่สารสกัดชีวภาพหรือปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพร่วมกับการใส่ปุ๋ยชนิดอื่น

() 2. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก () 4. อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2.5 การให้น้ำ

7. ระบบการให้น้ำของท่านเป็นแบบใด

() 1. แบบลากสายยางรด () 4. .ให้น้ำด้วยระบบอัตโนมัติ(สายน้ำหยด)

() 2. แบบน้ำหยด(ติดบนท่อ) () 5. อื่นๆ (ระบุ)

() 3. แบบสปริงเกอร์/มินิสปริงเกอร์/ไมโครสเปรย์

8. แหล่งน้ำของท่านตรงกับข้อใด

() 1. คลองชลประทาน () 4. น้ำบาดาล

() 2. บ่อน้ำของตนเอง (บ่อดิน) () 5. อื่นๆ (ระบุ)

() 3. แหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง)

ตอนที่ 2.6 การป้องกันกำจัดโรคและศัตรูผักและการควบคุมวัชพืช

9. ท่านมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ใช้วิธีกล
- () 2. ใช้ศัตรูธรรมชาติ
- () 3. ใช้ชีวภัณฑ์
- () 4. ใช้สารเคมี

10. ท่านมีการป้องกันกำจัดวัชพืชในแปลงอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ใช้วิธีกล
- () 2. ใช้สารเคมี
- () 3. การใช้พลาสติกคลุมดิน

ตอนที่ 2.7 การใช้สารเคมี

11. หลักการเลือกซื้อวัตถุอันตรายทางการเกษตรของท่านได้แก่ข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เป็นสารเคมีที่เหมาะสมกับศัตรูพืชชนิดนั้นๆ
- () 2. สารเคมีนั้นสลายตัวได้เร็ว
- () 3. ใช้อัตราที่เหมาะสมตามคำแนะนำ
- () 4. ระยะเวลาใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตตามคำแนะนำ เพื่อไม่ให้มีสารพิษตกค้างในพืช
- () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2.8 การเก็บเกี่ยว

12. ท่านใช้วิธีใดในการเก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. นับอายุตามชนิด/พันธุ์
- () 2. ดูสภาพความเหมาะสมของการนำไปใช้
- () 3. เก็บเกี่ยวตามคำสั่งซื้อ
- () 4. ความสุกแก่ของชนิดพันธุ์ผัก
- () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2.9 การเก็บรักษาผลผลิต

13. ท่านมีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างไร

- () 1. ไม่มีการปฏิบัติใด ๆ (รวบรวมส่งจำหน่ายทันทีหลังเก็บเกี่ยว)
- () 2. มีการปฏิบัติต่อพืชผัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1 ขนย้ายจากแปลงสู่ที่ร่มหรือโรงเรือน
 - () 2 ตัดตกแต่ง
 - () 3 บรรจุลงในภาชนะตามขนาดที่กำหนด
 - () 4 ทำการคัดเกรด/ขนาด
 - () 5 ล้าง/ทำความสะอาด
 - () 6 เก็บในห้องเย็นรอจำหน่าย
 - () 7 อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2.10 การขนย้ายผลผลิต

14. ท่านมีการขนย้ายผลผลิตอย่างไร

- () 1. ไม่มีการขนย้ายผลผลิต พ่อค้าคนกลางมารับที่แปลง
- () 2. ใช้พาหนะในการขนส่งผลผลิต

ตอนที่ 2.11 แหล่งรับซื้อผลผลิต

15. แหล่งรับซื้อผลผลิตของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. พ่อค้าคนกลาง
- () 2. ตลาดชุมชน
- () 3. ตลาดระดับจังหวัด
- () 4. ห้างสรรพสินค้า
- () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ความรู้และระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1 ความรู้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด	คะแนน
	น้ำ			
1	น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า			
	พื้นที่ปลูก			
2	พื้นที่ปลูกผักตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย			
	วัตถุอันตรายทางการเกษตร			
3	วัตถุอันตรายทางการเกษตรสามารถใช้ก่อนเก็บเกี่ยวได้ ตามช่วงเวลาที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้วัตถุอันตราย			
4	ในการผลิตผักสามารถใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 (วอ.4) ได้			
5	น้ำที่ใช้ในการทำความสะอาดเครื่องฟ่นสารเคมี สามารถทิ้งลงดินหรือแหล่งน้ำได้			
	การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว			
6	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองต้องจดทะเบียนเป็นผู้ผลิตปุ๋ยกับกรมวิชาการเกษตร			
7	จดบันทึกทุกครั้งหากมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร			
8	อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิต โดยตรงต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน			
	การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว			
9	เก็บผลผลิตก่อนอายุเก็บเกี่ยว เนื่องจากตลาดมีความต้องการสูงและราคาดี			
	การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา			
10	ไม่ใช้พาหนะในการขนย้ายผลผลิตและวัตถุอันตรายไปพร้อมกัน			
	สุขลักษณะส่วนบุคคล			
11	ผู้สัมผัสผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องดูแล			
	สุขลักษณะส่วนบุคคล ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต			
	บันทึกข้อมูลและการตามสอบ			
12	การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต้องบันทึกข้อมูลแหล่งปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร กระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว			

3.2 ระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำแนะนำ : (โปรดใส่เครื่องหมาย / หรือเติมค่าลงในช่องที่ตรงกับคุณสมบัติของท่าน)

การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
1. น้ำ					
น้ำที่ใช้ ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต					
ไม่ใช้น้ำเสียจากแหล่งต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล หากนำไปใช้ต้องมีกรบำบัดก่อน					
เก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในช่วงเริ่มจัดระบบการผลิต					
ให้น้ำตามความเหมาะสมแก่ชนิดของพืชและดิน					

มีการจัดการน้ำเสีย บำรุงน้ำให้มีประสิทธิภาพ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม					
น้ำที่ใช้กับพืชหลังการเก็บเกี่ยว เช่น น้ำล้างผลผลิต เป็นน้ำสะอาดที่สามารถบริโภคได้อย่างปลอดภัย					
2. พื้นที่ปลูก					
ไม่ปลูกในพื้นที่ที่สามารถทำให้เกิดการปนเปื้อนของสิ่งที่เป็นอันตรายหรือมีวิธีการบำบัดเพื่อลดการปนเปื้อน					
ส่งตรวจตัวอย่างดินวิเคราะห์สิ่งที่เป็นอันตรายอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต					
พื้นที่ปลูกเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าไม่มีเอกสารสิทธิ์)					
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร					
ใช้ตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร					
ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ระบุนตาม พรบ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (วอ.4)					
มีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง รู้จักชนิดศัตรูพืชและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง					
มีความรู้ในการป้องกันอันตรายจากสารพิษ เช่น ขณะปฏิบัติงาน ใส่เสื้อผ้ามิดชิด มีหน้ากาก ถุงมือ รองเท้า และทำความสะอาดร่างกายหลังพ้นสารเคมี					
ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายที่ใช้หมดแล้ว มีการทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง					

การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว					
ปัจจัยการผลิต เมล็ดพันธุ์ ดินปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดิน ไม่มีการปนเปื้อนจุลินทรีย์และเคมีที่ไม่ปลอดภัยต่อผลิตผล					
เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรมีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีที่เก็บเป็นสัดส่วน					
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเหมาะสม ถูกสุลลักษณะ มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดหรือข้อกำหนดของลูกค้า					
คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออก/คัดแยกผลิตผลตามคุณภาพ					
ป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผล เช่น ไม่วางบนพื้นดิน แยกภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรจากภาชนะบรรจุผลิตผล ป้องกันสัตว์เลี้ยวไม่ให้อยู่บริเวณที่ปฏิบัติงาน					
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา					
มีสถานที่พักผลผลิตที่ถูกสุลลักษณะ มีการใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณที่พักผลิตผล มีวิธีการขนย้าย เก็บรักษาผลิตผลที่ถูกต้อง					
ไม่ใช้พาหนะขนวัตถุอันตรายทางการเกษตรร่วมกับผลิตผล ต้องมีการทำความสะอาดพาหนะหลังขนวัตถุอันตรายทางการเกษตรหลังใช้งาน					
มีการป้องกันการปนเปื้อนระหว่างขนย้ายผลิตผล					
7. สุลลักษณะส่วนบุคคล					
ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้สัมผัสผลิตผลโดยตรงต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านสุลลักษณะส่วนบุคคล และสามารถปฏิบัติไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล					
มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุลลักษณะส่วนบุคคลเพียงพอต่อผู้ปฏิบัติงาน (ห้องน้ำ อ่างล้างมือ อุปกรณ์ทำความสะอาดต่างๆ)					
ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องมีการตรวจร่างกายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ					
มีเอกสารและกรบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้น้ำ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การใช้พาหนะและการจำหน่ายผลิตผล					

ตอนที่ 4 ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4.1. ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

คำแนะนำ: หากเห็นว่าประเด็นใดเป็นปัญหา ให้ประเมินระดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อแก้ไขปัญหานั้น โดย 5 = สำคัญมากที่สุด 4 = สำคัญมาก 3 = สำคัญปานกลาง 2 = สำคัญน้อย 1 = สำคัญน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. น้ำ					
- ขาดแคลนแหล่งน้ำ					
2. พื้นที่					
- ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ					
- พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์					
3. วัตถุดิบตราทางการเกษตร (ปุ๋ย สารเคมี ฯลฯ)					
- ขาดความรู้ในการใช้วัตถุดิบตราทางการเกษตร และอุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม					
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ปัจจัยการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ ขั้นตอนการผลิต ฯลฯ)					
- ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
- ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลผลิต					
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา					
- ไม่มีสถานที่พักผลผลิต					
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล					
- อุปกรณ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลไม่เพียงพอกับผู้ปฏิบัติงาน					
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ					
- แบบบันทึกข้อมูลซ้ำซ้อน					

4.2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

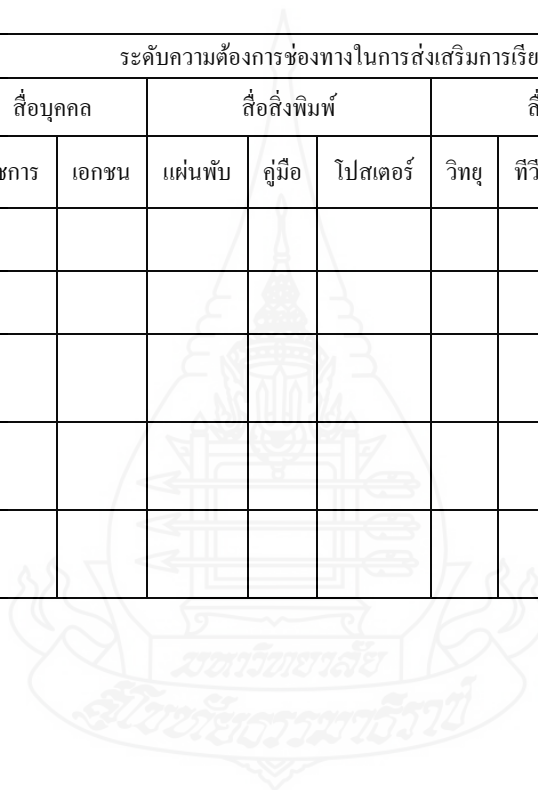
.....

ตอนที่ 5 การได้รับความรู้ และระดับความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

คำแนะนำ : 1. โปรดใส่เครื่องหมาย ลงในช่องว่าง การได้รับความรู้ด้านการเกษตร และประเมินความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้นั้น

2. โปรดระบุ ระดับความต้องการในประเด็นที่ตรงกับความต้องการของท่าน ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ความรู้สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการได้รับความรู้ (1-5)	ระดับความรู้ที่ต้องการ (1-5)	ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ (1-5)									ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ (1-5)					
			สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์				บรรยาย	สาธิต	ฝึกปฏิบัติ	ทัศนศึกษา		
			ราชการ	เอกชน	แผ่นพับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	ทีวี	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต						
1.ระบบการให้น้ำ																	
2.การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี																	
3.การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย																	
4.การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว																	
5.มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี																	

ภาคผนวก ข
ตารางผลการวิเคราะห์

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การได้รับข้อมูลข่าวสารของ
เกษตรกรผู้ปลูกผัก อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{x}	S.D	แปล ผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. สื่อบุคคล									
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรของรัฐ	ผ่าน	-	1	7	18	4	3.83	0.699	มาก
	การ รับรอง		(3.3)	(3.3)	(60)	(13.3)			
	ไม่ผ่าน	6	8	35	92	31	3.78	0.916	มาก
	การ รับรอง	(3.5)	(4.7)	(20.3)	(53.5)	(18.0)			
1.2 เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน	ผ่าน	1	7	12	10	-	3.03	0.850	ปาน กลาง
	การ รับรอง	(3.3)	(23.3)	(40.0)	(33.3)				
	ไม่ผ่าน	9	30	80	46	7	3.07	0.902	ปาน กลาง
	การ รับรอง	(5.2)	(17.4)	(46.5)	(26.7)	(4.1)			
1.3 ผู้นำชุมชน/ผู้ปกครอง ท้องถิ่น	ผ่าน	-	3	8	16	3	3.63	0.809	มาก
	การ รับรอง		(10.0)	(26.7)	(53.3)	(10.0)			
	ไม่ผ่าน	4	5	62	84	17	3.61	0.798	มาก
	การ รับรอง	(2.3)	(2.9)	(36.0)	(48.8)	(9.9)			
1.4 เจ้าหน้าที่ อบต.	ผ่าน	-	5	10	13	2	3.40	0.855	ปาน กลาง
	การ รับรอง		(16.7)	(33.3)	(43.3)	(6.7)			
	ไม่ผ่าน	7	13	79	64	9	3.32	0.850	ปาน กลาง
	การ รับรอง	(4.1)	(7.6)	(45.9)	(37.2)	(5.2)			
1.5 เพื่อนบ้าน	ผ่าน	-	3	9	13	5	3.67	0.884	มาก
	การ รับรอง		(10.0)	(30.0)	(43.3)	(16.7)			
	ไม่ผ่าน	3	10	57	79	23	3.63	0.851	มาก
	การ รับรอง	(1.7)	(5.8)	(33.1)	(45.9)	(13.4)			

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
2. สื่อสิ่งพิมพ์									
2.1 เอกสารของหน่วยงานราชการ	ผ่าน	-	-	15	12	3	3.60	0.675	มาก
	การรับรอง			(50.0)	(40.0)	(10.0)			
	ไม่ผ่าน	7	32	72	46	15	3.17	0.970	ปานกลาง
	การรับรอง	(4.1)	(18.6)	(41.9)	(26.7)	(8.7)			
2.2 เอกสารของบริษัทเอกชน	ผ่าน	1	10	12	7	-	2.83	0.834	ปานกลาง
	การรับรอง	(3.3)	(33.3)	(40.0)	(23.3)				
	ไม่ผ่าน	12	56	71	27	6	2.76	0.922	ปานกลาง
	การรับรอง	(7.0)	(32.6)	(41.3)	(15.7)	(3.5)			
2.3 หนังสือพิมพ์	ผ่าน	5	7	9	9	-	2.73	1.081	ปานกลาง
	การรับรอง	(16.7)	(23.3)	(30.0)	(30.0)				
	ไม่ผ่าน	17	59	68	20	8	2.67	0.968	ปานกลาง
	การรับรอง	(9.9)	(34.3)	(39.5)	(11.6)	(4.7)			
2.4 วารสาร	ผ่าน	7	8	10	5	-	2.43	1.040	ปานกลาง
	การรับรอง	(23.3)	(26.7)	(33.3)	(16.7)				
	ไม่ผ่าน	19	74	65	10	4	2.45	0.854	น้อย
	การรับรอง	(11.0)	(43.0)	(37.8)	(5.8)	(2.3)			
2.5 แผ่นพับ	ผ่าน	4	4	13	8	1	2.93	1.048	ปานกลาง
	การรับรอง	(13.3)	(13.3)	(43.3)	(26.7)	(3.3)			
	ไม่ผ่าน	25	62	66	15	4	2.48	0.927	น้อย
	การรับรอง	(14.5)	(36.0)	(38.4)	(8.7)	(2.3)			

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. สื่อมวลชน									
3.1 วิทยุกระจายเสียง	ผ่าน	3	3	12	7	5	3.27	1.172	ปานกลาง
	การรับรอง	(10.0)	(10.0)	(40.0)	(23.3)	(16.7)			
	ไม่ผ่าน	11	36	64	39	22	3.15	1.091	ปานกลาง
	การรับรอง	(6.4)	(20.9)	(37.2)	(22.7)	(12.8)			
3.2 โทรทัศน์	ผ่าน	2	3	10	8	7	3.50	1.167	มาก
	การรับรอง	(6.7)	(10.0)	(33.3)	(26.7)	(23.3)			
	ไม่ผ่าน	1	13	68	43	47	3.71	0.972	มาก
	การรับรอง	(0.6)	(7.6)	(39.5)	(25.0)	(27.3)			
3.3 หอกระจายข่าว	ผ่าน	2	2	9	10	7	3.60	1.133	มาก
	การรับรอง	(6.7)	(6.7)	(30.0)	(33.3)	(23.3)			
	ไม่ผ่าน	3	22	72	44	31	3.45	0.987	มาก
	การรับรอง	(1.7)	(12.8)	(41.9)	(25.6)	(18.0)			
3.4 อินเทอร์เน็ต	ผ่าน	1	5	7	17	-	3.33	0.884	ปานกลาง
	การรับรอง	(3.3)	(16.7)	(23.3)	(56.7)				
	ไม่ผ่าน	6	16	45	58	47	3.72	1.072	มาก
	การรับรอง	(3.5)	(9.3)	(26.2)	(33.7)	(27.3)			
4. สื่อกิจกรรม									
4.1 การจัดฝึกอบรม	ผ่าน								
	การรับรอง								
	ไม่ผ่าน	-	2	9	14	5	3.73	0.828	มาก
	การรับรอง		(6.7)	(30.0)	(46.7)	(16.7)			
ผ่าน	14	34	77	34	13	2.99	1.014	ปานกลาง	
การรับรอง	(8.1)	(19.8)	(44.8)	(19.8)	(7.6)				

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	กลุ่ม	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					\bar{X}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
4.2 การประชุมสัมมนา	ผ่านการรับรอง	-	5 (16.7)	13 (43.3)	12 (40.0)	-	3.23	0.728	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	12 (7.0)	42 (24.4)	68 (39.5)	34 (19.8)	16 (9.3)	3.00	1.049	ปานกลาง
4.3 การศึกษาดูงาน	ผ่านการรับรอง	1 (3.3)	8 (26.7)	9 (30.0)	11 (36.7)	1 (3.3)	3.10	0.960	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	18 (10.5)	53 (30.8)	63 (36.6)	23 (13.4)	15 (8.7)	2.79	1.083	ปานกลาง
4.4 การชมนิทรรศการ	ผ่านการรับรอง	3 (10.0)	8 (26.7)	8 (26.7)	11 (36.7)	-	2.90	1.029	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	15 (8.7)	61 (35.5)	60 (34.9)	23 (13.4)	13 (7.6)	2.76	1.042	ปานกลาง
4.5 งานวันเกษตร	ผ่านการรับรอง	1 (3.3)	9 (30.0)	4 (13.3)	13 (43.3)	3 (10.0)	3.27	1.112	ปานกลาง
	ไม่ผ่านการรับรอง	16 (9.3)	56 (32.6)	55 (32.0)	25 (14.5)	20 (11.6)	2.87	1.139	ปานกลาง

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติตามมาตรฐาน การปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกผักอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

ระดับการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร	กลุ่ม	ระดับการปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)					\bar{X}	S.D	แปล ผล
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
		1.น้ำ							
1.1. น้ำที่ใช้ไม่ก่อให้เกิด การปนเปื้อนที่เป็นอันตราย ต่อผลผลิต	ผ่านการ รับรอง	-	-	1 (3.3)	13 (43.3)	16 (53.3)	4.50	0.572	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	-	-	63 (36.6)	54 (31.4)	55 (32.0)	3.95	0.829	มาก
1.2. ไม่ใช้น้ำเสียจากแหล่ง ต่างๆ เช่น โรงงาน อุตสาหกรรม โรงพยาบาล หากนำไปใช้ต้องมีการ บำบัดก่อน	ผ่านการ รับรอง	-	-	-	5 (16.7)	25 (83.3)	4.83	0.379	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	2 (1.2)	-	52 (30.2)	46 (26.7)	72 (41.9)	4.08	0.908	มาก ที่สุด
1.3. เก็บตัวอย่างน้ำอย่าง น้อย 1 ครั้ง ในช่วงเริ่ม จัดระบบการผลิต	ผ่านการ รับรอง	-	2 (6.7)	16 (53.3)	8 (26.7)	4 (13.3)	3.47	0.819	มาก
	ไม่ผ่านการ รับรอง	59 (34.3)	54 (31.4)	46 (26.7)	7 (4.1)	6 (3.5)	2.11	1.040	น้อย
1.4. ให้น้ำตามความ เหมาะสมแก่ชนิดของพืช และดิน	ผ่านการ รับรอง	-	-	3 (10.0)	16 (53.3)	11 (36.7)	4.27	0.640	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	-	2 (1.2)	73 (42.4)	69 (40.1)	28 (16.3)	3.72	0.746	มาก
1.5 มีการจัดการน้ำเสีย บำรุงน้ำให้มีประสิทธิภาพ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	ผ่านการ รับรอง	-	-	10 (33.3)	16 (53.3)	4 (13.3)	3.80	0.664	มาก
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4 (2.3)	14 (8.1)	93 (54.1)	46 (26.7)	15 (8.7)	3.31	0.834	ปาน กลาง
1.6 น้ำที่ใช้กับพืชหลังการ เก็บเกี่ยว เช่นน้ำล้างผลผลิต เป็นน้ำสะอาดที่สามารถ บริโภคได้อย่างปลอดภัย	ผ่านการ รับรอง	-	-	5 (16.7)	14 (46.7)	11 (36.7)	4.20	0.714	มาก
	ไม่ผ่านการ รับรอง	8 (4.7)	13 (7.6)	85 (49.4)	52 (30.2)	14 (8.1)	3.30	0.898	ปาน กลาง

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ระดับการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร	กลุ่ม	ระดับการปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)					\bar{x}	S.D	แปล ผล
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
		2.พื้นที่ปลูก							
2.1.ไม่ปลูกในพื้นที่ที่ สามารถทำให้เกิดการ ปนเปื้อนของสิ่งที่เป็น อันตรายหรือมีวิธีการบำบัด เพื่อลดการปนเปื้อน	ผ่านการ รับรอง	-	-	-	12	18	4.60	0.498	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	1	3	55	55	58	3.97	0.885	มาก
		(0.6)	(1.7)	(32.0)	(32.0)	(33.7)			
2.2.ส่งตรวจตัวอย่างดิน วิเคราะห์สิ่งที่เป็นอันตราย อย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะ เริ่มจัดระบบการผลิต	ผ่านการ รับรอง	-	-	7	20	3	3.87	0.571	มาก
	ไม่ผ่านการ รับรอง	47	57	44	18	6	2.30	1.087	น้อย
		(27.3)	(33.1)	(25.6)	(10.5)	(3.5)			
2.3 พื้นที่ปลูกเป็นไปตาม ข้อกำหนดกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง (ไม่บุกรุกพื้นที่ป่า ไม่มีเอกสารสิทธิ์)	ผ่านการ รับรอง	-	-	-	-	30	5.00	0.000	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	-	-	51	36	85	4.20	0.869	มาก
				(29.7)	(20.9)	(49.4)			
3.วัตถุอันตรายทางการเกษตร									
3.1.ใช้ตามคำแนะนำหรือ ตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับ กรมวิชาการเกษตร	ผ่านการ รับรอง	-	-	2	14	14	4.40	0.621	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	-	2	73	69	28	3.72	0.746	มาก
			(1.2)	(42.4)	(40.1)	(16.3)			
3.2.ไม่ใช้วัตถุอันตราย ทางการเกษตรที่ระบุตาม พรบ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไข เพิ่มเติม (วอ.4)	ผ่านการ รับรอง	-	-	-	-	30	5.00	0.000	มากที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	-	9	68	44	51	3.80	0.930	มาก
			(5.2)	(39.5)	(25.6)	(29.7)			
3.3.มีความรู้ในการใช้วัตถุ อันตรายทางการเกษตรที่ ถูกต้อง รู้จักชนิดศัตรูพืช และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	ผ่านการ รับรอง	-	-	2	16	12	4.33	0.606	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่านการ รับรอง	14	-	102	40	16	3.34	0.759	มาก
		(8.1)		(59.3)	(23.3)	(9.3)			

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ระดับการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร	กลุ่ม	ระดับการปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)					\bar{X}	S.D	แปล ผล
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
		3.4.มีความรู้ในการป้องกัน อันตรายจากสารพิษ เช่น ขณะปฏิบัติงาน ใส่เสื้อผ้า มิดชิด มีหมวกาก ถุงมือ รองเท้า และทำความสะอาด ร่างกายหลังพ้นสารเคมี	ผ่านการ รับรอง	-	-	1 (3.3)			
ไม่ผ่านการ รับรอง	-	10 (5.8)	91 (52.9)	52 (30.2)	19 (11.0)	3.47	0.768	มาก	
3.5.ภาวะบรรจุวัตถุ อันตรายที่ใช้หมดแล้ว มีการ ทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ ถูกต้อง	ผ่านการ รับรอง	-	-	3 (10.0)	12 (40.0)	15 (50.0)	4.40	0.675	มาก ที่สุด
ไม่ผ่านการ รับรอง	2 (1.2)	15 (8.7)	97 (56.4)	38 (22.1)	20 (11.6)	3.34	0.840	ปาน กลาง	
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว									
4.1.ปัจจัยการผลิต เมล็ด พันธุ์ ต้นพันธุ์มาจากแหล่งที่ เชื่อถือได้ ปุ๋ยหรือสาร ปรับปรุงดินไม่มีการ ปนเปื้อนจุลินทรีย์และเคมีที่ ไม่ปลอดภัยต่อผลิตผล	ผ่านการ รับรอง	-	-	3 (10.0)	15 (50.0)	12 (40.0)	4.30	0.651	มาก
ไม่ผ่านการ รับรอง	-	4 (2.3)	62 (36.0)	67 (39.0)	39 (22.7)	3.82	0.807	มาก	
4.2.เครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตรมีเพียงพอต่อการ ปฏิบัติงาน มีที่เก็บเป็น สัดส่วน	ผ่านการ รับรอง	-	-	6 (20.0)	18 (60.0)	6 (20.0)	4.00	0.643	มาก
ไม่ผ่านการ รับรอง	-	4 (2.3)	81 (47.1)	65 (37.8)	22 (12.8)	3.61	0.737	มาก	
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว									
5.1.เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุ เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ มี คุณภาพตามความต้องการ ของตลาดหรือข้อกำหนด ของคู่ค้า	ผ่านการ รับรอง	-	-	4 (13.3)	10 (33.3)	16 (53.3)	4.40	0.724	มาก ที่สุด
ไม่ผ่านการ รับรอง	1 (0.6)	-	54 (31.4)	87 (50.6)	30 (17.4)	3.85	0.701	มาก	

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ระดับการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร	กลุ่ม	ระดับการปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)					\bar{x}	S.D	แปล ผล
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
		ผ่านการ รับรอง	-	-	-	20			
คุณภาพออก/คัดแยกผลผลิต ตามคุณภาพ	ไม่ผ่าน การ รับรอง	-	2 (1.2)	69 (40.1)	71 (41.3)	30 (17.4)	3.75	0.750	มาก
5.3.ป้องกันการปนเปื้อนสู่ ผลผลิต เช่น ไม้วางบนพื้นดิน แยกภาชนะบรรจุของเสีย และวัตถุอันตรายทาง การเกษตรจากภาชนะบรรจุ ผลผลิต ป้องกันสัตว์เลื้อย งูไม่ให้อยู่บริเวณที่ปฏิบัติงาน	ผ่านการ รับรอง	-	-	1 (3.3)	16 (53.3)	13 (43.3)	4.40	0.563	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	1 (0.6)	5 (2.9)	84 (48.8)	63 (36.3)	19 (11.0)	3.55	0.752	มาก
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา									
6.1.มีสถานที่พักผลผลิตที่ถูก สุขลักษณะ มีการใช้วัสดุปู รองพื้นในบริเวณที่พัก ผลผลิต มีวิธีการขนย้าย เก็บ รักษาผลผลิตที่ถูกต้อง	ผ่านการ รับรอง	-	-	5 (16.7)	14 (46.7)	11 (36.7)	4.20	0.714	มาก
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	-	18 (10.5)	82 (47.7)	49 (28.5)	23 (13.4)	3.45	0.853	มาก
6.2.ไม่ใช้พาหนะขนวัตถุ อันตรายทางการเกษตร ร่วมกับผลผลิต ต้องมีการทำ ความสะอาดพาหนะหลังขน วัตถุอันตรายทางการเกษตร หลังใช้งาน	ผ่านการ รับรอง	-	1 (3.3)	2 (6.7)	16 (53.3)	11 (36.7)	4.23	0.728	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	7 (4.1)	21 (12.2)	74 (43.0)	52 (30.2)	18 (10.5)	3.31	0.957	ปาน กลาง
6.3.มีการป้องกันการ ปนเปื้อนระหว่างขนย้าย ผลผลิต	ผ่านการ รับรอง	-	-	2 (6.7)	20 (66.7)	8 (26.7)	4.20	0.551	มาก
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	-	3 (1.7)	70 (40.7)	74 (43.0)	25 (14.5)	3.70	0.733	มาก

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

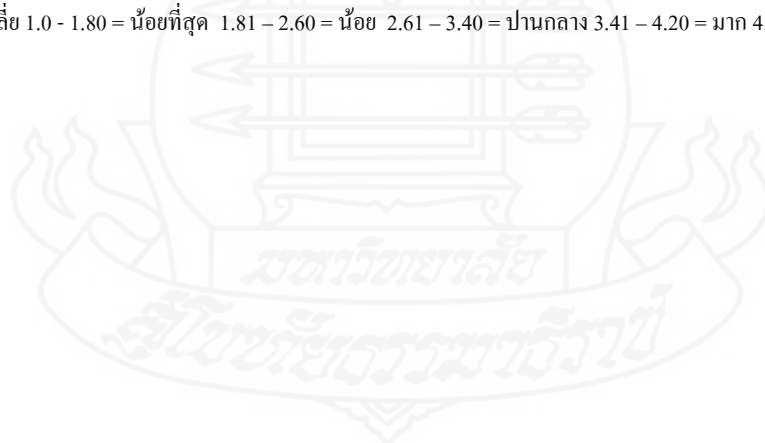
ระดับการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร	กลุ่ม	ระดับการปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)					\bar{x}	S.D	แปล ผล
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล									
7.1 ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้สัมผัส ผลผลิตโดยตรงต้องมีความรู้ ความเข้าใจด้านสุขลักษณะ ส่วนบุคคล และสามารถ ปฏิบัติไม่ให้เกิดการปนเปื้อน สู่ผลผลิต	ผ่านการ รับรอง	-	-	2 (6.7)	16 (53.3)	12 (40.0)	4.33	0.606	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	-	9 (5.2)	87 (50.6)	63 (36.6)	13 (7.6)	3.47	0.712	มาก
7.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล เพียงพอต่อผู้ปฏิบัติงาน (ห้องน้ำ อ่างล้างมือ อุปกรณ์ ทำความสะอาดต่างๆ)									
	ผ่านการ รับรอง	-	-	2 (6.7)	22 (73.3)	6 (20.0)	4.13	0.507	มาก ที่สุด
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	1 (0.6)	7 (4.1)	101 (58.7)	49 (28.5)	14 (8.1)	3.40	0.722	มาก
7.3 ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง กับวัตถุดิบทรายทาง การเกษตรต้องมีกรตรวจ ร่างกายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง									
	ผ่านการ รับรอง	2 (6.7)	-	8 (26.7)	17 (56.7)	3 (10.0)	3.63	0.928	มาก
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	34 (19.8)	61 (35.5)	55 (32.0)	13 (7.6)	9 (5.2)	2.43	1.055	น้อย
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ									
8.1 มีเอกสารและการบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้น้ำ การ ใช้วัตถุดิบทรายทาง การเกษตร การปฏิบัติก่อน และหลังการเก็บเกี่ยว การใช้ พาหนะและการจำหน่าย ผลผลิต	ผ่านการ รับรอง	-	-	1 (3.3)	24 (80.0)	5 (16.7)	4.13	0.434	มาก
	ไม่ผ่าน การ รับรอง	52 (30.2)	55 (32.0)	59 (34.3)	5 (2.9)	1 (0.6)	2.12	0.897	น้อย

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความสำคัญของปัญหา การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรผู้ปลูกผักอเนกเส้าให้ จังหวัดสระบุรี

ปัญหา	กลุ่ม	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{x}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1.น้ำ									
1.1.ขาดแคลนแหล่งน้ำ	ผ่านการรับรอง	-	-	-	14 (46.7)	16 (53.3)	4.53	0.507	มากที่สุด
	ไม่ผ่านการรับรอง	15 (8.7)	29 (16.9)	36 (20.9)	59 (34.3)	33 (19.2)	3.38	1.220	ปานกลาง
2.พื้นที่									
2.1 ดินเสื่อมคุณภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	ผ่านการรับรอง	6 (20.0)	11 (36.7)	8 (26.7)	4 (13.3)	1 (3.3)	2.43	1.073	น้อย
	ไม่ผ่านการรับรอง	28 (16.3)	35 (20.3)	42 (24.4)	50 (29.1)	17 (9.9)	2.96	1.244	ปานกลาง
2.2 พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์	ผ่านการรับรอง	16 (53.3)	9 (30.0)	3 (10.0)	-	2 (6.7)	1.77	1.104	น้อย
	ไม่ผ่านการรับรอง	48 (27.9)	27 (14.0)	43 (25.0)	43 (25.0)	14 (8.1)	2.72	1.327	ปานกลาง

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 14.19 (ต่อ)

ปัญหา	กลุ่ม	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{X}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร (ปฎิย สารเคมี ฯลฯ)									
3.1 ขาดความรู้ในการใช้วัตถุ อันตรายทางการเกษตร และ อุปกรณ์ที่ถูกต้องและ เหมาะสม	ผ่านการ รับรอง	1 (3.3)	2 (6.7)	16 (53.3)	10 (33.3)	1 (3.3)	3.27	0.785	ปาน กลาง
	ไม่ผ่านการ รับรอง	2 (1.2)	19 (11.0)	75 (43.6)	62 (36.0)	14 (8.1)			3.39
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ปัจจัยการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ ขั้นตอนการผลิต ฯลฯ)									
4.1 ไม่มีการวางแผนการผลิต และกระบวนการจัดการ ผลผลิต ในระยะก่อนการเก็บ เกี่ยว อย่างถูกต้องและ เหมาะสม	ผ่านการ รับรอง	3 (10.0)	2 (6.7)	10 (33.3)	13 (43.3)	2 (6.7)	3.30	1.055	ปาน กลาง
	ไม่ผ่านการ รับรอง	2 (1.2)	17 (9.9)	78 (45.3)	64 (37.2)	11 (6.4)			3.38
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว									
5.1 ขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดการผลผลิตหลัง การเก็บเกี่ยว และการ ป้องกันการปนเปื้อนสู่ ผลผลิต	ผ่านการ รับรอง	3 (10.0)	2 (6.7)	10 (33.3)	14 (46.7)	1 (3.3)	3.27	1.015	ปาน กลาง
	ไม่ผ่านการ รับรอง	3 (1.7)	12 (7.0)	72 (41.9)	73 (42.4)	12 (7.0)			3.46
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา									
6.1 ไม่มีสถานที่พักผลผลิต	ผ่านการ รับรอง	3 (10.0)	4 (13.3)	14 (46.7)	7 (23.3)	2 (6.7)	3.03	1.033	ปาน กลาง
	ไม่ผ่านการ รับรอง	4 (2.3)	18 (10.5)	69 (40.1)	67 (39.0)	14 (8.1)			3.40

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ปัญหา	กลุ่ม	ระดับความสำคัญของปัญหา					\bar{x}	S.D	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)							
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
7. สุนัขลักษณะส่วนบุคคล									
7.1 อุปกรณ์เกี่ยวกับ	ผ่านการ	3	5	10	11	1	3.07	1.048	ปาน
สุนัขลักษณะส่วนบุคคลไม่	รับรอง	(10.0)	(16.7)	(33.3)	(36.3)	(3.3)			กลาง
เพียงพอกับผู้ปฏิบัติ	ไม่ผ่านการ	5	15	50	73	29	3.62	0.963	มาก
	รับรอง	(2.9)	(8.7)	(29.1)	(42.4)	(16.9)			
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ									
8.1 แบบบันทึกข้อมูล	ผ่านการ	-	1	1	23	5	4.07	0.583	มาก
ชั้นซ้อนเข้าใจยาก	รับรอง		(3.3)	(3.3)	(76.7)	(16.7)			
	ไม่ผ่านการ	37	40	45	39	11	2.69	1.220	ปาน
	รับรอง	(21.5)	(23.3)	(26.2)	(22.7)	(6.4)			กลาง

การแปลค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวน ร้อยละ ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกผักอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

ความรู้/ ประเด็นการส่งเสริม		ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้												
		สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์				วิธีการส่งเสริม			
		ราชการ	เอกชน	แผ่นพับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	ทีวี	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต	บรรยาย	สาธิต	ฝึกปฏิบัติ	ทัศนศึกษา
1.ระบบการให้น้ำ	ผ่านการ	3.27	2.67	1.97	1.97	1.70	2.07	2.50	2.23	2.83	2.50	3.17	3.53	2.53
	รับรอง	(1.172)	(1.269)	(1.098)	(1.273)	(0.915)	(1.388)	(1.548)	(1.406)	(1.440)	(1.196)	(1.177)	(1.252)	(1.252)
	ไม่ผ่านการ	4.26	3.67	2.05	2.76	1.91	2.20	3.12	3.03	3.59	3.52	3.98	4.15	3.60
	รับรอง	(1.018)	(1.128)	(1.110)	(1.297)	(1.016)	(1.183)	(1.334)	(1.265)	(1.350)	(1.079)	(1.095)	(1.119)	(1.558)
2.การใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี	ผ่านการ	3.27	2.57	2.03	1.97	1.70	2.17	2.50	2.23	2.80	2.63	3.00	3.70	2.40
	รับรอง	(1.285)	(1.305)	(1.159)	(1.299)	(0.988)	(1.289)	(1.503)	(1.406)	(1.424)	(1.326)	(1.313)	(1.291)	(1.303)
	ไม่ผ่านการ	4.30	3.72	2.02	2.73	1.91	2.19	3.11	3.05	3.59	3.56	3.97	4.12	3.59
	รับรอง	(0.985)	(1.111)	(1.062)	(1.283)	(0.969)	(1.185)	(1.335)	(1.225)	(1.328)	(1.109)	(1.116)	(1.151)	(1.552)
3.การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	ผ่านการ	3.33	2.57	2.27	2.07	1.83	2.17	2.50	2.17	2.87	2.63	2.97	3.27	2.40
	รับรอง	(1.241)	(1.223)	(1.337)	(1.258)	(1.053)	(1.262)	(1.503)	(1.392)	(1.332)	(1.351)	(1.273)	(1.461)	(1.329)
	ไม่ผ่านการ	4.28	3.68	2.01	2.71	1.87	2.15	3.08	3.02	3.56	3.60	4.03	4.15	3.56
	รับรอง	(0.964)	(1.133)	(1.095)	(1.319)	(1.018)	(1.163)	(1.304)	(1.247)	(1.343)	(1.101)	(1.073)	(1.124)	(1.590)
4.การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	ผ่านการ	3.20	2.47	1.87	2.20	1.77	2.17	2.50	2.27	2.97	2.70	2.93	3.23	2.43
	รับรอง	(1.186)	(1.224)	(1.042)	(1.375)	(1.040)	(1.234)	(1.503)	(1.437)	(1.377)	(1.317)	(1.202)	(1.406)	(1.251)
	ไม่ผ่านการ	4.21	3.56	1.92	2.63	1.84	2.11	3.05	3.00	3.55	3.55	3.95	4.10	3.57
	รับรอง	(1.033)	(1.150)	(1.056)	(1.289)	(0.960)	(1.116)	(1.288)	(1.233)	(1.361)	(1.120)	(1.128)	(1.168)	(1.593)
5.มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ผ่านการ	3.57	2.50	2.03	2.13	1.73	2.50	2.37	2.23	2.90	3.27	3.63	3.97	2.77
	รับรอง	(1.194)	(1.253)	(1.217)	(1.279)	(1.048)	(1.408)	(1.426)	(1.478)	(1.398)	(1.437)	(1.033)	(0.964)	(1.331)
	ไม่ผ่านการ	4.34	3.66	2.05	2.71	1.94	2.22	3.12	3.06	3.61	3.63	4.05	4.17	3.63
	รับรอง	(0.919)	(1.146)	(1.161)	(1.350)	(1.093)	(1.184)	(1.303)	(1.307)	(1.344)	(1.031)	(1.025)	(1.094)	(1.589)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวมณฑนา พานนา
วัน เดือน ปีเกิด	5 เดือนมีนาคม 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เคมีการเกษตร) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

